

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ

HASAN ÖZGÜR TÜRE

MAYIS 2018

İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ

HASAN ÖZGÜR TÜRE

MAYIS 2018

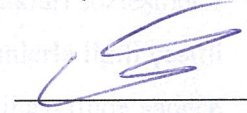
İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ONAYI

Doç. Dr. Mehmet Efe Biresselioğlu

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora derecesi için gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Huriye Kubilay

Tez tarafımızdan okunmuş, Yüksek Lisans/Doktora derecesi için kapsam ve kalite yönünden uygun olduğu kabul edilmiştir.

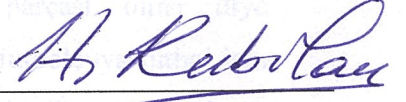

Dr. Öğr. Üyesi Cem Özcan

Yüksek Lisans Sınavı Jüri Üyeleri

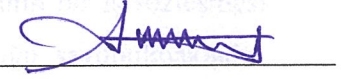
Prof. Dr. Huriye Kubilay

Dr. Öğr. Üyesi Cem Özcan

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Fırat Şimşek

ÖZET
PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ

Türe, Hasan Özgür

Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans

Tez Yöneticisi: Dr. Öğr. Üyesi Cem Özcan

Mayıs 2018

Profesyonel futbol, birçok farklı hukuki ilişkinin yer aldığı spor dallarından biridir. Profesyonel futbolcular bu sihirli dünyaya spor kulüpleriyle imzaladıkları sözleşmeler aracılığıyla adım atmaktadırlar. Bu sözleşmenin tipi ve içerdiği edimlerle ilgili çeşitli görüşler mevcuttur. Bu görüşlerin büyük çoğunluğu futbolun en nihayetinde sadece bir oyun olduğunu dikkate almamaktadır. Tezde, profesyonel futbolcu sözleşmesi, bu tip bir sözleşme ilişkisindeki gerçek hareketlerin görülebilmesini mümkün kılan geniş bir bakış açısıyla incelenmektedir. Bir oyun oynamanın spor kulübünün işini görme olmadığı, futbolcunun borcunun bir futbol takımının parçası olma diye tanımlanabileceği savunulmaktadır. Spor kulübünün borcu ise futbolcuya futbol için uygun bir ortam sağlama ve para ödemedir. Her profesyonel etkinlik çalışma olarak tanımlanamaz. İnsanlar profesyonel olarak oyun oynayabilirler veya bir sanatı icra edebilirler. Para kazanma unsuru, bunu bir kişinin işini görme olarak tanımlamak için yeterli değildir. Sonuç olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesinin bir iş sözleşmesi değil kendi adıyla anılan sui generis, isimsiz sözleşme olduğu savunulmaktadır. Analiz, iç hukuk sınırları içinde kalmaktadır ancak FIFA, UEFA ve CAS gibi futbol dünyasında etkili kuruluşlar hakkında bazı açıklamaları barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel futbolcu sözleşmesi, sözleşme hukuku, sözleşme özgürlüğü, lex sportiva, hukuk ve futbol, sui generis sözleşmeler

ABSTRACT

PROFESSIONAL FOOTBALLER'S CONTRACT

Türe, Hasan Özgür

Private Law Graduate Program With Thesis

Supervisor: Dr. Cem Özcan

May 2018

Professional football is one of the branches of sports that many different legal relationships take place in. Professional football players enter into this magical world by signing contracts with sports clubs. There has been some various opinions about type of this contract and acts it includes. Most of these opinions do not take care that football is just a game. In this thesis, professional footballer's contract is analyzed with a wide view that makes possible to see the real actions in this type of contractual relationship. It is defended that playing a game is not working for a sports club and footballer's obligation can be simplified as a being a part of a football team. Sports club's obligations are providing the footballer an environment that is proper to play football and paying money. Every professional activity can't be simplified as a work. People may professionally play a game or perform an art. The fact of earning money is not sufficient to consider it an act of working for any person. As a result, it is stated that professional footballer's contract should not seen as a contract of labor but a *contractus innominati, sui generis* contract which is called as its own name. Analysis stays in domestic law but there are some instructions about institutions that are efficient in football world like FIFA, UEFA and CAS.

Key Words: Professional footballer's contract, contract law, freedom of contract, *lex sportiva*, law and football, *sui generis* contracts

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
BÖLÜM 1	
PROFESYONEL FUTBOL	4
1.1 Futbolun Profesyonelliği	5
1.2 Futbolcunun Profesyonelliği ve Sözleşme Özgürlüğü	13
1.2.1 FUTBOLUN KENDİSİNE HAS YAPISI VE FUTBOLCUNUN EDİMİ	14
1.2.2 TÜRK HUKUKUNDA SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ	18
1.2.3 SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN FELSEFİ TEMELİ	22
BÖLÜM 2	
PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN ANALİZİ	34
2.1 Sözleşmenin Tarafları	35
2.1.1 GENEL AÇIKLAMALAR	35
2.1.2 TARAFLAR	35
2.1.2.1 Kulüp	35
2.1.2.1.1 Dernek	37
2.1.2.1.2 Futbol Şubesinin Devri	39
2.1.2.1.3 Anonim Şirket	41
2.1.2.2 Profesyonel Futbolcu	42
2.1.2.2.1 Profesyonel Futbolcunun Kişiliği	42
2.1.2.2.2 Profesyonel Futbolcunun Ehliyeti	43
2.2 Sözleşmenin Kurulması	45
2.2.1 SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİ	45

2.2.1.1 Genel Açıklamalar	45
2.2.1.2 Sözleşme Görüşmelerinin Sınırlanması	46
2.2.1.3 Bosman Kararı	47
2.2.1.4 Sözleşme Görüşmelerinde Temsil	48
2.2.2) SÖZLEŞMENİN ESASLI NOKTALARI	50
2.2.2.1 Profesyonel Futbolcunun Borcu	51
2.2.2.2 Kulübün Borçları	53
2.2.2.2.1 Futbol Ortamı Sağlama Borcu	54
2.2.2.2.2 Ücret Ödeme Borcu	54
2.2.3 SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ	55
2.2.4 SÖZLEŞMENİN İKİNCİL NOKTALARI	56
2.2.5 GEÇİCİ TRANSFER SÖZLEŞMESİ	56
2.3 Sözleşmenin Hukuki Niteliği	58
2.4 Sözleşmenin İfa Aşaması	64
2.4.1 BORÇLARIN İFASINDA TFF’NİN ROLÜ	66
2.4.2 BORÇLARIN İFA EDİLMESİ	68
2.4.2.1 Profesyonel Futbolcunun Borçlarının İfası	68
2.4.2.2 Kulübün Borçlarının İfası	70
2.4.3 İFA ENGELLERİ VE SONUÇLARI	73
2.4.3.1 Alacaklının Temerrüdü	73
2.4.3.2 İmkansızlık	75
2.4.3.3 Borçlunun Temerrüdü	77
2.4.3.4 Sorumsuzluk Anlaşması	80
2.4.3.5 İfa Etmeme Haline Yönelik Teminatlar	82
2.5 Sözleşmenin Sona Ermesi ve Zamaşımı	83
2.5.1 SÖZLEŞMENİN SONA ERME HALLERİ	83

2.5.1.1 Sözleşmenin Kendiliğinden Sona Ermesi	83
2.5.1.1.1 Kişiliğın Sona Ermesi	83
2.5.1.1.1.1 Profesyonel Futbolcunun Kişiliğinin Sona Ermesi	84
2.5.1.1.1.2 Kulübün Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi	84
2.5.1.1.2 Fiil Ehliyetinin Kaybı	85
2.5.1.1.3 Sözleşmenin Süresinin Dolması	85
2.5.1.1.4 Sonraki İmkansızlığın Sözleşmeyi Sürdürülemeyecek Hale Getirmesi	86
2.5.1.2 Karşılıklı Anlaşmayla Sözleşmeyi Sona Erdirme ve Transfer	86
2.5.1.3 Fesih Yoluyla Sona Erdirme	89
2.5.1.3.1 Kulübün Fesih Hakkı	89
2.5.1.3.2 Profesyonel Futbolcunun Fesih Hakkı	90
2.5.2 SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI	91
2.5.3 ZAMANAŞIMI	92
BÖLÜM 3	
PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN	
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ	94
3.1 Müzakere ve Sulh Sözleşmesi	97
3.2 Arabuluculuk	97
3.3 Tahkim	98
3.3.1 FUTBOLDA ZORUNLU TAHKİM SİSTEMİ	99
3.3.2 ZORUNLU TAHKİM SİSTEMİ İÇİNDEKİ KURULLAR	103
3.3.2.1 Uyuşmazlık Çözüm Kurulu	103
3.3.2.2 Tahkim Kurulu	104
3.3.2.3 FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu	106
3.3.2.4 Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS)	108
3.3.3 İHTİYARİ TAHKİM	112

3.3.4 ANAYASA MAHKEMESİ KARARININ MUHTEMEL ETKİLERİ	113
3.4 Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru	119
3.5 Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne Başvuru	120
BÖLÜM 4	
SONUÇ	122
KAYNAKÇA	125
EK-A PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ ÖRNEĞİ	129

KISALTMALAR

Bkz.:Bakınız

C: Cilt

CAS/TAS: Court of Arbitration for Sports/ Tribunal Arbitral du Sport

DK: Dernekler Kanunu

E.: Esas

FIFA OSK: FIFA Oyuncuların Statüsü Komitesi (Players' Status Committee)

FIFA UÇK: FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (Dispute Resolution Chamber)

FIFA: Fédération Internationale de Football Association

FKTT: Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı

FMK: İsviçre Federal Mahkeme Kanunu

HD: Hukuk Dairesi

HGK: Hukuk Genel Kurulu

HMK: Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ICAS: the International Council of Arbitration for Sport

IFAB: International Football Association Board

İK: İş Kanunu

İsviçre MÖHK: İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Hakkında Federal Kanunu

K.: Karar

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

m. : Madde

OSTİ FIFA Talimatı: Oyuncuların Statüsü ve Transferlerine İlişkin FIFA Talimatı
(FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players)

PFSTT: Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı

R (27-70): ICAS ve CAS Usul Kuralları madde numaraları

S (1-26): ICAS ve CAS Statüsü madde numaraları

s.: Sayfa

S: Sayı

TBK: Türk Borçlar Kanunu

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDK: Türk Dil Kurumu

TFF: Türkiye Futbol Federasyonu

TFFKGHK: Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

TK: Tahkim Kurulu

TMK: Türk Medeni Kanunu

TTK: Türk Ticaret Kanunu

UÇK: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

UEFA: the Union of European Football Associations

vb.: ve benzeri

vd.: ve devamı

Yarg.: Yargıtay

YKD: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Futbol, geniş kitleler tarafından sevilen bir oyun olmasının yanı sıra etrafında gelişen çeşitli ilişkiler nedeniyle hukukçuların da ilgisini çeken bir konudur. Bu ilişkilerin başında sözleşme ilişkileri gelir ki futbol için olmazsa olmaz unsurlardan biri olan bir bireyin futbol oynamaya yönelik iradesi bu sözleşme ilişkileri sayesinde hayat bulur.

Bu tez futbolun amatörce ve profesyonelce oynanabilir olması ihtimallerinden yalnız profesyonelce oynamayı ele almaktadır. Bununla birlikte teze hakim olan felsefe gereğince amatörlük tamamen dışlanmamakta, tezin hemen başında profesyonellik kavramı, açıklanırken amatörlük temelinin üzerinde ortaya çıkan bir üst seviye olarak ele alınmaktadır. Tezde, profesyonel futbol içindeki sözleşme ilişkileri, futbolun oyun olduğu bilinciyle açıklanmaya çalışılmakta, özel hukuk doktrininin teorik derinliğinden ve pratiğin sunduğu somut gerçeklerden yararlanılmaktadır.

Tezin odak noktası bir profesyonel futbolcunun kulübüyle olan ve profesyonel futbolcu sözleşmesi olarak adlandırılan sözleşme olacak, buna ek olarak futbolcunun geçici veya kalıcı olarak başka kulüplerle girdiği sözleşme ilişkilerine açıklık kazandırılmaya çalışılacaktır. Futbolun evrenselliği ve meydana getirdiği uluslararası ilişkiler çerçevesinde uluslararası kuruluşlar hakkında da açıklamalar yapılacaktır. Sözleşmelere geçmeden önce profesyonel futbolun Türkiye'deki ve Dünya'daki teşkilatlanmasına, özellikle TFF ile FIFA ve UEFA arasındaki ilişkilere, bunların kendine has organlarına ve futbola olan etkilerine dikkat çekilecektir ki bu açıklamalar sözleşmelerin her yönünün ve bu tezin öne sürdüğü fikrin anlaşılması için temel oluşturacaktır. Uluslararası kuruluşların futboldaki yerine dikkat çekmekle birlikte Türkiye sınırları içinde kalacak olan tezde, Spor Tahkim Mahkemesi'nin kararlarına karşı İsviçre'de başvurulabilecek hukuk yolları dışında başka ülkelerin hukuk düzeniyle ilgili açıklamalara ve karşılaştırmalara yer verilmeyecektir.

Profesyonel Futbol başlığı altında temel kavramlar, futbolun profesyonelleşmesi, profesyonel futbolun yönetim şeması ve genel yapısıyla başlanacak tezde, sözleşme özgürlüğü kapsamında futbol ile sözleşme kavramı arasındaki ilişki ortaya konulacaktır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin arkasındaki temel kavram olarak profesyonel futbol bu şekilde açıklanarak tezin birinci bölümü tamamlanmış olacaktır.

İkinci bölümde Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi incelenecek olup sözleşmenin tarafları hakkında bilgiler verildikten sonra futbolcunun bir takıma dahil olmasının ön koşulu olan sözleşmenin kurulması aşaması kapsamında sözleşmenin esaslı noktaları ve muhtemel ikincil noktaları tespit edilerek sözleşmenin hukuki niteliği hakkında değerlendirmelerde bulunulacaktır. Tarafların borçlarının tespit edilmesinden sonra bu borçların nasıl ifa edileceğiyle ilgili ayrıntılarla devam edilip sözleşmenin ifa aşaması ve ifa engelleriyle ilgili açıklamalar yapılacaktır. Sözleşmelerin de sona erdiği hatırlanıp ikinci bölümün sonuna gelirken sözleşmenin sona erme halleri sayılacak ancak sonun aslında başlangıçların iması olabileceği unutulmayıp profesyonel futbolcu sözleşmelerinden ayrı düşünülmemeyecek olan transfer de bu başlık altında incelenecektir. Sona ermeden ziyade ara verme olan geçici transfer ise sözleşmesi olan futbolcunun başka bir kulüple geçici olarak sözleşme kurabilmesi bağlamında bu bölüm kapsamında sözleşmenin kurulması başlığı altında açıklanacaktır.

Üçüncü ve son bölüm ise profesyonel futbolcu sözleşmelerinden kaynaklanan uyuşmazlıkları konu alacaktır. Sözleşmelerin her aşamasında çıkabilecek uyuşmazlıkların çeşitli çözüm yolları açıklanırken barışçıl çözüm yolları özellikle vurgulanacaktır. Profesyonel futbolu özel kılan zorunlu tahkim sistemi, son dönemdeki Anayasa Mahkemesi kararı ve Anayasa değişiklikleri incelenerek ulusal ve uluslararası ölçekte ayrıntılı biçimde açıklandıktan sonra profesyonel futbolla ilgili uyuşmazlıklar üzerinde etkili olabilen diğer uluslararası kuruluşlardan da bahsedilip tezin sonuna gelinecektir.

Bu açıklamalar içinde tezin içerdiği ana fikir ise profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliğinin tespiti noktasında ortaya çıkacaktır. Kişilerin ehliyetleri, statüleri ve borç ilişkilerinin yapısı açıklandığı için temel olarak medeni hukuk ve zaten onunla iç içe olan borçlar hukuku alanında yazılmış bir tez olmakla

birlikte, savunulan görüşe temel oluşturan bakış açısı hukukun ekonomik analizi öğretisinden ilham almaktadır. Futbolun en nihayetinde bir oyun olduğunun ve bu oyunun kendine has kuralları ve yönetim araçlarıyla tamamen ayrı bir varlık, yeni bir fenomen olarak düşünülmesinin gerektiği ve bu alandaki hukuki sorunların çözümlerinin de ancak bu oyunun içindeki değer yargıları ve futbolun oyun olmasından gelen özel yapısına has kavramlara başvurularak açıklanabileceği savunulmaktadır. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesinin niteliğinin açıklanmasında sözleşmenin tipini belirleyen asli edim yükümlülüğü olarak futbolcunun futbol takımının parçası olması esas alınmıştır. Yani profesyonel futbolcu dediğimiz kişinin edimi başka kavramlarda ve sözleşmelerde aranmayıp tamamen futbol oyunu içinde kalarak tanımlanmış, sözleşme tipi olarak da profesyonel futbolcu sözleşmesi ifadesi benimsenip başka sözleşmelerle benzerlik kurmaktan özellikle uzak durulmuştur. Bu sözleşmeyle ve bu sözleşmeden doğabilecek uyuşmazlıklarla ilgili TFF talimatlarında ve özellikle PFSTT’de ayrıntılı düzenlemeler varken, ayrıca ihtiyaç duyulması durumunda Türk Medeni Kanunu’nun ilgili hükümlerine ve Türk Borçlar Kanunu’nun sözleşmelerle ilgili genel hükümlerine de başvurulabilecekken bu sözleşmeyi bir oyunun içinde yer almakla ilgisi bulunmayan, çok farklı edimleri içeren özel sözleşme tiplerinden birine sokmaya çalışmak tercih edilmemiştir. Böyle bir tutum, tip sınırlılığının yerinin olmadığı sözleşme özgürlüğü anlayışıyla da bağdaşır. Bireylerin yaratıcılığı ilişkileri çeşitlendirmekte ve bu ilişkiler içinde daha önce akla gelmeyen edimler ve bu edimlerin temel alındığı bambaşka, yepyeni sözleşme tipleri çıkabilmektedir. Borçlar hukuku, birkaç edim türü ve sözleşme tipinden ibaret kalamayacak kadar geniş bir alandır.

İşte böyle bir yöntemin izlenmesinin zaman içinde konuyla ilgili düzenlemeleri daha ayrıntılı hale getireceği, norm eksikliklerini ve kanun boşluklarını azaltacağı tahminiyle birlikte futbolun oyun olduğu bilincinin ve bu oyunun değerlerinin korunmasını, dolayısıyla kitlelerin futbola olan ilgisinin sıcak tutulmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Böyle bir yöntem, hem futbolun ekonomik değerine olumlu etkiye bulunacak hem de zorlama benzerlikler kurmaktansa oyunun kendisine başvurulması, bilgiye ulaşma maliyetlerini ve uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırarak yargılama maliyetlerini düşürecektir. Bu maliyetlerin düşmesi de toplumun ekonomik açıdan faydasının artması demek olacaktır.

BÖLÜM 1

PROFESYONEL FUTBOL

Profesyonel kelimesi Türk Dil Kurumu'na göre¹ bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan kimse anlamına gelir. Bu kelime Türkçeye Fransızcadan geçmiş olup kelimenin Fransızcadaki hali “professionnel”dir. Kelimenin açıklamasında ayrıca amatör karşıtı anlamına geldiği belirtilmiştir. Amatör de Fransızca “amateur” kelimesinin Türkçeye geçmiş halidir. Amatör kelimesinin anlamı TDK'ye göre bir işi para kazanmak için değil, yalnız zevki için yapan, hevesli, meraklı, özengen olarak verilmiştir. Amatör kelimesinin kökenine bakıldığında sevmek anlamına gelen Latince “amare” ve seven anlamına gelen “amator” kelimelerine ulaşıyor².

Bu açıklamalara bakıldığında öncelikle amatör kelimesinin, dolayısıyla amatörlük kavramının içinde sevgiyi, zevk almayı barındırdığını görmek mümkün. Profesyonellik kavramı ise amatörlükle zıt bir ilişkide olmanın aksine amatörlüğü de içinde barındırıp ona kazanç sağlama amacının eklenmesiyle oluşan bir sonraki aşama, bir üst seviye olarak açıklanabilir. Para kazanma amacı bir işi severek yapmaktan, ondan zevk almaktan vazgeçmeyi gerektirmez. Kazanç sağlama amacı, sürekliliği de içinde barındırmakta ve bu yönüyle meslek kavramına bizi yaklaştırmaktadır. Zevk almadan yapılan, içinde sevgi barındırmayan bir mesleki faaliyetten kimseye hayır gelmeyeceği gibi özellikle futbol olmak üzere temelinde eğlencenin, heyecanın, yarışma duygusunun yattığı alanlarda sadece para kazanmaktan bahsetmek ya da kavramın odak noktasına para kazanmayı, geçimini sağlamayı koymak işin doğasına aykırı olur.

¹ www.tdk.gov.tr (Son erişim tarihi:03.05.2018)

² http://en.oxforddictionaries.com (Son erişim tarihi:03.05.2018)

Dolayısıyla para kazanma amacını, geçim sağlamayı, gelir elde etmeyi her zaman sevgi ve zevk alma unsurunun oluşturduğu zemin üzerine oturtmak profesyonellik kavramı için daha uygun olur.

Futbolcu ise futbol oynayan kimse demektir³. Futbol, İngilizce “football” kelimesinin Türkçeye geçmiş hali olup bir spor dalını ifade eder. Spor dallarından biri olarak futbolun ne olduğunu açıklamak için kurallarına bakmak gerekir. Çok sayıda kuralın⁴ ve tanım tartışmalarının içine girmeden, bir topun ayakla hareket ettirilerek bir kaleye sokulması için oynanan oyunun futbol olduğunu söylemek mümkündür.

Profesyonel futbolcu, futbolu profesyonel olarak oynayan kişidir. Yani futbol oynama sevgisiyle kazanç sağlama amacını birleştiren kişidir. Hukuki bakış açısını ekleyerek de denilebilir ki hukuk düzenince kendisine profesyonel futbolcu statüsü verilmiş, bu statü çerçevesinde çeşitli hakların ve yükümlülüklerin öznesi olabilen kişidir.

1.1 Futbolun Profesyonelliği

Sporda profesyonellik dendiğinde profesyonel spor dalı ve profesyonel sporcu kavramlarıyla karşılaşılır. Bir kişi herhangi bir sporu fiilen amatör veya profesyonel olarak yapabilirse de hukuken profesyonel sporculuktan bahsedebilmek için öncelikle o sporun hukuk düzenince profesyonel spor dalı olarak tanınması gerekir. Dolayısıyla bir kişinin hukuken profesyonel futbolcu olabilmesi için yalnızca futboldan gelir elde ediyor olması yetmez, futbolun hukuken profesyonel bir spor dalı sayılması ve o kişinin profesyonel futbolcu olmanın hukuki gerekliliklerini karşılaması gerekir.

Türk hukukunda, profesyonel spor dalı kavramının profesyonel sporcu kavramına nazaran daha ön planda tutulduğu ve profesyonel sporcu olmanın sporun profesyonel olmasına bağlandığı görülmektedir⁵. Türkiye’de futbolun hukuken

³ www.tdk.gov.tr (Son erişim tarihi:03.05.2018)

⁴ IFAB Oyun Kuralları Kitabı <http://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/MHK/Oyun-Kurallari-2017-18.pdf> (Son erişim tarihi: 03.05.2018)

⁵ Bir spor dalının hukuki düzenleme ile profesyonel olarak tanınmış olmamasına rağmen bunun için ücret alan sporcunun profesyonel sporcu olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde bkz. Ertaş, Spor Hukuku, s. 119 vd.; Küçükgüngör, ABD, s. 42.

Profesyonel spor dallarının devlet makamlarınca ilan edilmesinin aranmasına rağmen belli bir spor dalının profesyonel olarak ilan edilmemiş olması veya farklı bir tanım kullanılması, o spor dalının kanun hükümlerine aykırı şekilde profesyonelce icra edilmesinin yasak olduğunu açık bir şekilde gösterirken bunu konu alan sözleşmelerin hukuka aykırı olmadığını öne sürmek mümkün görünmemektedir. Ayrıca profesyonel spor dalı olarak sayılmayan bir spor dalının profesyonel olarak icra edilmesi, baştan ifa imkansızlığını doğurmakta olduğu için de kesin hükümsüzdür.

profesyonel bir spor dalı olarak tanınması 1951 yılında gerçekleşmiştir. 16.07.1938 tarihinde ve 3961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 29.06.1938 tarihli ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu ile Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü kurulmuştur ve bu direktörlüğe bağlı olarak çalışacak Merkez İstişare Heyeti oluşturulmuştur. Kanunun 9. maddesinin c bendinde teşkilatı ilgilendiren talimatnameleri hazırlamak bu heyete görev olarak verilmiştir. Bu kanunda bir spor dalının profesyonel spor dalı olarak tanınmasıyla ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı. Oyun, jimnastik ve spor, yurttaşların fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve devrimci amaçlara göre gelişimini sağlayan bir olgu olarak görülmekteydi ve devlet gençleri beden terbiyesi kapsamında bunlara teşvik etmekten de öte mecburi kılmıştı⁶. Bu dönemde futbol kulüplerinin profesyonelliğin kabul edilmesi yönündeki yoğun taleplerinin Türkiye Futbol Federasyonu’na iletilmesi sonrasında TFF bu talepleri sonraki adıyla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu’na sunmuş ve görüşmeler sonucunda 10.09.1951 tarihli kararla⁷ kabul edilen Futbol Profesyonellik Talimatnamesi 24.09.1951 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bunun yanında 29.08.1962 tarihli, 11193 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Profesyonel Futbol Yönetmeliği de profesyonelliğe geçişle ilgili önemli bir düzenleme olmuştur.

Aradan geçen yıllarla birlikte mevzuatta da futbolun yönetiminde de büyük değişiklikler oldu. En başta sporun devlet tarafından nasıl düzenlendiğine genel bir bakış atıp devamında da özellikle futbolun ne durumda olduğunu ortaya koymakta fayda vardır. Futbolun diğer spor dallarından daha farklı bir teşkilat yapısına sahip olması nedeniyle yeri geldikçe bazı uluslararası kuruluşlarla ilgili açıklamalar yapmak da gerekecektir.

Daha önceki anayasalarda sporla ilgili bir hüküm yokken 18.10.1982 tarihli ve 2709 sayılı kanun olan 1982 Anayasası m. 59’da devlete, her yaştaki Türk

⁶ 29.06.1938 tarihli ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu m. 1: Yurddaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılâbî amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek maksadile Başvekâlete bağlı ve hükmi şahsiyeti haiz bir Beden terbiyesi genel direktörlüğü kurulmuştur.

M. 2: Gençler için kulüplere girmek ve boş zamanlarında beden terbiyesine devam etmek mecburidir. Hangi yaştaki vatandaşların ne kadar müddetle ve hangi mevsimlerde spor mükellefiyeti altında bulunacakları vane gibi devair ve müesseselerde beden hareketlerinin tatbiki lazım geleceği İcra Vekilleri Heyetince tayin olunur.

⁷ http://sgm.gsb.gov.tr//Public/Edit/images/SGM/dokumanlar/MDKK_1942_0953.pdf (son erişim tarihi: 03.05. 2018)

vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alma, sporun kitlelere yayılmasını teşvik etme ve başarılı sporcuyu koruma görevi verilmiştir.

Devletin idari teşkilatlanmasına dahil olan bakanlıklardan biri 08.06.2011'de yürürlüğe giren 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre düzenlenen Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır. Bu KHK ile bakanlığa verilen görevler içinde spor faaliyetlerinin plan ve program dahilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak, spor alanında uygulanacak politikaları tespit etmek ve uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını temin etmek yer almaktadır.

Bu bakanlığa bağlı olarak çalışan ve geçmişteki Beden Terbiyesi Genel Direktrlğu (Mdrlğu) ile benzerlik gösteren Spor Genel Mdrlğu ise 28.05.1986 tarihinde yürürlüğe giren 3289 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Zaten bu kanunla ilga edilen kanunlardan biri de 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu'dur. Bu kanuna göre spor faaliyetleri, sporcunun sağlığı, müsabakaların denetlenmesi ve sporla ilgili birçok görevi olan bu makam, Merkez Danışma Kurulu adında 3530 sayılı Kanun zamanında da olan bir kurula sahiptir. 3289 sayılı Kanun m.18/1'de profesyonel spor dallarının bu kurulun da görüşü alınarak Spor Genel Müdürünün teklifi zerine Gençlik ve Spor Bakanı tarafından tespit edileceği belirtilmiştir. M. 18/2'de ise amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerinin Türkiye Futbol Federasyonu'na bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütüleceği belirtilerek dikkatli okurlara futbolun profesyonel bir dal olduğunun ve farklı bir teşkilatlanma içinde özel düzenlemelere tabi olduğunun işaretleri sunulmaktadır.

şimdi de görevlerine atıf yapılan ve özel niteliğine işaret edilen Türkiye Futbol Federasyonu'nu incelemeye geçelim. Geçmişi 1923 yılında kurulmuş olan Futbol Heyet-i Mttehidesi'ne dayanan Türkiye Futbol Federasyonu'nu doğrudan düzenleyen ilk kanun 07.06.1988 tarihinde 19835 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'dur. TFF, bu kanundan önce 1938 yılına kadar Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı ve Türk Spor Kurumu gibi sporu düzenleyen çatı kuruluşların altındaki federasyonlardan biri olarak futbolun yönetiminde yer almıştır. Sporun yönetiminin devlet eline alındığı 3530 sayılı Kanun ve devamındaki benzer amaçlı kanunlar döneminde ise Beden Terbiyesi Genel Mdrlğu, Spor Genel Mdrlğu gibi

kurumlara bağılı olarak faaliyet gösteren federasyonlardan biri olmuştur. 3461 sayılı kanun ile birlikte profesyonel futbolun yönetiminin devlet elinden federasyona kaydığı görülmektedir. TFF'nin kuruluş yılı 1923 olsa da futbol faaliyetlerinin yönetimindeki yetkilerinin ve teşkilat yapısının bir kanunla düzenlenmesi ilk kez bu kanunla olmuştur. Dolayısıyla bu kanun, Türk futbolunun ilk göz ağrısıdır.

3461 sayılı kanunun yerine önce 17.06.1992 tarihli 3813 sayılı kanun, ardından 16.05.2009 tarihli 5894 sayılı kanun yürürlüğe konuldu. Şu anda TFF'nin görevlerini, teşkilat yapısını, futbol faaliyetlerinin yürütülmesini düzenleyen ve yürürlükte olan kanun 5894 sayılı kanundur. Profesyonel futbolun yönetiminin Türkiye ayağını ve iç hukukun uluslararası hukukla bağlantısını görmek ve sözleşmeleri incelemede sağlam bir temele sahip olmak için bu kanuna ve bu kanuna göre oluşturulmuş diğer düzenlemelere odaklanmakta yarar vardır.

TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun m.1'e göre kanunun amacı; Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir. Maddede bu amaç belirtilirken TFF'nin temel yetki alanı ve nitelikleri de belirtilmektedir. TFF bu maddeye göre; her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere kurulacak olup özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk bir niteliğe sahiptir.

TFF'nin görevleri m.3/1'de sayılmıştır⁸. TFFKGHK m. 3/2'de ise bu görevlere, teşkilata ve bu kanunun uygulanmasına dair diğer hususların Genel Kurulca

⁸ TFFKGHK m. 3/1: TFF'nin görevleri şunlardır:

- a) Türkiye'deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek.
- b) Futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak.
- c) FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak, ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek.
- ç) Yurt içi ve yurt dışı futbol faaliyetleri için plan, program, benzeri her türlü düzenlemeyi ve anlaşmayı yapmak ve başarılı sonuçlar sağlanması için gerekli tedbirleri almak.
- d) Her düzeyde müsabakalar düzenlemek ve milli takımlar ile kulüp takımlarının uluslararası müsabakalara katılması ve mücadele edebilmesi için gerekli tedbirleri almak.
- e) Fair Play kurallarına uygun olarak bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerini gözetmek.
- f) Üyelerinin, kulüplerin, futbolcuların, hakemlerin, yöneticilerin, teknik direktör ve antrenörlerin, sağlık personelleri, futbolcu temsilcileri ve müsabaka organizatörleri ile diğer tüm ilgililerin FIFA, UEFA ve TFF tarafından konulan Statü, talimat ve düzenlemeleri ile bunların yetkili kurulları tarafından verilen kararlara uymalarını sağlamak.
- g) Şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek.
- ğ) Futbolu geliştirmek amacıyla; amatör futbol spor kulüp ve federasyonları ile bünyesinde futbol branşı bulunan engelliler spor federasyonlarına her türlü ayni ve nakdi yardımda bulunmak.

hazırlanıp Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girecek TFF Statüsü ve Yönetim Kurulunca hazırlanıp aksi belirtilmedikçe TFF’nin internet sitesinde yayımlandığı gün yürürlüğe girecek talimatlarla belirleneceği hükme bağlanmıştır. Statü ve talimatlara yapılan atfın bir benzerine teşkilatla ilgili m.4 ve devamındaki TFF kurullarıyla ilgili hükümlerde de rastlanmaktadır. Konuların büyük oranda Statü ve talimatlarda düzenlendiği, kanunun çerçeve çizmekle yetindiği açıkça görülmektedir. Bu geniş sınırların içini doldurmak amacıyla hazırlanan TFF Statüsü, TFF’nin birtakım genel özelliklerini, amaçlarını, üyeleriyle ilişkisini, teşkilat yapısını, kurulların işleyişini ayrıntılı biçimde düzenlemiş ve gerektiği ölçüde bazı konuları ayrıca hazırlanacak özel talimatlara bırakmıştır. Bu talimatlardan ilerde özellikle sıkça bahsedilecek olanlardan Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı’nın, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı’nın ve Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı’nın önemini vurgulamakta yarar vardır. Özellikle PFSTT, profesyonel futbolcuların kulüpleriyle olan birçok ilişkiyi düzenleyen hükümler içermesi nedeniyle bolca sözü geçecek bir düzenlemedir. Diğer düzenlemelere geçmeden önce kanunda göze çarpan en önemli nokta olan zorunlu tahkim ve bunun etrafında gelişen güncel gelişmelerden bahsetmek, profesyonel futbol alanındaki güçler dengesi ile TFF’nin rolünü görmek açısından çok önemlidir.

TFFKGHK m.4/5-d’de merkez teşkilatında yer alan kurullardan biri olarak hukuk kurulları sayılmıştır. İlk derece hukuk kurullarını sınırlı olmayan biçimde sayan m. 5/1’den sonra gelen m.5/2’de ise diğer yetkili TFF kurul ve organlarınca alınan kararlar ile bu kanun, Statü, talimatlar ve diğer düzenlemelere ilişkin uyuşmazlıklar hakkında karar verme yetkisinin münhasıran bu kurullarda olduğu belirtilip m. 5/3’te bu kurulların görevine giren konularda ve bu kurulların kararlarına karşı yargı yoluna başvurulamayacağı hükme bağlanmıştır. Tahkim Kurulu’nu açıklayan m.6/1’de ise Tahkim Kurulu’nun bağımsız ve zorunlu bir tahkim mercii olduğu, TFF’nin en üst hukuk kurulu olduğu ve nihai karar mercii olduğu belirtilmiştir. Tahkim Kurulu’nun kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlayacağından m. 6/4’te yeniden bahsedilmiştir.

M.6/4’te Tahkim Kurulu’nun kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlayacağı yeniden belirtilmiş olup daha önce kanun metninde yer alan “...ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz” ifadesi, Anayasa Mahkemesi

tarafından 06.01.2011 tarihli kararıyla Anayasa'nın 9. ve 36. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir⁹. Sonradan 17.03.2011 tarihli ve 6214 sayılı kanun ile Anayasa'nın 59. maddesi değiştirilmiş ve bu maddeye eklenen "Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz." ifadesini içeren fıkra getirilerek Tahkim Kurulu kararlarının aleyhine yargı yoluna gidilmesinin önü yeniden kapatılmıştır.

Bahsi geçen Anayasa değişikliğinin gerekçesinde, sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulmasının amaçlandığı vurgulanmıştır. Bununla birlikte, kulüpler ile sporcu ya da teknik adamlar gibi diğer kişiler arasındaki alacak uyuşmazlıklarının bu şekilde çözüme kavuşturulmasına dair bir zorunluluk bulunmadığı, bu tür uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesinin ihtiyari olduğu belirtilmiştir. Anayasa'daki bu değişikliklerle, TFF'nin hukuk kurullarının uyuşmazlıklar hakkındaki münhasır yetkisinin yalnızca müsabakalarla, kulüplerle, sporcularla ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi konularla sınırlı tutulduğu anlaşılmaktadır. Anayasa değişikliği ile ilgili Anayasa Komisyon Raporu'nda da kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali hakların, spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olmadığı için bu kapsam dışında kaldığı belirtilmiştir. Anayasa değişikliği, sınırları bu şekilde çizilmiş olan spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlara karşı süratli ve kesin bir denetim yolu öngörülmektedir.

İlk derece hukuk kurullarının uyuşmazlıklar hakkındaki münhasır yetkisinin düzenlendiği m. 5/2'ye bakıldığında bu hükmün "... bu kanun, Statü, talimatlar ve diğer düzenlemelere ilişkin uyuşmazlıklar..." ifadesinin Anayasa değişikliğinin amacına nazaran oldukça geniş olduğu görülmektedir. Söz konusu kanun ve buna

⁹ Anayasa Mahkemesi, 06.01.2011 tarihli E. 2010/61, K. 2011/7 sayılı karar, RG, 26.02.2011, Sayı 27858

uygun olarak TFF'nin yürürlüğe koyduğu Statü, talimatlar ve diğer düzenlemeler aracılığıyla futbolun içinde yer alan birçok ilişkiyi düzenlemektedir. Başta futbolcular ve kulüpler olmak üzere teknik adamlar, sağlık ekipleri, menajerler gibi futbolun içinde çeşitli sıfatlarla yer alan kişileri ilgilendiren düzenlemeler bu kapsamdadır. Özellikle bu kişiler arasında gerçekleşen sözleşme ilişkileri, bahsedilen düzenlemelerde birçok yönüyle ele alınmıştır. Ayrıca bu tür sözleşme ilişkilerinden doğan uyuşmazlıkların çözülmesinde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun münhasıran yetkili olduğu yönünde, m. 5/2'nin yansıması olan hükümler yer almaktadır.

Anayasa hükmünün çizdiği çerçeveyi aşan TFFKGHK m. 5/2, Anayasa Mahkemesi tarafından 18.01.2018 tarihinde Anayasa'nın 2, 13, 36 ve 59. maddelerine aykırı bulunarak iptal edilmiştir¹⁰. Anayasa Mahkemesi, iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlandıktan bir yıl sonra yürürlüğe girmesine hükmedip TBMM'ye bu konuda düzenleme yapması için süre tanımıştır. Karar, 02.03.2018'de Resmi Gazete'de yayımlanmıştır ve dolayısıyla bir yıllık süre bu tarihten itibaren işlemeye başlamıştır. İptal kararı yürürlüğe girene kadar TBMM'ye tanınan bir yıllık sürede, iptal kararına konu olan düzenlemenin yürürlükten kalkmasıyla ortaya çıkacak yeni duruma TBMM yeni bir yasama işlemiyle müdahale edebilir. Bu konu hakkında TBMM'nin nasıl bir hukuk politikası izleyebileceği ve müdahalesinin içeriğini nasıl doldurabileceğiyle ilgili çeşitli tahminler yürütülebilir. Sonraki süreç için yapılacak tahminleri ve profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklarda başvurulabilecek çözüm yollarının türleriyle kapsamlarını tezin bu konulara ayrılmış olan son bölümüne bırakmak daha doğru olacaktır. Şimdilik, TBMM'ye tanınan bir yıllık süre içinde profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların Anayasa hükümlerine aykırı biçimde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun münhasır yetki alanında kalmaya devam edeceği, bunlara karşı yalnızca Tahkim Kurulu'na başvurulabileceği söylenebilir.

Sözü geçen hükümlerden anlaşılmaktadır ki kanun koyucu tarafından bile futbol bambaşka bir iktidar alanı olarak görülmüş ve belli sınırlar dahilinde de olsa bu iktidar alanı TFF'ye bırakılmıştır. Anayasa tarafından çizilen bu sınırlar gittikçe genişlemekte olup fiilen de olsa aşılmış ve son iptal kararına kadar futbol çevrelerinde

¹⁰ Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018 tarihli E.2017/136, K.2018/7 sayılı karar, RG, 02.03.2018, Sayı 30348

yaygın bir şekilde kabul görmüş uygulamayla devletin yargı yetkisini devreden çıkarmaya varacak derecede geniş biçimde yorumlanmıştır. Bu hükümlerin yürürlüğe sokulması veya iptal edilmesi, futbol alanındaki iktidarın kapsamı ve devlet ile TFF'nin bu alandaki ilişkiler üzerindeki rollerinin tespit edilmesi noktasında son derece etkili olmaktadır. Futbol alanındaki bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması ile futbolun kendisine has yapısından gelen farklı ihtiyaçların sağlanması arasındaki menfaatler dengesinde takınılan tavır ve uygulanan hukuk politikasını görmek açısından da bahsi geçen mevzuatı takip etmek ve incelemek büyük önem arz etmektedir.

Futbolun tüm dünyada oynanan ve birçok uluslararası ilişkiyi doğuran bir oyun olması nedeniyle futbolun yönetimi ülkelerin federasyonlarıyla sınırlı kalamamış ve ülke federasyonlarını barındıran tüm dünya çapında veya kıtalar çapında konfederasyonlar kurulmuştur. Bu konfederasyonların koydukları kurallar da uluslararası hukuk düzenine ve ülkelerin iç hukuk düzenine aykırı olmamak şartıyla üye federasyonları ve onların üyeleri için bağlayıcı niteliktedir. İşte "Fédération Internationale de Football Association" (FIFA) ve "the Union of European Football Associations" (UEFA) tam da böyle konfederasyonlardır ki uluslararası planda dünya çapında en tepedeki kuruluş olarak FIFA, Avrupa çapında olmak üzere ise UEFA futbol üzerinde söz sahibidir ve TFFKGHK m.4 ve TFF Statüsü m.1'e göre TFF, 1923'ten beri FIFA'nın ve 1962'den beri UEFA'nın üyesidir. TFF, 5894 sayılı kanun ve Statü'de belirtildiği gibi FIFA ve UEFA düzenlemelerinin uygulanmasını sağlamak ve bunlara uygun düzenlemeler yapmakla yükümlüdür. Özellikle yabancılık unsuru içeren profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların çözümünü ele alırken bu kuruluşların düzenlemelerine değinilecektir.

Buraya kadar olan kısmı özetlemek gerekirse; Türkiye'de profesyonel futbol, özel bir kanuna göre teşkilatlanıp görevlerini icra eden Türkiye Futbol Federasyonu tarafından yönetilmekte ve TFF de üyesi olduğu FIFA ve UEFA'ya bağlı olarak hareket etmektedir. Bu federasyon ve konfederasyonların futbolun yönetimindeki büyük rolünü görmek için futbol turnuvalarını düzenleme tekeli ellerinde buldurmalarına ve devlet yargısını kısmen hatta zaman zaman tamamen devre dışı bırakan kendine has uyuşmazlık çözüm yollarına bakmak yeterlidir.

1.2 Futbolcunun Profesyonelliği ve Sözleşme Özgürlüğü

Profesyonel futboldan bahsedebilmek için futbolun profesyonel bir spor dalı olarak oynanabilmesinin yanında oynayacak kişinin profesyonel futbolcu olabilmesi de gerekir. 3. maddesinde profesyonel futbolcunun tanımını veren Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcunun profesyonel futbolcu olduğunu belirtmiştir. Burada ilk aşamada odaklanılması gereken nokta futbolcunun bir kulüple sözleşme yapması şartıdır. Futbolcunun profesyonel statüsü kazanabilmesi için sözleşme yapmanın olmazsa olmaz şart (conditio sine qua non) olduğu söylenebilir. Yani denilebilir ki futbolcunun profesyonel olarak futbol oynayabilmesi için sözleşme kurmak bir zorunluluktur. Aslında sözleşme kavramı çoğu zaman zorunlulukla değil aksine özgürlükle yan yana gelen bir kavramdır¹¹ ve tezde yol gösterici olarak sözleşme özgürlüğüne çok sık başvurulacaktır. Burada karşımıza çıkan zorunluluk, hukuki bir zorunluluk değil profesyonel futbolun içindeki ilişkilerin niteliğinden gelen fiili bir zorunluluktur.

Futbolcunun profesyonel futbola dahil olma sürecinde girdiği ilişkileri ve bu kapsamda sözleşme ve sözleşme özgürlüğü/zorunluluğu kavramlarını açıklamanın ise tez için conditio sine qua non olduğu söylenmelidir. Sözleşme ilişkisinin arkasındaki temel felsefe ve futbolcunun nasıl bir ilişkiler ağının içine girdiği anlatılmadan teze konu olan sözleşmenin anlatılması, ifası imkansız bir borç gibidir. Mademki tezde profesyonel futbolcu sözleşmesinin açıklanması borcu altına giriliyor, bu borcun gereği gibi ifa edilmesi için de önceden bazı özel ifa hazırlıklarında bulunmak gerekiyor.

1.2.1 Futbolun Kendisine Has Yapısı ve Futbolcunun Edimi

Futbol, en başta da basitçe açıklandığı gibi topun ayakla ve bir kaleye sokulması amacıyla oynanmasıdır. Oyun olmasının yanında bedensel performans ve yarışma unsurlarını da içermesi yönüyle oyunun bir üst seviyesi olarak spor dalıdır¹².

¹¹ Aydoğdu, s. 17; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 17; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 19; Kılıçoğlu, s. 84, Kocayusufpaşaoğlu, s. 503 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 23; Schwarz, s. 264 ve s.326; Tekinay, s. 362 vd.; Tercier, s.171; Von Tuhr, s. 261 vd.; Yavuz, s. 6.

¹² Püsküllüoğlu, s. 1735

Türk pozitif hukukuna göre tek profesyonel spor dalıdır. Profesyonel futbolcu sözleşmesini başarılı şekilde analiz edebilmek için önce futbolun bazı teknik ayrıntılarını anlamak ve bu ayrıntıların futbolun hukuk sistemi içindeki varlığına olan etkisinden bahsetmek gerekir. Bu ayrıntılar büyük oranda profesyonel futbolun kuralları ve birtakım yönetsel yapılarla ilgilidir.

Futbol, kuralları IFAB (International Football Association Board) adlı küresel bir organizasyon tarafından belirlenen ve her sene oyunun ihtiyaçlarına göre güncellenen bu kurallara göre en az 7, en fazla 11 kişiden oluşan iki takımın oynadığı oyundur¹³. Futbolun oynanmasına maç, karşılaşma, müsabaka, mücadele gibi isimler verilir ve burada iki taraf vardır. Topla fiilen oynayanlar futbolculardır ancak futbolu oynayanlar yani oyunun tarafları futbol takımlarıdır. Oynayan oyuncular takım için, takım içinde oynarlar¹⁴. Topun kaleye girmesini sağlayan futbolcudur, golü atan takımdır¹⁵. Topu tutamayan kalecidir, golü yiyen takımdır. Kırmızı kart görüp oyundan ihraç edilen oyuncudur, oyuna eksik oyuncuyla devam etme cezası alan takımdır; ihraç edilen oyuncunun yerine başka oyuncu girmez¹⁶. Maçı kazanan, kaybeden, maçta berabere kalan takımlardır, futbolcular değil¹⁷. Ligde puan alan ya da alamayan¹⁸, ligden düşen¹⁹ hep takımdır. Şampiyon olan takım²⁰, kupayı teslim alan kulüp²¹, madalyayı alan futbolcudur²². Taraftarlar bir takımı barındıran kulübün taraftarıdır²³. Bunlardan futbolda takım olgusunun incelenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Profesyonel futbolda takım iki anlamda kullanılmaktadır. İlk olarak maçın taraflarından birini oluşturan ve kural olarak 11 futbolcunun sahada olduğu²⁴, izin verilen sayıda yedek oyuncunun da kenarda beklediği dar anlamda takımdır²⁵. Bir de

¹³ IFAB 2017-2018 Oyun Kuralları Kitabı, Kural 3

¹⁴ TFF Futbol Müsabaka Talimatı Madde 13/4

¹⁵ IFAB Kural Kitabı, Kural 10.1

¹⁶ IFAB Kural Kitabı, Kural 3.6

¹⁷ IFAB Kural Kitabı, Kural 10.2

¹⁸ TFF Futbol Müsabaka Talimatı Madde 9/1

¹⁹ TFF 2017-2018 Süper Lig Statüsü Madde 3/2

²⁰ TFF Futbol Müsabaka Talimatı Madde 9/2

²¹ TFF 2017-2018 Süper Lig Statüsü Madde 11/1

²² TFF 2017-2018 Süper Lig Statüsü Madde 11/4

²³ 31.03.2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkında Kanun Madde 3/1-i

²⁴ TFF Futbol Müsabaka Talimatı Madde 14/1

²⁵ TFF Futbol Müsabaka Talimatı Madde 14/2

bir kulübün futbol branşının (şubesinin) içindeki çeşitli seviyelerde oluşturulan ve o seviyenin bütün oyuncularını kapsayan topluluk olarak geniş anlamda takım vardır²⁶. PFSTT m.2/k’de “profesyonel liglerde yarışan kulüplerin bu liglere katılan takımları” diye tanımlanan profesyonel takım da bu takımdır. Tezde büyük oranda geniş anlamda takım yer bulacak, gerektiği yerde karışıklığa yer vermeyecek biçimde dar anlamda da kullanılacaktır.

Oyunun taraflarının takımlar olması ve takım olgusunun futbolun esas odak noktasını oluşturması futbolcuların arka plana atılacağı anlamına gelmemektedir, takım en nihayetinde futbolculardan oluşur. Bununla birlikte, takım sadece belli sayıda futbolcudan değil bireysel yeteneklerin takımdaşlık bilinciyle birleşmesinden oluşan ve futbolcuların toplamından daha fazlası olan bir olgudur. Profesyonel futbol takımı, profesyonel futbolcu sözleşmeleri kuran futbolcuların dahil olduğu, tüzel kişiliği haiz olmayan bir topluluktur. Futbolcuların her birinin fiziksel özellikleri, yetenekleri, birbirleriyle ve teknik heyetle olan uyumu ya da uyumsuzluğu takımın oyun tarzını, gücünü, başarısını etkilemektedir. Futbolun odak noktasını oluşturan takımsa da tezin esas ilgilendiği konu futbolcuların kurdukları sözleşmelerle takımlara dahil olmaları ve takımlardan ayrılmaları, takım içindeki davranışları ve futboldaki çeşitli kişilerle olan ilişkileridir.

Takımların tüzel kişiliği yoktur ancak futbol takımı kurma, yönetme ve çeşitli futbol faaliyetlerinde bulunma amacı çevresinde kurulan spor kulüplerinin tüzel kişiliği vardır. Futbol takımları bu kulüplerin bünyesinde yer alır. Bazı kulüpler sadece futbol takımını, bazıları ise birçok spor dalına ait takım ve sporcuyu barındırır. Sözleşmenin tarafları başlığında inceleneceği gibi futbolcuların sözleşme ilişkisine girdiği kişi spor kulübüdür.

Bu kadar futbolcunun, futbolculardan oluşan takımın, takımı bünyesinde barındıran kulübün en nihayetinde bir amacı var: futbol oynamak ve bunu belli bir zaman dilimine yayıp çok sayıda takımın yarışma içinde olduğu bir organizasyon dahilinde yapmak. Böyle bir organizasyonun hazırlanması ise kulüplerin üzerinde, futbol kurallarını ve yarışma kurallarını uygulamak amacıyla kurulacak ayrı bir yönetim organı gerektirmektedir. Diğer bir deyişle ortada oynanacak bir top olması ve top oynamaya elverişli bir ortam oluşturulması gerekmektedir. İşte bunu

²⁶ TFF 2017-2018 Süper Lig Statüsü Ek-2 Süper Lig Futbolcu Uygunluğu Madde 2-a

sağlamakla görevli kişiler futbol federasyonları ve uluslararası çapta futbolu yöneten konfederasyonlardır²⁷.

Futbolun kuralları, yarışmanın kuralları, kişilerin birbirleriyle ilişkileri dedikçe akla yine belli bir alanda kural koyup icra etme, dolayısıyla iktidar olgusu gelmektedir. Futbol organizasyonlarının sayısının gittikçe artması, etrafında kurulan ekonomik ilişkilerle birlikte etki alanının genişlemesi sonucunda futbolun başlı başına ayrı bir iktidar alanı haline gelmesi ayrı bir tartışma konusudur. Bu tezin kapsamında tartışılacak olan sadece futbol oyununun kurallarını ve yarışma kurallarını belirleyip organizasyonları kuran kişilerin, bu oyunun vazgeçilmez unsuru olan futbolcuların organizasyona katılmaları amacıyla kurdukları sözleşmeler üzerindeki rolleri ve sözleşmenin hukuki analizinde dikkate alınmalarının ölçüsüdür.

Sözleşme özgürlüğünün devlet tarafından anayasada temel hak ve özgürlükler içinde sayıldığı ve bunun çerçevesinin büyük oranda Türk Borçlar Kanunu ve borçlar hukukunun genel ilkeleriyle çizildiği belirtilmişti. Bunun yanında, oyunu organize edenlerin oyuna katılmak için atılan ilk adım olan sözleşmelerle ilgili koydukları birtakım özel kurallar ve futbol alanında çıkabilecek uyuşmazlıkların bir kısmının çözümlenmesi için kurulan, anayasal düzenlemelerle devlet mahkemelerini devre dışı bırakan özel uyuşmazlık çözüm mekanizmaları futbolun bambaşka iktidar ilişkileriyle yönetilen bir oyun olduğu fikrini güçlendirmektedir.

Devletin ekonomik ilişkiler üzerinde, kamu düzeninin ve güvenliğinin sağlanmasında yetkilerini kullanacağı açıktır. Futbolun oyun olması niteliğinden bahsedilemeyen şike, doping, holiganizm, ekonomik suçlar gibi alanlarda devletin müdahil olacağı açıktır, hatta futbolun oyun olarak korunması için kaçınılmazdır. Oyuna katılmanın aracı olan sözleşmelerle ilgili ise herhangi bir temel hak ve özgürlük ihlali bulunmadığı sürece devletin veya diğer uluslararası siyasi teşkilatların mümkün olduğu ölçüde müdahil olmaması, oyunu yetişkin çocuklara bırakması isabetli olarak tercih edilmektedir. Bu nedenle zorunlu veya ihtiyari tahkim mekanizmalarının ön

²⁷ TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 1: “Bu Kanunun amacı; her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.”

plana çıktığı, devlet mahkemelerinin son çare veya denetim aracı olarak kenarda tutulduğu bir tablo oluşmaktadır.

Futbolun bir oyun olduğu, oyunun ve organizasyonlara katılımın gerçekleşmesindeki kuralların kendisine has yapısının olduğu açıklandıktan sonra bu yapı ve kavramlar dahilinde futbolcunun ediminin somut biçimde açıklanmasına sıra gelmiştir. Yukarıda açıklanan kavramlara ve kuralların özelliğine baktığımızda futbolcunun kulüple kurduğu sözleşme ile üstlendiği edimin futbol oynamak olduğunu söyleyemeyiz çünkü bir futbolcunun tek başına sahaya çıkıp oynaması gibi bir olay futbolun doğası gereğince imkansızdır, ayrıca futbolcunun sahada oynamadan sadece lisansının bulunması veya yedek kulübesinde oturması bile yeterlidir ki organizasyon kurallarınca aranan asgari futbolcu sayısına ulaşılsın veya özel bir kontenjan şartı yerine getirilebilsin²⁸. Futbol faaliyetlerine katılmak da denilemez çünkü bu çok geniş bir ifade olup teknik adam sözleşmelerinde²⁹, kulüp tüzüklerinde³⁰, şirket esas sözleşmelerinde³¹ de kullanılmakta ve futbolcunun ediminin niteliğini yeterince yansıtmamaktadır.

Spor kulübü futbol ve/veya diğer dallarda faaliyet yürütmek amacı etrafında kurulan tüzel kişidir³². Kulübün farklı spor dallarında faaliyetleri bulunabilir. Profesyonel futbolda faaliyet yürüten bir kulüp, bu amacını futbolcular değil futbol takımı aracılığıyla gerçekleştirir. Kulübün fonksiyonu futbol oynama değil futbolu oynayacak takımı oluşturma ve yönetme noktasında ortaya çıkar. Zira tüzel kişiler spor yapmazlar, oyun oynamazlar, sadece bunun için gereken organizasyon faaliyetlerini yürütürler. Kulüp için ancak futbol oynayan takımın yönetilmesinden, bu yönetim görev ve yetkisi çerçevesinde takımda yer alacak futbolcularla ilişki kurmaktan

²⁸ TFF 2017-2018 Süper Lig Statüsü Ek-2 Süper Lig Futbolcu Uygunluğu Madde 2-b: “A Takım Listesinde yer alacak en az 14 futbolcunun, Türkiye A Milli Futbol Takımında oynama uygunluğuna sahip futbolcu olması zorunludur.”

²⁹ TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı Madde 3: “Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan, kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan ve TFF’den profesyonel takım çalıştırma lisansı almış teknik adamlardır.”

³⁰ Örn; Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği Tüzüğü Madde 7: ” Kulüp, başta jimnastik ve futbol olmak üzere, Spor Genel Müdürlüğü’nce tescil edilmiş ve federasyonu bulunan spor dalları ile gelecekte ilgi görmesi beklenen spor dallarında faaliyet gösterir.”

³¹ Örn; Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi Ana Sözleşmesi Madde 3/4: “Profesyonel futbol faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için futbolcularla sözleşme imzalamak, kulüplerine transfer bedeli ödemek, sözleşme gereğince ödemelerde bulunmak, sözleşmeleri sona eren futbolcuları bedel karşılığı veya bila bedel serbest bırakmak ya da başka bir kulüple sözleşme yapmasına izin vermek,...”

³² Ertaş, s. 162 vd; Petek, s. 73, 74.

bahsedilebilir. Dolayısıyla hukuken, kulübün futbol oynamasından ve bir kişinin kulüp adına futbol oynama edimini yerine getirmesinden bahsedilemez. Kulüp için oynayan futbolcu değil takım için oynayan futbolcu ve takım için yöneten kulüp vardır.

Bu açıklamalarla birlikte futbol ilişkilerinin özel yapısını dikkate alarak tarafların iradelerini incelediğimizde futbolcunun ediminin futbol takımının parçası olma olarak tespit edilebileceği tezde savunulmaktadır. Sahaya çıkıp oynamayı, yedek kulübesinde beklemeyi, tribünde oturmayı, antrenman yapmayı, futbolcu disipliniyle yaşamayı, sahadaki uyumu, saha dışındaki arkadaşlığı, futbol sevgisini, profesyonelliği ve futbolla ilgili diğer her şeyi kapsayabilecek edim profesyonel futbol takımının parçası olmaktadır.

1.2.2 Sözleşme Özgürlüğünün Felsefi Temeli

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'ndaki sözleşme ve mülga 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndaki akit ile farklı yerlerde karşımıza çıkan bağıt, kontrat, mukavele aynı kavramı ifade etmek için kullanılan kelimelerdir. Bunlar içinde hem dilbilim hem de hukuki düşünme yöntemi açısından kavramı en güzel ifade eden kelime sözleşmedir. Sözleşmenin kökünde söz vardır. Bu haliyle söz, bir ya da birkaç heceden oluşan ve bir duyguyu, düşünceyi belirten anlamlı ses birliği demektir. Söz, isimden fiil yapan -le/-la yapım ekini fiili işteş çatılı yapan ş harfiyle birlikte alarak karşılıklı söz söyleme hareketi olan sözleş(mek) fiiline ve fiilden isim yapan -me yapım ekinin gelmesiyle bu fiilin ismine dönüşüp sözleşme olur³³.

Sesler işitme organınca algılanabilen başıboş titreşimler olmanın ötesine geçip belli bir anlam içeren sözlere dönüşerek algılayan ve anlayanın zihninde etki doğurur. Seslerin görüntüye dönüşmüş hali olan harflerin yazılması ile de bu etki görme organı aracılığıyla doğar. Söz söyleyen ve sözü algılayıp anlayan arasında bir iletişim kurulur. Bu iletişim içinde önce sözün anlamında anlaşılır ki bu anlaşmanın büyük insan topluluklarını içerecek boyutlara ulaşan haline dil denmektedir³⁴. Dillerin de birer sözleşme olduğu söylenebilir.

Sözle iletişim kuranların yani sözleşenlerin birbirlerinde beklenti yaratacak ifadeler kullanmaları aşamasında iletişim farklı bir yapıya bürünür. Söz artık belli bir

³³ Püsküllüoğlu, s. 1734

³⁴ Püsküllüoğlu, s. 579

davranışta bulunulacağı anlamını taşıyordur ve bu anlamıyla bir beklenti oluşturma niyeti taşıyordur. Bu nitelikteki bir iradenin açıklanmasına söz verme denir. Sözleşenler, birbirlerine söz verenlerdir ve sözleşmenin taraflarını oluştururlar. Aynı zamanda sözleşenler söz alanlardır. En basit haliyle sözleşmenin tarafları, bir davranışta bulunacağını söyleyen ve bu davranışı kabul edeceğini söyleyen kişilerden oluşur. Oluşur da tek başına kuru bir muhabbet olmaktan öteye geçmez. Dolayısıyla sözleşenin sözüyle olan ilişkisinin daha nitelikli, güçlü bir hal alması gerekir. Böyle bir ilişki söze bağlılıkla oluşur ki eskiler buna ahde vefa ilkesi (pacta sunt servanda) derler³⁵. Sözleşenin sözüyle bağlı olması ilkesi aracılığıyla bir parça da olsa diğer sözleşenin içi ferahlatılır, yüreği serinletilir.

Tabii böyle bir ilkenin yaratılması ve aksine davranışın sonucunun ne olacağı bizi iktidarı düşünmeye iter. Söz alan kaderine küsüp geri çekilmeyi tercih etmedikçe ya kendi iktidarını kullanıp doğrudan zorbalıkla ya da başkasının gücünü kullanıp dolaylı zorbalıkla sözün yerine getirilmesi için uğraşacaktır. Mafya, çete, aile gibi çeşitli iktidar görünüşleri de akla gelmekle birlikte ikinci ihtimalde kastedilen güç odağı, meşru ve kurumsallaşmış siyasi iktidar tipi olan devlettir³⁶. Siyasi iktidar, kural koyma ve kuralın icra edilmesi için zor kullanma yetkisiyle etkin ve sürekli bir egemenlik kuran olgu olarak insanların birbirleriyle ilişkileri üzerinde belirleyici rol oynar³⁷. Haklar ve yükümlülükler de siyasi iktidarın oluşturduğu hukuk düzeni çerçevesinde ortaya çıkar. Söz vermenin hukuken bir değeri olup olmaması, sözleşenlerin hukuk düzenince korunmaya değer görülen menfaatleri, söz vermenin alanı, söze aykırı davranmanın sonuçları hep siyasi iktidarın koyduğu kurallar içinde belirlenir. Sözleşme özgürlüğü, sözleşenlerin birbirlerine karşı belli davranışlarda bulunma yükümlülüğü altına girmelerine siyasi iktidarın bıraktığı alandır. Bir anlamda, sözleşme tarafların kendileri için hukuk yaratmalarıdır. 1804 tarihli Fransız Medeni Kanunu m. 1134'teki ifadeyle³⁸, "Kanuna uygun olarak yapılan sözleşme,

³⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 500; Işıқтаç, Hukukun Kaynağı Olarak Sözleşme, s. 217 vd.; Kılıçoğlu, s. 272; Serozan, Sözleşmeden Dönme, s. 23 vd.; Tercier, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 295. Özellikle Roma Hukuku döneminden gelen obligatio kavramı için bkz. Schwarz, Borçlar Hukuku Dersleri C. I, s. 1 vd.

³⁶ Akal, s. 14; Teziç, s. 103 vd., s. 128.

³⁷ Teziç, s. 139.

³⁸ Aamer, Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Sorunu Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi, s. 18; Tekinay, s. 364. 1804 Tarihli Fransız Medeni Kanunu m. 1134: "Les conventions légalement formées tiennent lieu de loi à ceux qui les ont faites."

taraflar için kanun yerine geçer.”. Siyasi iktidar da kendisinin kural koyma yetkisiyle kişilerin hukuk yaratmasına alan bırakıp bırakmama noktasında yaptığı tercihlerle sözleşme özgürlüğünün kapsamını belirlemektedir.

Hukuki işlem, hukuki sonuç doğurma amacıyla yapılan irade açıklaması olarak tanımlanmakta ve sözleşme de hukuki işlemlerin çok taraflı olan, tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamaları yoluyla borç doğuran türüne girmektedir³⁹. Sözleşenlerin belli içerikteki irade açıklamalarına hukukun sonuç bağlamasından bahsedilince kişilerin iradelerinin hukuk düzenindeki önemi de akla gelir. Özgür irade diye bir şeyin olup olmaması felsefe dünyasında çok tartışmalı⁴⁰ bir konu olmakla birlikte en azından bu tezin varlığını algılama, içeriğini anlama ve tezle ilgili bir yargıya varmada olduğu gibi bir yeteneğin kullanılmasıyla kişilerin sözleşme ilişkisine girme kararının olduğu ve bu kararın çeşitli hareketlerle açığa vurulduğu tezde savunulmaktadır. Böyle bir yeteneğin insanların birbirleriyle olan ilişkilerde belirleyici olduğunu ve bu yeteneğin özgürce kullanılabilmesini temel alan irade özgürlüğü görüşüne göre insanlar sözleşme ilişkilerine kendi iradeleriyle girerler ve sözleşmelere geniş bir alan tanınması insanların özgür ve eşit bireyler olarak toplumda yer alıp kendileri için en uygun ekonomik kararları almalarının önemli bir şartıdır. İrade özgürlüğü bu yönüyle borçlar hukukunun temel ilkelerinden olan sözleşme özgürlüğünün felsefi dayanaklarından biridir⁴¹.

Söz vermeye karar verme bir düşünme hareketi ve dolayısıyla bir düşüncedir. Bu kararın herhangi bir biçimdeki hareketle açığa vurulması ise düşüncenin ifadesidir. Buradan, söz vermenin aynı zamanda bir düşüncenin ifade edilmesi olmasından hareketle sözleşme özgürlüğü ile düşünce ve ifade özgürlüğü arasındaki ilişkiye varılabilir. Söz vermenin, sözleşme ilişkisine girmenin alanı olarak sözleşme özgürlüğünün düşünce ve ifade özgürlüğünün bir görünümü olduğunu fark etmek gerekir ki sözleşme özgürlüğünün temellendirilmesi ve korunması noktasında daha sağlam bir zemine ayak basılabilir.

³⁹ Aydoğdu, s. 3 vd; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 199 vd; Kılıçoğlu, s. 53; Kocayusufpaşaoğlu, s. 95; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 42 vd; Serozan, Medeni Hukuk, s. 328; Tekinay, s. 43; Tercier, s. 70;

⁴⁰ Hırş, Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi Dersleri, s. 129 vd.

⁴¹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 16 ve 313; Oğuzman/Öz, s. 23; Kocayusufpaşaoğlu, s. 501; Schwarz, s. 327; Serozan, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, s.45; Tekinay, s. 363; Tercier, s. 163.

Düşüncenin birçok biçimde ifade edilmesi mümkündür. En sık karşılaşılan hali ise düşüncelerin seslere, seslerin yazıya dönüştüğü yani dilin kullanıldığı haldir. Düşüncenin ve ifade edilmesinin alanının daralıp genişlemesi ise her dönemde iktidarların müdahalesiyle iç içe olmuş bir konudur. Bu müdahalelerin bazı sözlerin sözden sayılmaması biçiminde gerçekleştiği de olmuştur. Roma İmparatorluğu tarafından bir dönem sözleşmelerin bazı tiplerinin, değil geçersiz sayılması sözleşmeden bile sayılmaması ve sonradan bunlara isimsiz sözleşmeler denilmesi bunun en net örneklerindedir. İsimsiz sözleşmeler aslında ismi olmayan sözleşmeler değil, aksine ismi olan ve vatandaşlar tarafından kullanılan ancak o dönemin mevcut iktidarının sözleşmeleri belirli kategorilerle sınırlamış olması nedeniyle o kategorilerden birine uymadığı için sözleşme terimi kapsamında sayılıp korunmayan, iktidar tarafından isimlendirilmemiş sözleşmelerdir⁴². İsimlerin bir dildeki yerinin ne kadar önemli olduğu düşünülürse iktidarın sözcüklere, sözlere müdahalesiyle söz vermenin, sözleşme özgürlüğünün ne kadar bağlantılı olduğu anlaşılabilir. Tıpkı yeni doğan bir çocuğun hayatı boyunca taşıyacağı isminin ailesi tarafından belirlenmesinde ve diğer yandan ailenin vereceği ismin devletin yetkili merciinin onayından geçmesinde veya adın değiştirilmesinde olduğu gibi bir iktidar ilişkisi söz konusudur⁴³.

Dil ile iktidar arasındaki ilişkinin düşünceyi ve düşüncenin ifade edilmesinin biçimlerinden biri olan söz vermeyi nasıl etkilediğini pozitif hukukta, özellikle Türk hukukunda görmek için siyasi iktidarın teşkilatlanmasını ve bireylerle ilişkisini düzenleyen anayasaya bakmak ve nelerin temel hak ve özgürlüklerden olduğunu, bunların alanlarının nasıl belirlendiğini ve diğer hukuk kurallarında nasıl düzenlendiği görmek gerekmektedir.

1.2.3 Türk Hukukunda Sözleşme Özgürlüğü

Sözleşme özgürlüğü ve onunla bağlantılı olan düşünce ve ifade özgürlüğü Anayasa'da yer verilen temel hak ve özgürlüklerdendir. Anayasanın 48. maddesinde

⁴² Plessis, Borkowski's Textbook on Roman Law, s. 306

⁴³ Mülga Nüfus Kanunu m. 16/4'teki "Çocuğun adını ana ve babası kor. Ancak millî kültürümüze, ahlâk kurallarına, örf ve adetlerimize uygun düşmiyen veya kamu oyunu inciten adlar konulmaz,..." şeklindeki hüküm iktidarın isimlendirmeye müdahalesinin en net örneklerinden birini oluşturur. Yürürlükteki Nüfus Hizmetleri Kanunu böyle bir hüküm içermemektedir. Adın mahkeme kararı olmadan değiştirilemeyeceğini belirten TMK m. 27 hükmü de iktidarın bu alandaki etkisini gösteren açık bir örnektir.

çalışma ve sözleşme hürriyetine yer verilmiştir. “Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir. Özel teşebbüsler kurmak serbesttir.

Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.” denilerek her alanda sözleşmelerin kurulması ve özellikle kişilerin ekonomik girişimlerde bulunması bir temel hak ve özgürlük olarak Anayasa’da koruma altına alınmıştır.

Çalışma ve sözleşme özgürlüğüyle doğrudan bağlantılı olarak Anayasa m. 35’teki mülkiyet ve miras hakkının bulunduğunu da eklemek gerekir. Kişilerin malvarlığı değerleri üzerinde hak sahibi olmaları, bu değerleri diledikleri gibi kullanıp yararlanmaları ve başkalarına devretmeleri, yaşamlarının sona ermesinden sonra da bu değerlerin çeşitli yakınlara intikal etmesi mümkün olmadıkça kişilerin birtakım malvarlığı değerlerini üretmeleri veya bunların mübadelesini konu edinen sözleşme ilişkilerine girmeleri anlamsız ve imkansız olacaktır⁴⁴. Diğer yandan sözleşme özgürlüğüyle desteklenmeyen, malvarlığı değerlerinin devredilemediği bir mülkiyet hakkı da kuru bir kullanma hakkından ötesi olmayacaktır⁴⁵. Anayasa m. 35’te mülkiyet hakkı, miras hakkını da içerecek biçimde, “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” hükmüyle koruma altına alınmıştır.

Düşünce ve ifade özgürlüğü iki ayrı madde olarak düzenlenmiştir. Anayasa m. 25’te düşünce ve kanaat hürriyeti yer almakta⁴⁶, m. 26’da ise düşünceyi açıklama ve

⁴⁴ Serozan, Taşınır Eşya Hukuku, s. 14

⁴⁵ Serozan, Medeni Hukuk, s. 80

⁴⁶ T.C. Anayasası m. 25: Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

yayma hürriyeti yer almaktadır⁴⁷. Düşüncenin gelişimi ve yayılması açısından bağlantılı diğer bir özgürlük ise m. 27’de yer alan bilim ve sanat hürriyetidir⁴⁸.

Tezin konusuyla alakalı olarak görülebilecek başka bir temel hak ve özgürlük ise m. 33’teki dernek kurma hürriyetidir⁴⁹. Futbol oynamak amacıyla bir takım kurma amacını gerçekleştirmek için dernek kurmanın bir özgürlük olarak korunması çok önemlidir.

Temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasının sınırları m. 13’te sayılmıştır. Buna göre, temel hak ve özgürlüklerin özlerine dokunulamaz. Sınırlamanın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla yapılması gerekir. Ayrıca sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Bu sınırlamalar genel sınırlama sebepleri olarak her temel hak ve özgürlük için geçerli olan çerçeveyi oluşturmaktadır⁵⁰.

⁴⁷ T.C. Anayasası m. 26: Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir. Bu hürriyetlerin kullanılması, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir. Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.

⁴⁸ T.C. Anayasası m. 27: Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir. Yayma hakkı, Anayasanın 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri hükümlerinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla kullanılamaz. Bu madde hükmü yabancı yayınların ülkeye girmesi ve dağıtımının kanunla düzenlenmesine engel değildir.

⁴⁹ T.C. Anayasası m. 33: Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz. Dernek kurma hürriyeti ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâk ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir. Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir. Dernekler, kanunun öngördüğü hallerde hâkim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonulabilir. Ancak, millî güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir merci, derneği faaliyetten men ile yetkilendirilebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, bu idarî karar kendiliğinden yürürlükten kalkar. Birinci fıkra hükmü, Silahlı Kuvvetler ve kolluk kuvvetleri mensuplarına ve görevlerinin gerektirdiği ölçüde Devlet memurlarına kanunla sınırlamalar getirilmesine engel değildir. Bu madde hükümleri vakıflarla ilgili olarak da uygulanır.

⁵⁰ Özbudun, s. 111 vd.; Tanör, s. 147 vd.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmaların hakkında Anayasaya aykırılık iddiası öne sürülemeyecek kanun hükmünde belgeler olduğunun, temel hak ve özgürlüklere ilişkin bir milletlerarası antlaşma ile çelişen bir kanun hükmünden dolayı çıkabilecek bir uyuşmazlıkta milletlerarası antlaşmaların esas alınacağını da m. 90'da belirtildiğini unutmamak gerekir.

Birçok temel hak ve hürriyetten bahsetmiş olmakla birlikte tezin esas ilgi odağı sözleşme özgürlüğü olduğu için sözleşme özgürlüğünün hangi ölçüde sınırlandığı incelenecektir. Çalışma ve sözleşme hürriyetine yer verilen maddede sözleşme yapmayı sınırlamak için özel bir sebep sayılmamıştır. Böyle bir sebep olmamakla birlikte Anayasanın temel hak ve özgürlüklerin niteliklerini kişiliğe bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez olarak saymasından ve doğası gereği bir temel hak ve özgürlükten yararlanmanın başka bir kişinin temel hak ve özgürlüklerden yararlanmasını engelleyecek boyuta ulaşmaması gerektiğinden hareketle sözleşme özgürlüğünün de bu çerçevede kanunla bazı sınırlara tabi tutulabileceği sonucuna varılabilir.

Özel hukukta bu amaçla kullanılan, kanun tarafından genel çerçevesi çizilip içeriğinin somutlaştırılması gereken ve doktrinde “beyaz hüküm”, “çerçeve hüküm”, “genel nitelikte hüküm” gibi adlarla anılan bazı özel hukuk normları vardır. Anayasa hükümlerinin bu tipteki hükümler aracılığıyla özel hukukta etki doğuracağı görüşü hakimdir. Dürüstlük kuralı (TMK m. 2/1), hakkın kötüye kullanılması yasağı (TMK m. 2/2), kişilik hakları (TMK m. 23 vd.), kamu düzenine aykırılık (TBK m. 27/1), ahlaka aykırılık (TBK m. 27/1 ve 49/2), hakkaniyet (TMK m. 4) ve çeşitli maddelerdeki haklı sebep olgusunu düzenleyen hükümler bunların başlıca örnekleridir⁵¹.

Sözleşme özgürlüğünün sınırlarının tartışmaya konu olması, sözleşmeye uygulanacak normun yorumlanmasının veya nasıl uygulanacağını tespitinin gerektiği durumda da mümkündür. Normun özgürlüğü sınırlandırıcı niteliği varsa sınırlandırmanın Anayasanın öngördüğü koşullara, Anayasanın genel yapısına ve somut olayın özelliğine uygun düşüp düşmediğinin tespit edilmesi gerekir. Normdan farklı anlamların çıkarılabildiği hallerde normun yorumlanması ve bu yorumdan

⁵¹ Anayasa hükümlerinin Özel Hukuk üzerindeki etkisi” kavramı için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 501-502

çıkacak sonuca göre bir uyuşmazlığın çözümünde kullanılması halinde sözleşme özgürlüğünün bundan olumlu veya olumsuz biçimde etkilenmesi söz konusu olabilir. Bir kanun hükmü çeşitli biçimlerde yorumlanmaya elverişliyse anayasaya en uygun düşen yorumda karar kılmak gerekmektedir. Buna anayasaya uygun yorum ilkesi denmektedir⁵².

Sözleşme, karşılıklı ve birbirine uygun iradelerini açıklayan taraflarca kurulur ve sözleşmeyi kuran taraflar çeşitli hak ve borçlara sahip olurlar. Bu açıdan sözleşme, hukuki bir sonuç doğurma amacı güden irade beyanları olarak, hukuki fiiller kategorisi içinde çok taraflı hukuki işlemlerdendir⁵³ ve beyanın niteliğine göre sözleşmenin borca kaynaklık etmesi mümkündür. Sözleşmeyi değiştiren, sona erdiren, bir borcu ortadan kaldıran veya medeni hukukun birçok farklı alanındaki sözleşmeler de olduğu için sözleşmelerin hepsinin borç sözleşmesi ve borçlandırıcı işlem olduğu söylenemez⁵⁴. Bu özel durumlar dışında sözleşmenin, tıpkı haksız fiil, sebepsiz zenginleşme ve diğer olgular gibi, borcun kaynaklarından biri olduğu kabul edilir⁵⁵.

Toplum sözleşmesi gibi kavramlar ve devletin kamu gücüne dayanarak yaptığı idari sözleşmeler bir kenara bırakılacak olursa, Roma hukukundan gelen kamu hukuku-özel hukuk ayrımında sözleşmenin özel hukuk ilişkilerinin bir parçası olarak düşünüldüğü ve düzenlendiği görülmektedir⁵⁶. Özel hukuk ilişkilerinin genel olarak düzenlendiği hukuk dalı ise yerine göre birçok ilkesinin yansımasının kamu hukuku ilişkilerinde bile görülebildiği medeni hukuktur⁵⁷. TMK m. 5'teki "Bu kanun ve

⁵² Yargıtay, bu ilkeye yer verdiği kararlarından birinde şöyle demiştir: "Yasa kurallarının, birer bağlayıcı ve üstün hukuk kuralları olan Anayasa hükümleriyle birlikte ve onlarla çelişmeyecek biçimde yorumlanması esastır. Bir yasa kuralı, değişik biçimlerde yorumlanabiliyorsa, bunlardan Anayasaya en uygun olanının benimsenip uygulanması gerekir." (Yarg. HGK, 26.1.2000, E. 1999/18-1052, K. 2000/10, YKD 2001/6, s. 807)

⁵³ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 166; Kılıçoğlu, s. 52, 53; Kocayusufpaşaoğlu, s. 95; Schwarz, s. 171; Serozan, Medeni Hukuk, s. 328; Tekinay, s. 43; Tercier, s. 70; von Tuhr, s. 154.

⁵⁴ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 206; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 16; Kocayusufpaşaoğlu, s. 95 vd.; Oğuzman, s. 43; Schwarz, s. 167 vd.; Serozan, Medeni Hukuk, s. 330 vd., s. 364 vd.; Tekinay, s. 45, 51; Tercier, s. 79 vd.; von Tuhr, s. 137 vd.

⁵⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 115 vd.; Kılıçoğlu, s. 20; Kocayusufpaşaoğlu, s.69 vd.; Oğuzman, s. 33 vd.; Schwarz, s. 23-24; Tekinay, s. 5; Tercier, s. 50 vd.; von Tuhr, s. 43-44.

⁵⁶ Işıқтаç, s. 266 vd.

⁵⁷ "Borçlar Kanununun genel bölümü tüm özel hukukun, hatta kamu hukukunun bile 'anayasası' sayılabilir. Gerçek ve tüzel kişiler hukukunda, Aile, Miras ve Eşya hukukunda, hatta Uluslararası Hukukta, Anayasa ve İdare hukukunda adım başında Borçlar Hukuku kurallarıyla, kavramlarıyla, kuramlarıyla karşılaşılır. Burada sadece 'sözleşme' kavramını anımsatmakla yetinelim. 'Sözleşme' bilinmeden 'uluslararası anlaşma' 'sosyal mukavele' ve 'idari sözleşme' kavranabilir mi hiç?" (Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, Önsöz)

Borçlar Kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır.” şeklindeki ifade bunun açık bir göstergesidir⁵⁸. TBK m. 646’da ise “Bu kanun, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır.” ifadesiyle iki kanun arasındaki yakın ilişki ve borç ilişkilerinin yani borçlar hukukunun medeni hukuktaki yeri bir kez daha vurgulanmıştır⁵⁹. Bu bütünlüğün içinde Türk Ticaret Kanunu da m.1’de TMK ile olan ayrılmaz parça niteliğini belirterek yer almaktadır.

Bahsedilen kanunlar ve diğer birçok kanunda sözleşme özgürlüğünü sınırlama sonucu doğuran hükümler olması karşısında incelenecek hükümleri profesyonel futbolcu sözleşmesini temel alarak sınırlamak gerekmektedir. Sözleşme özgürlüğü ifadesinin doğrudan geçtiği ve bir başlık altına alındığı, dolayısıyla sözleşme özgürlüğü denince akla gelmesi gereken ilk kanun, 01.07.2012 tarihli, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’dur. Sözleşme özgürlüğü, TBK m. 26’da bir alt başlık olarak “Sözleşmenin İçeriği” başlığının altında “Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler.” diyerek düzenlenmiştir. Sözleşme özgürlüğü, sözleşmenin içeriğini belirlemenin yanında birçok noktayla ilgilidir ve dolayısıyla bu düzenlemenin sözleşme özgürlüğünün kapsamını ifade etmede yetersiz kaldığı söylenebilir⁶⁰. Devamında gelen kesin hükümsüzlük alt başlıklı m. 27’de ise kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırılık ve konuda imkansızlık sözleşmenin kesin hükümsüz olmasına yol açan nedenler olarak sayılmıştır.

TBK m. 26’daki hükmün sözleşme özgürlüğünün kapsamını tam olarak yansıtmamasını kanunda sözleşme özgürlüğünün içerik dışında sınırlanmadığı, diğer noktalarda m. 27’de sayılan kesin hükümsüzlük halleri dışında bir sınırlama olmadığı şeklinde anlamak da mümkündür. Borçlar hukukundaki kuralların çoğunluğunu yedek hükümlerin, azınlığını emredici hükümlerin oluşturduğu düşünülürse⁶¹ yanıltıcı bir başlıklandırma dışında kanunun bu konuyu düzenleyişi çok da tutarsız değildir.

⁵⁸ Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s.3; Tekinay, s. 1, 2

⁵⁹ Kılıçoğlu, s. 15

⁶⁰ Aydoğdu, s. 16

⁶¹ Sanlı, Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Sözleşme Hukuku ve Sözleşme Yaptırımlarının Ekonomik Analizi, s. 57 vd.; Serozan, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, s. 46; Tekinay, s. 371. Özellikle ifa ile ilgili kuralların “buyurucu güç taşımadıkları”, tersine “tamamlayıcı ve yorumlayıcı” hukuk kuralı zayıflığında olması hakkında bkz. Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 5.

Kanunun sözleşme özgürlüğüne az sayıda hükümle temas etmesi karşısında sözleşme özgürlüğünün kapsamını tespit etmede başvurulabilecek yöntem, sözleşmenin temel unsurlarını bulup onlar üzerinden iktidarın sözleşme ilişkilerine hangi noktalarda müdahil olabileceğini tartışmaktır. Hukuki özgürlükten bahsedebilmek için önce fiziken nelerin mümkün olduğunu ortaya koyup siyasi iktidarın müdahalesini bu temel üzerine oturtmak gerekir.

TBK m. 1’de “Sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur.” denmektedir. Bu hükümden çıkarılabilecek birkaç anlam vardır. Öncelikle bir sözleşmenin kurulabilmesi için sözleşmeyi kuracak birden fazla tarafın olması gereklidir. Bu tarafların sözleşme kurmaya yönelik yani karşılıklı ve birbirine uygun iradelerinin olması ve bu iradelerini açıklamaları gerekli ve yeterlidir. Bu, sözleşme özgürlüğünün herhangi bir sözleşmeyi kurma veya yapma özgürlüğü olarak anılan parçasıdır⁶². Bununla birlikte düşünceyi açıklama hürriyetiyle de paralel olarak kimse bir sözleşme kurmaya yönelik iradeye sahip olmak zorunda değildir veya böyle bir iradeyi istediği kişiye karşı açıklama veya açıklamama konusunda zorlanamaz. Bu da sözleşme özgürlüğünün sözleşme yapmama ve sözleşmenin karşı tarafını seçme özgürlüğü olarak anılan boyutudur⁶³.

Sözleşmenin kurulabilmesi ya da kurulamasından sonra bir sözleşmenin nasıl kurulabileceği, özel bir şeklin zorunlu olup olmadığı konusu gündeme gelmektedir. TBK m. 12’de “Sözleşmelerin geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe, hiçbir şekle bağlı değildir.” denilerek kural olarak bir şekil zorunluluğu olmadığı belirtilmiştir. Kanunda belli bir şekilde yapılması öngörülen birtakım özel sözleşme tipleri dışında taraflara sözleşmeyi kurarken iradelerini açıklama yollarıyla ilgili hiçbir müdahalede bulunulmamaktadır. TBK m. 1/2’nin iradelerin açık veya örtülü olabileceğini belirten ifadesi de bunu desteklemektedir. Açıklamanın karşı taraf için anlaşılabilir olduğu her yol, her hareket biçimi sözleşmeyi kurmak için kabul edilebilir. Buna sözleşmelerde

⁶² Aydoğdu, s. 17; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 317; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 19; Kılıçoğlu, s. 84; Kocayusufpaşaoğlu, s. 503; Oğuzman, s. 23; Tekinay, s. 362; Tercier, s. 171-172; Yavuz, s. 6.

⁶³ Aydoğdu, s. 17; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 19; Kılıçoğlu, s. 88; Kocayusufpaşaoğlu, s. 503; Oğuzman, s. 23; Tekinay, s. 362; Tercier, s. 171-172; Yavuz, s. 6.

şekil serbestisi denmektedir⁶⁴. Dikkat edilmelidir ki m. 12/2'de vurgulandığı gibi burada anılan şekil, geçerlilik şeklidir. Sözleşmelerin varlığının ispatının şekli değildir.

Tarafların açıkladıkları iradeleri yeni bir sözleşmeyi meydana getirmeye yönelik olabileceği gibi zaten var olan bir sözleşmeyi değiştirmeye veya tümden sona erdirmeye yönelik de olabilir ki sonuncuya doktrinde ikale anlaşması denilmektedir⁶⁵. Kişilik haklarının da bir yansıması olarak kimsenin, özellikle iki tarafın anlaşması olduğu halde, belirli bir sözleşme ilişkisi içinde sonsuza dek kalmaya zorlanamayacağı kabul edilmektedir.

Tarafların irade açıklamaları belirli davranışlarda bulunmayı içerir ve sözleşmeyi sözleşme yapan esas unsur bu davranışlardır. Taraflar birbirlerinde bunların hayata geçirileceği beklentisini oluştururlar. Bu davranışların yani sözleşmenin içeriğinin tarafların isteğine göre rahatça belirlenebilir olması sözleşme özgürlüğünün en önemli parçasıdır⁶⁶. Edimlerin hukuk düzeninin sınırları içinde özgürce belirlenebilir olması, borçlar hukukunun temel ilkelerinden tip sınırlılığının olmamasına bizi ulaştırıyor. Kanunda çeşitli sözleşme tipleri yer bulmakla birlikte çok sayıda sözleşme tipinin kanunda düzenlenmediği görülmektedir. Taraflar kanunda yer verilen sözleşme tiplerinden birini seçebilecekleri gibi kanunda bulunmayan bir tipi seçebilir hatta daha önce kimsenin aklına gelmemiş bir edimi borçlanıp yeni bir sözleşme tipi yaratabilirler⁶⁷. İşte bu tip serbestliği denilen ilke sözleşmeyi gerçekten özgürleştiren ilkedir. Kişilerin istedikleri edimi borçlanamadığı sözleşme özgürlüğü düşünülemez.

Bu ilkeye değinmişken yukarıda bahsi geçen isimli-isimsiz sözleşmeler ayrımının sözleşme özgürlüğüyle olan bağına daha ayrıntılı şekilde değinmek gerekir.

⁶⁴ Aydoğdu, s. 18; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 18, 279 vd., 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 20; Kılıçoğlu, s. 88; Kocayusufpaşaoğlu, s. 270 vd., 503; Oğuzman, s. 23, 138 vd.; Schwarz, s. 240 vd.; Tekinay, s. 362; Tercier, s. 171-172, 206 vd.; von Tuhr, s. 228 vd.; Yavuz, s. 7.

⁶⁵ Aydoğdu, s. 19; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 18, 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 20; Kılıçoğlu, s. 88; Kocayusufpaşaoğlu, s. 503; Tekinay, s. 362; Yavuz, s. 7.

⁶⁶ Aydoğdu, s. 19; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 19; Kılıçoğlu, s. 87; Kocayusufpaşaoğlu, s. 503, 525 vd.; Oğuzman, s. 23-24; Schwarz, s. 326 vd.; Tekinay, s. 362; Tercier, s. 174; von Tuhr, s. 242 vd.; Yavuz, s. 7-8.

⁶⁷ Aydoğdu, s. 22; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 19; Kılıçoğlu, s. 88; Kocayusufpaşaoğlu, s. 503, 525 vd.; Oğuzman, s. 23-24; Tekinay, s. 362; Tercier, s. 174; von Tuhr, s. 242 vd.; Yavuz, s. 7-8.

Sözleşmelerin isimli veya isimsiz olmaları Roma hukukunun sözleşme sistemine dayanır⁶⁸. Roma borçlar hukukunda numerus clausus ilkesi geçerliydi. Roma sözleşmeler sisteminde belli sözleşme tipi kategorileri vardı ve bu kategorilere uymayan sözleşme tiplerinin taraflarına dava hakkı tanınmamıştı. Bir sözleşmeden borç doğabilmesi de ancak o sözleşmenin dava hakkı tanınan sözleşmelerden olması halinde mümkündü⁶⁹. İsimli sözleşmeler bu kategorilerden birine giren sözleşmelerdi. İsimsizler ise kategorisi olmayan sözleşmelerdi. Zamanla bu sert tip sıklığı gevşedi, isimsiz sözleşmelere de praetorlar ve imparatorluk hukuku tarafından dava hakkı tanınmaya başlandı⁷⁰. Niteliklerine göre ayrılan sözleşme kategorilerine bir yenisi eklenmedi ama kategorisiz kalanların hepsinin girebileceği isimsiz sözleşmeler diye bir kategori yaratılmış oldu⁷¹. Yani isimli sözleşmeler diye bir kavram yokken isimsiz sözleşmeler teriminin üretilmesiyle onun dışında kalanlar isimli sözleşmeler olarak anılmaya başlandı. 19. yüzyıldan itibaren güçlenen irade özerkliği akımıyla birlikte tip sıklığı yerini tip serbestliğine bıraktı⁷².

Bu açıklamalardan isimli veya isimsiz olmanın sözleşmenin kendisinin ismiyle alakalı olmayıp sınırlı sayıdaki sözleşme kategorilerinden birine girip girmemesine göre belirlendiği anlaşılmaktadır⁷³. Bugünkü sistemde bu ayrımın sözleşmenin geçerliliği açısından hiçbir değerinin kalmadığı söylenebilir. Kanunda yer alan sözleşme tipleri toplumda en sık kullanılan, çeşitli nedenlerle özel olarak düzenlenme ihtiyacı görülen sözleşme tipleridir. Bunların mevcut hukuk sisteminde isimli sözleşmeler diye, diğerlerinin ise hala isimsiz sözleşmeler olarak sayılması Roma hukukundaki dil-iktidar-hukuk ilişkisinden izler taşımakla birlikte sınırlayıcı anlayıştan değil sadece kanunda açıkça ismiyle, unsurlarıyla, çeşitli ayrıntılarıyla düzenlenmiş olup olmamalarından kaynaklanmaktadır. Sözleşmeye isim verenin kim olduğu konusu önemini kaybetmiş olup yerini belli isimlerdeki sözleşmelerin düzenlenmesiyle isme anlam verme noktasında kendisini gösteren bir iktidar müdahalesine bırakmıştır.

⁶⁸ Oktay Özdemir, Saibe, “İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması”, İ.Ü.H.F.M., C: LV, S: 1-2, Yıl: 1995-1996, s. 266.

⁶⁹ Erdoğan, Roma Borçlar Hukuku, s. 48.

⁷⁰ Tahiroğlu, Roma Borçlar Hukuku, s. 122.

⁷¹ Erdoğan, s.113.

⁷² Serozan, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, s. 53 vd.

⁷³ Plessis, s. 306.

Sözleşme özgürlüğünün futbolla olan ilişkisinde karşımıza sıradan kanuni sınırlamaların dışında bir yapı çıkmaktadır. Devlet, her türlü futbol faaliyetini yürütme, düzenleme, denetleme görevini çıkardığı kanunla Türkiye Futbol Federasyonu'na vererek ve spor faaliyetlerinin yönetiminden doğan uyuşmazlıkları Anayasa hükmüyle zorunlu tahkime tabi tutarak bu alandaki iktidarından vazgeçmiştir. TFF'nin FIFA ve UEFA üyesi olması ve bu teşkilatların kurallarıyla bağlı olması da göz önünde bulundurulduğunda futbol için ayrı bir normlar hiyerarşisinin ortaya çıktığı sonucuna varılabilir⁷⁴.

Bu durumu Türkiye'deki mevcut siyasi teşkilatlanma ve futbolun özel teşkilat yapısını birlikte düşünerek açıklayacak olursak en tepede Anayasa'nın, onun hemen altında kanun ve kanun hükmünde kararname ile temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaşmaların yer aldığını Anayasa m. 11, m. 87 ve m. 90'a bakarak söylemek mümkündür. Bu normların dışında, futbolun özel teşkilatlanması içinde varlığı inkar edilemeyen normlara sıra gelecek olursa TFF Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un altında yer alan TFF Statüsü ve TFF tarafından çıkarılan talimatlar göze çarpmaktadır.

Bunlarla birlikte futbolu Avrupa çapında yöneten UEFA ve dünya çapında yöneten FIFA kuralları da TFF'nin uymakla yükümlü olduğu normlardandır. Bu normların Statü ve talimatlardan daha yüksek derecede olduğu açıktır. Kanun ile karşılaştırıldığında ise alt derecede kalır. Futbolun özel bir teşkilatlanmasının bulunması, TFF'nin TBMM tarafından çıkarılan bir kanunla kurulduğu gerçeğini unutmaya yol açmamalıdır. UEFA ve FIFA kurallarına aykırılık, yalnız uluslararası futbol organizasyonlarından dışlanma sonucunu doğurur. TFF Hakkında Kanun'un yürürlükten kalkması ise TFF'nin tüzel kişiliğinin sona ermesine yol açar ki buna UEFA ve FIFA kendi statü ve düzenlemeleriyle engel olamaz.

Bu hiyerarşi içinde sözleşme özgürlüğünün kapsamını değerlendirecek olursak futbol ilişkilerinde sözleşme özgürlüğünü sınırlayıcı etkisi bulunan hükümler ancak Anayasa, TFFKGHK veya diğer kanunlar ile uluslararası antlaşmalarda yer bulabilir. Sözleşme özgürlüğünü sınırlayıcı etkisi bulunmayan her tür düzenlemenin ise TFF

⁷⁴ Sporun etrafında oluşan özel bir hukuk sistemini ifade eden "lex sportiva" deyimi hakkında bkz. Özcan, Cem "Küresel Bir Hukuk Düzeni Olarak Lex Sportiva", İzmir Barosu Dergisi, Yıl: 82, S: 1, Ocak 2017, s. 177 vd.

tarafından veya onun bağı olduğu konfederasyonlarca yapılabileceği sonucuna ulaşıyoruz.

Sözleşmelerin “isimli” diye anılanlarının bile her açıdan yeterli hükümlerle düzenlenmiş olduğunu söylemek mümkün değilken her sözleşme tipi için kanunlarda kalıp olarak uygulanacak özel hükümler aramak sözleşme kavramının özünde yer alan irade özerkliği anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Sözleşmelerin tarafların irade açıklamalarından meydana geldiği ve kanunla getirilen sınırlamalar dışında tamamen tarafların iradelerine bırakıldığı düşünüldüğünde geriye sadece tarafların üzerinde düşünmedikleri noktalar kalmaktadır. Taraflar zaten esaslı noktalar üzerinde anlaşarak sözleşmeyi kurmuş olurlar ki anlaşamazlarsa sözleşme kurulamaz.

Esaslı noktaların neler olduğu sorunu ise o sözleşmenin kanunla düzenlenmiş bir sözleşme olup olmadığına göre çözümlenecektir. Eğer kanunla düzenlenmiş bir sözleşme söz konusu ise zaten o sözleşmeyle ilgili hükümlerde esaslı noktalar belirtilir, tarafların aralarında ayrıca bir irade uyuşmasıyla belirlenen sübjektif esaslı noktalar yoksa esaslı noktalar yalnız bunlardan oluşacaktır. Kanunda düzenlenmiş bir sözleşme söz konusu değilse sözleşme özgürlüğü çerçevesinde tarafların sübjektif olarak belirledikleri esaslı noktalar sözleşmede yer bulur. Bu konuda bir uyuşmazlık çıkarsa sözleşme kurulamamış olur⁷⁵.

Esaslı noktalar kadar önemli olmayıp yine de sözleşmenin kapsamına dahil olan diğer noktalar ise ikincil noktalardır⁷⁶. İkincil noktalar üzerinde hiç durulmamışsa ya taraflar için hiç önemli değildir, o konuda uyuşmazlık çıkmaz ya da taraflar yedek hükümlerin devrede kalmasını tercih edip aksine sözleşme yapmamış demektir. İkincil noktalar üzerinde durulmuş ancak anlaşılammış ise yine devreye hakimin müdahalesiyle önce yedek hükümler girecektir. Sözleşmelerle ilgili yedek hükümlerin büyük çoğunluğunu Türk Borçlar Kanunu'nun genel hükümleri oluşturur, kanunda düzenlenmiş sözleşme tipleri için konulmuş yedek hükümler ise özel borç ilişkileri kısmında yer almaktadır. Uyuşmazlığa uygulanacak yedek hüküm bulunamazsa örf ve adet hukukuna, son çare olarak hakimin hukuk yaratmasına başvurulacaktır. Bu

⁷⁵ Aydoğdu, s. 25-26; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 250; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 881 vd.; Kılıçoğlu, s. 62; Kocayusufpaşaoğlu, s. 175; Tekinay, s. 74 vd.; Tercier, s. 178-179; von Tuhr, s. 184 vd.; Yavuz, s. 15-16.

⁷⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 252 vd.; Kılıçoğlu, s. 63; Kocayusufpaşaoğlu, s. 176 vd.; Oğuzman, s. 73; Tekinay, s. 74 vd.; Tercier, s. 179; von Tuhr, 185-186.

noktada, sözleşmelerde yer alan TFF düzenlemelerine uyma taahhütlerinin profesyonel futbolcu sözleşmeleri hakkında uygulanacak yedek hükümleri ortaya çıkarma ve geliştirme noktasında çok büyük önem arz ettiğini de vurgulamak gerekir⁷⁷.

Sözleşme özgürlüğünün sınırlanmasıyla ilgili olarak, sözleşmede genel işlem koşulları niteliğinde hüküm bulunup bulunmadığının da değerlendirilmesi gerekir. TBK m. 20'de genel işlem koşullarının unsurları sayılmıştır. Bir sözleşme yapılırken düzenleyenin, ileride çok sayıdaki benzer sözleşmede kullanmak amacıyla, önceden, tek başına hazırlayarak karşı tarafa sunduğu sözleşme hükümlerine genel işlem koşulları (şartları) denmektedir.

Bir sözleşmede genel işlem koşullarının varlığından bahsedebilmek için karşı tarafın bunların içeriğine etki edememiş olması gerekir. Taraflardan birinin zayıf olmadığı, iki tarafın da gerçekten pazarlık yürüterek ve karşılıklı uzlaşmayla sözleşmeye dahil ettikleri hükümler söz konusuysa bunların genel işlem koşulu olduğu söylenemez⁷⁸.

TFF tarafından örneği düzenlenmiş olan profesyonel futbolcu sözleşmesi taslağının bir an için akıllara genel işlem koşullarını getirmesi mümkündür. Bununla birlikte, bu sözleşme örneği TFF'nin taraflara tavsiye niteliğinde sunduğu ve kendi talimatları ile yerine getirilecek prosedürlere uygun bir biçimde hazırlanmış olan, uygulamada sıkça tercih edilen matbuğ formdan öte bir anlam taşımamaktadır. Taraflar arasındaki pazarlıklar son derece geniş kapsamda olduğu için sözleşmenin içeriğinin bu örneğe sığdırılması mümkün değildir. Ayrıca bu sözleşme örneğini hazırlayan veya sunan sözleşme taraflarından biri değil, futbolun yönetim hakkını elinde bulunduran TFF olup sözleşmede yükümlülük olarak sayılanlar bizzat TFF'nin talimatlarında bulunan hükümlerdir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi; iki tarafın da kişiliğinin önem taşıdığı, tarafların birbirlerine karşı pazarlık kozu olarak sürebilecekleri avantajlarının olduğu, taraflar arasında ciddi bir eşitsizliğin bulunmadığı ve çoğu zaman bu konuda özel bilgisi, tecrübesi olan menajerlerin yürüttüğü görüşmelerin sonucunda kurulmaktadır. Taraflardan birinin daha sonraki sözleşme görüşmeleri için önceden hazırlayıp karşı

⁷⁷ Bkz. EK-A Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi (TFF tarafından hazırlanan boş sözleşme örneği)

⁷⁸ Atamer, Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi, s. 61; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 219; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 162;

tarafı kabul etmeye zorladığı sözleşme hükümlerinden bahsetmek mümkün değildir. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesinin hükümleri için genel işlem koşulları nitelendirmesi yapılamaz.

Bununla birlikte kulüplerin sezon içinde uygulayacağı ve sezon başlamadan en geç bir hafta önce TFF'ye tescil ettirmek zorunda oldukları iç yönetmelik ve/veya disiplin talimatlarının sözleşmeye dahil hükümler olup olmadıkları, genel işlem koşulları tespiti açısından önemlidir. Burada da kulüplerin bu hükümleri sezon içinde uygulamalarının TFF'nin denetimine tabi olduğunu ve futbolcuların bu metinleri sadece imza karşılığı teslim aldıklarını görüyoruz (PFSTT m. 24-c). Futbolcunun, bu hükümlerin sözleşmeye dahil olacağı yönünde bir irade beyanı bulunması değil sadece bunların içeriğinden haberdar olduğunu anlıyoruz. Kulübün, takıma futbola uygun ortamı sağlama borcunun bir sonucu olarak bu tür özel tedbirler alması, amaca elverişli ve ölçülü olması şartıyla sporun gereğidir. Bir sporu yapmaya karar vermek, en baştan onun bütün kurallarını kabul etmeyi gerektirir. Bir sporun sporcusu olmak, o spor toplumuyla bir tür anlaşma yapmak demektir⁷⁹. Dolayısıyla bu hükümlerin de genel işlem koşulları kapsamında düşünülemeyeceği sonucuna varabiliriz.

⁷⁹ Erdemli, s. 165

BÖLÜM 2

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNİN ANALİZİ

Profesyonel futbolcu sözleşmesi de adından anlaşılacağı gibi bir sözleşme olarak taraflarınca, çeşitli borçlar doğurmak üzere, karşılıklı, birbirine uygun irade açıklamalarından meydana gelen hukuki işlemdir. TFF'nin profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişkileri düzenlediği 11.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, profesyonel futbolcu sözleşmesinin sözleşme olarak anıldığı normdur. Bu talimatta sözleşme unsurlarıyla tanımlanmamış⁸⁰, çeşitli maddelerde sözleşmeyle ilgili birtakım hükümlere yer verilmiştir.

Hukuki işlemlerin ve bunlar içinde sözleşmelerin varoluşunun özünü oluşturan irade açıklaması kavramı ile sözleşme ilişkisinin kendi özelliklerinin bileşimi sonucunda karşımıza özel bir sözleşme tipi çıkar. Bu sözleşme tipinin somutlaşmış hayata geçirilmesinde, gerçek bir hukuki ilişki olarak yaşanmasında kişilerin karşısına nelerin çıkacağını, böyle bir sözleşme tipinin hukuk düzeni içinde nasıl var olduğunu, nasıl ayakta kaldığını ve kalamadığını görmek için derinlemesine bir analize girişmek gerekir. Analizde irade açıklamaları çeşitli yönleriyle ele alınırken futbolun kendisine has ilişki yapısıyla birlikte değerlendirilip futbol ilişkileri içindeki irade açıklamalarının özneleri, irade açıklamalarının konusu ve irade açıklamalarının evreleri ortaya konulup tümevarım yöntemiyle bir tanım üretmeye çalışılacaktır.

⁸⁰ TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı Madde 2-i: " SÖZLEŞME: Örneği TFF tarafından hazırlanan tip profesyonel futbolcu sözleşmesini veya geçici transfer sözleşmesini,... ifade eder"

2.1 SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

2.1.1 Genel Olarak

Sözleşmenin taraflarını oluşturmak demek sözleşmeden doğacak hak ve yükümlülüklerle donatılmak demektir. Bir varlığın hak ve yükümlülüklerle donatılması ise hukuk düzenince hak ehliyetine sahip varlık olarak kabul edilmesi halinde mümkündür⁸¹. Hukuk düzeninde hak ehliyetine sahip varlıklara kişi denir⁸². Profesyonel futbolcu sözleşmesi kurma yönünde iradelerini açıklayan kişiler bu sözleşmenin taraflarını oluşturur. Sözleşmenin tarafını oluşturacak kişilerin türleri ve nitelikleri, sözleşmede yer alan edimlerin ve kişilerin haklarının ve yükümlülüklerinin belirlenmesi için önemlidir. Sözleşmeyi kuran, ifa eden, ifa etmeyen, uyuşmazlık çıkaran, belli prosedürleri yerine getirmesi gerekenler hep bu kişilerdir.

Talimatın sistematığına bakıldığında “Tarafların hak ve yükümlülükleri” adlı V numaralı bölüm altında 24. maddede kulüplerin yükümlülüklerinin, 25. maddede ise futbolcuların yükümlülüklerinin yer aldığı görülmektedir ki sözleşmenin adından da belli olacağı gibi burada kastedilen futbolcu profesyonel futbolcudur. Bundan ve PFSTT m. 3’ten⁸³, profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflarını kulüp ve profesyonel futbolcunun oluşturduğu anlaşılmaktadır⁸⁴.

2.1.2 Taraflar

2.1.2.1 Kulüp

PFSTT m. 2/b’de kulüp, futbol dalında faaliyeti bulunan, mevzuata uygun kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş dernek veya şirketler olarak tanımlanmıştır. Spor kulüplerinin futbol şubeleri ile futbol şubelerini devralmış olan anonim şirketlerin futbol şubelerinin Türkiye Futbol Federasyonuna tescilleri ve bunların yükümlülüklerine ilişkin esasları belirlemek amacıyla düzenlenen, 01.06.2009 tarihinde yürürlüğe giren Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı da aynı tanıma yer vermektedir.

⁸¹ Serozan, Medeni Hukuk, s. 415.

⁸² Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 2; Dural, s. 5; Serozan, Medeni Hukuk, s. 199.

⁸³ TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı Madde 3-PROFESYONEL FUTBOLCU: “Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcudur.”

⁸⁴ Ertaş, s. 321; Petek, s. 73; Şahin, s. 37.

Bu tanımlardan ilk olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olan kulübün ya dernek ya da anonim şirket olmasının ve bunların futbol dalında faaliyetlerinin bulunmasının gerektiği anlaşılmaktadır⁸⁵. TMK m. 56'ya göre dernekler bir tüzel kişidir⁸⁶. Anonim şirketleri ticaret şirketleri içinde sayan TTK m. 124 ve ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği haiz olduğunu belirten TTK m. 125'e göre anonim şirketler de tüzel kişidir⁸⁷. Dolayısıyla hangi türde olursa olsun futbol dalında faaliyet yürüten bir spor kulübü mutlaka tüzel kişidir.

TMK m. 47'ye göre tüzel kişi, başlıbaşına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülümlenmiş olan bağımsız mal topluluklarına denir. Hukuk düzeninde bu niteliklere sahip toplulukların da kurucularından soyutlanarak başlı başına bir varlığı olmasına ve kişi olarak yer almalarına imkan tanınmıştır⁸⁸. Tüzel kişinin türüne göre örgüt yapısı ve amacının konusu farklılıklar gösterir. Hak ehliyeti, doğası gereği sadece insana özgü nitelikte olan hak ve yükümlülükler hariç gerçek kişilerle eşit düzeydedir⁸⁹ (TMK m. 48). Fiil ehliyeti ise kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla kazanılır⁹⁰ (TMK m. 49). Tüzel kişi, iradesini bu organlar aracılığıyla açıklar⁹¹ (TMK m. 50). İnsan bilince, topluluk ise amaca tutunarak kişilik kazanır⁹². Bilincin veya amacın kesintiye uğraması veya zayıflığı önemli olmayıp varlığı ve sürekliliği yeterlidir⁹³. Buna imkan tanıyan hukuk düzenini kurma gücünü elinde bulunduran devlet de bir tüzel kişidir⁹⁴. Tarihin çeşitli dönemlerinde biçimi değişim göstermekle birlikte yakın zaman içinde kurumsallaşmış siyasi iktidar olarak anılan varlık, yani devlet bütün yönetim araçlarıyla, malvarlığı ve insan gücüyle başlı başına bir kişi olarak egemenlik alanında ve egemenlik alanı dışında çeşitli ilişkilerin içinde yer alır⁹⁵. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin taraflarıyla ilgili açıklamalar için dernek ve anonim şirketi incelemek gerekir. Amaca

⁸⁵ Cem, s. 8; Petek, s. 74; Şahin, s. 38.

⁸⁶ Cem, s. 8; Dural, s. 254; Ertaş, s. 147; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 303; Petek, s. 74; Serozan, Medeni Hukuk, s. 507; Şahin, s. 39;

⁸⁷ Bilgili, s. 51, 52, 194, 207; Karahan, s. 28, 351; Poroy, s. 87; Şener, s. 107, 108, 295.

⁸⁸ Dural, s. 199, 201; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 262, 263; Serozan, Medeni Hukuk, s. 199, 493 vd.

⁸⁹ Dural, s. 229; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 278; Serozan, Medeni Hukuk, s. 502.

⁹⁰ Dural, s. 236; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 285; Serozan, Medeni Hukuk, s. 502, 504.

⁹¹ Dural, s. 237; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 285; Serozan, Medeni Hukuk, s. 504.

⁹² Dural, s. 199, 200; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 263; Serozan, Medeni Hukuk, s. 494.

⁹³ Dural, s. 200; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 263; Serozan, Medeni Hukuk, s. 494.

⁹⁴ Serozan, Medeni Hukuk, s. 498; Teziç, s. 138.

⁹⁵ Teziç, s. 138.

uygun irade ve onun açıklanmasında rol oynayan organ sözleşme için büyük önem arz etmektedir.

2.1.2.1.1 Dernek

TMK m. 56'ya göre gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları kişi topluluklarına dernek denir⁹⁶. Derneğin amacı tüzüğünde gösterilir⁹⁷ (TMK m. 58, DK m. 4). Bir dernek, en az bir spor dalında faaliyet yürütme amacıyla kurulmuşsa spor kulübü niteliği kazanmıştır⁹⁸. Dernekler Kanunu m. 14'te de spor faaliyetine yönelik olan derneklerin başvuruları halinde spor kulübü adını alacakları belirtilmiştir. Dernek olarak futbol dalında faaliyet yürütmenin kapsamını açıklayacak olursak en başta futbol şubesinin kurulması ve bunun bünyesinde en az bir futbol takımı kurmak olduğunu söylemek gerekir. Farklı yaş grupları ve oyun biçimlerinde (plaj futbolu, salon futbolu vb.) birçok çeşitli futbol takımı kurulabilir. Profesyonel futbol liglerine katılabilmek için profesyonel futbol takımının kurulması gerekir ki bu takım profesyonel futbolcu sözleşmelerinin odağındaki kavramdır. Profesyonel futbol takımı kurmak iki aşamada açıklanabilir. İlk olarak, profesyonel liglerde yarışmak üzere, oyuncuların katılımıyla somutlaşacak ancak onların kişiliğinden bağımsız, soyut bir oluşum yaratmaktır. Sonrasında ise bu oluşuma profesyonel futbolcu sözleşmeleri aracılığıyla futbolcuların dahil edilmesi, mevcut futbolcuların takımda olmaya devam etmesi, bazılarının ise takımdan ayrılması suretiyle zamanla değişebilen somut bir oyuncu kadrosu belirlenmesidir. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesi kurma, kulübün ayrı bir tüzel kişi olarak var olma nedenlerinden biridir. Etrafında örgütlenilen amaçlardan biri budur. Dernek bu amacını gerçekleştirmek için yapacağı hukuki işlemleri, yürütme ve temsil organı olan yönetim kurulu organı aracılığıyla gerçekleştirir (TMK m. 85).

Profesyonel veya amatör futbol takımları kulübün futbol şubesini oluşturur. Buradaki şube ifadesini, bir tüzel kişinin merkezinden ayrı bir yerde açılan alt birimiyle karıştırmamak gerekir. Futbol şubesini FKTT m.2-e, dernek veya şirkete ait olan amatör ve profesyonel tüm futbol faaliyetlerinin birlikte yürütüldüğü, TFF'ye

⁹⁶ Dural, s. 254; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 303; Serozan, Medeni Hukuk, s. 507

⁹⁷ Dural, s. 266, 271; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 335, 339; Serozan, Medeni Hukuk, s. 507.

⁹⁸ Cem, s. 9; Ertaş, s. 162; Petek, s. 75; Şahin, s. 39.

tescil edilen şube olarak tanımlamıştır. FKTT'nin Kulüplerin Tescili ve Denetimi adlı III. bölümünde bir kulübün tescili için aranan belgeler m. 9'da sayılmış olup bunların içinde İl Dernekler Müdürlüğü tarafından onaylanmış kulüp tüzüğü yer almaktadır. Bu durum, kulübün ilk olarak dernek türünde kurulmasının ve futbol şubesinin de ilk olarak bu türde bir kulübün bünyesinde oluşturulmasının gerektiğini göstermektedir.

21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 24. maddesinin 3. fıkrasında "Spor kulüpleri, profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler" demek suretiyle kulüplerin futbol şubelerini anonim şirketlere devretmelerinin mümkün olduğunu ve aynı zamanda büyük bir hukuki yanlış görmektediriz. Takımların sportif amaç doğrultusunda yönetilmesi ve bu yönetim hakkının başka tüzel kişilere bırakılması mümkün olmakla birlikte, takım insanlardan oluşan bir topluluk olduğu ve insanların kiraya verilmesi mümkün olmadığı için takımın kiraya verilmesi gibi bir ifade Anayasa ile temel hak ve özgürlükleri konu alan milletlerarası sözleşmelere aykırıdır. Burada kastedilen, futbol şubesini yönetme hakkının kalıcı veya geçici olarak devredilmesidir ve bahsi geçen hükümde böyle bir ifadenin kullanılması daha isabetli olacaktır.

Dikkat edilmesi gereken nokta, takım kurmak için sözleşme kurmanın kulübün faaliyetlerini yürütmesi için bir araç olmaması, bunun zaten kulübün ana faaliyetlerinden biri olmasıdır. Kulüpler futbol oynamazlar, futbol oynayan insanları takımların bünyesinde bir araya getirirler. Kulüplerin fonksiyonu ve amacı takım kurmaktır, oyun oynamak değil. Kulüpler heyecan duyan, koşan, taktiksel düşünen, yorulan, zıplayan, yaralanan varlıklar değildir. Yetkili organları aracılığıyla sözleşme kurma ehliyeti olan ve bu yolla futbolcuları takımlarına kazandırıp o takımları liglerde mücadele etmek üzere ligleri organize eden federasyon nezdinde tescil ettiren kişilerdir. Takımın kurulması, kurulan takımın futbol organizasyonlarına katılımıyla ilgili resmi işlemlerin yapılması, takımın maç hazırlıkları için gereken ortam ve ekipmanın sağlanması, takımın yararı için yetkilerinin ve imkanlarının kullanılması kulübün en başta gelen görevleridir. Takım kulüp için değil, kulüp takım için vardır. Bu noktanın önemi sözleşmeden doğan borçlarla ilgili açıklamalarda ortaya çıkacaktır.

Derneklerin faaliyetlerini yürütebilme amacıyla çeşitli gelir imkanları olabilirse de kazanç elde etme amacı gütmeleri yasaktır⁹⁹ (TMK m. 56, DK m. 2-a). Futbol faaliyetlerini sürdürme sırasındaki işlemlerden kaynaklanan tesadüfi kar-zarar durumları ortaya çıkmakla birlikte bunlar, derneklerle ilgili açıklamalar arasında yer vermeye gerek görülen konulardan değildir. Ekonomik değerlendirmelere, futbol faaliyetleri yürüterek kazanç elde etme amacı güden anonim şirket türündeki kulüplerle ilgili açıklamalarda yer verilecektir.

2.1.2.1.2 Futbol Şubesinin Devri

FKTT'nin Kulüplerin Şirketleşmesi adlı IV. bölümünde kulüplerin futbol şubelerini anonim şirketlere devretmelerinin koşulları düzenlenmiştir. Bu düzenlemeden de anonim şirketlerin kulüp olabileceklerini ancak bunun sadece dernek olarak kurulmuş bir kulübün futbol şubesinin devralınması yoluyla gerçekleşebileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla anonim şirketlerin kulüp niteliğini kazanması için öncelikle böyle bir devir işlemi gerekmektedir.

Derneğin futbol şubesini şirkete devredebilmesi için ibraz etmesi gereken belgeleri belirten FKTT m. 15/1 bu belgeleri; futbol şubesinin tüm aktif ve pasifiyle birlikte şirkete devrine, derneğin de futbol şubesinin borçlarından 2 yıl süreyle sorumluluğunun devam etmesine ve şirketle devir sözleşmesi yapılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesine dair genel kurul kararı, kulübün alacak ve borç durumunu gösterir son bilançosu, dernek ile şirket arasında imzalanan devir sözleşmesi ve TFF tarafından gerekli görülecek diğer belgeler olarak saymıştır.

Şirketin bir futbol şubesini dernekten devralabilmesi için ibraz etmesi gereken belgeler ise FKTT m. 15/2'de sayılmıştır. Bunlar; içerisinde futbolla ilgili her türlü faaliyette bulunma hak ve yetkisini içeren şirket ana sözleşmesi, şirket tescil bilgilerinin yer aldığı Ticaret Sicil Gazetesi, şirket pay defterinin noterden onaylı sureti, şirkete ait imza sirküleri, Ticaret Odası kayıt örneği, TFF'ye hitaben noterden tanzim olunacak şirket taahhütnamesi, derneğin futbol şubesinin tüm aktif ve pasifiyle devralınmasına dair ve dernekle devir sözleşmesi yapılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesine dair genel kurul kararı ile kararın yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi ve TFF tarafından gerekli görülecek diğer belgelerdir.

⁹⁹ Dural, s. 255, 260, 271; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 303, 304, 335; Serozan, Medeni Hukuk, s. 507.

Futbol şubesini devreden bir dernek, FKTT m. 16'ya göre bu futbol şubesini devrettiğini şirketten devralabilir. Böyle bir devir için ibrazı istenen belgeler; futbol şubesinin tüm aktif ve pasifiyle birlikte derneğe devrine, şirketin de futbol şubesinin borçlarından 2 yıl süreyle sorumluluğunun devam etmesine ve dernekle devir sözleşmesi yapılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesine dair şirket genel kurul kararı ve kararın yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi, şirketin futbol şubesinin tüm aktif ve pasifiyle devralınmasına ve şirketle devir sözleşmesi yapılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesine dair dernek genel kurul kararı, kulübün alacak ve borç durumunu gösterir son bilançosu ve TFF tarafından gerekli görülecek diğer belgelerdir.

Futbol şubesinin tüm aktifi ve pasifi ifadesiyle kastedilen, futbol takımlarını oluşturan futbolcular yani insanlar değildir. İnsanlar herhangi bir sözleşmede devre konu olabilecek varlıklar değildir. Futbolcular sözleşmeler aracılığıyla futbol şubesindeki takımlara dahil olurlar ve bu sözleşmelerin kulübün şahsında doğurduğu borçlar ve alacaklar futbol şubesiyle ilgili olan malvarlığında aktif ve pasif değerler olarak yer alır. Bunun dışında kulübün futbol şubesiyle ilgili olarak elinde bulundurduğu çeşitli aynı haklar, fikri haklar, alacak hakları ve üstlendiği yükümlülükler de aktifin ve pasifin belirlenmesinde önemli unsurları oluşturur.

Futbol şubesinin devrinin profesyonel futbolcu sözleşmesi açısından önemi, sözleşmenin kulüp tarafını oluşturan kişinin değişmesidir. Futbol şubesini yönetme hakkı ile futbol şubesinin tüm aktif ve pasiflerinin başka bir kişiye devredilmesi, profesyonel futbolcu sözleşmesi açısından TBK m. 205'te düzenlenmiş olan sözleşmenin devri niteliğindedir. Futbol şubesindeki futbolcu kadar profesyonel futbolcu sözleşmesi devredileceği için TBK m. 205/1'deki gibi sözleşmede kalan tarafın da dahil olduğu üçlü anlaşma değil, TBK m. 205/2'de düzenlendiği gibi sözleşmede kalan tarafın önceden izin veya sonradan icazet vermesiyle tamamlanan tek tek anlaşmalar söz konusu olacaktır. Futbolcunun devre rıza vermemesi durumunda sözleşme devredilmemiş olacaktır. Futbol şubesinin devredilmesine rağmen sözleşmenin devredilmemiş olması, futbolcunun dahil olduğu takımın dışında kalmasını ve bu nedenle borçların ifa imkansızlığına uğrayarak sona ermesi sonucunu

doğuracaktır¹⁰⁰. İmkansızlaşmada kusuru bulunan taraf varsa somut olaya göre sorumluluğu tespit edilecektir.

2.1.2.1.3 Anonim Şirket

TTK m. 125, ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği haiz olduğunu belirtmiş ve hak ehliyetinin çerçevesi için TMK m. 48'e atıfta bulunmuş; m. 124 ise anonim şirketlerin ticaret şirketlerinin türlerinden biri olarak saymıştır¹⁰¹. Tüzel kişilerin etrafında örgütlendikleri amacın yerini tutan psikolojik unsur anonim şirketlerde işletme konusudur ve teknik olarak amaçtan farklıdır. Zira ticaret şirketlerinde amaç kazanç elde etmektir¹⁰². İşletme konusunun esaslı noktaları belirtilmiş ve tanımlanmış bir şekilde esas sözleşmede yazılmış olması gerekir (TTK m. 339), şirket ünvanında da yer alması zorunludur¹⁰³. İşletme konusu olarak profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunma ve profesyonel futbolla ilgili her tür ticari faaliyeti bulunan anonim şirketler FKTT m. 14'e göre bir dernek olarak kurulmuş kulübün futbol şubesini aktif ve pasifleriyle bir bütün olarak TFF Yönetim Kurulu'nun kararı ile devralabilir ve m. 16'ya göre devraldığı derneğe devredebilir. Şirketin bir futbol şubesini devralmasıyla ve devretmesiyle ilgili hususlar derneğin futbol şubesini devretmesi ve devralması kapsamında açıklandığı için bunlardan tekrar bahsedilmeyecektir¹⁰⁴.

Anonim şirketler futbol şubesini devralmakla kulüp vasfını kazanırlar ve TFF tarafından kulüp olarak tescil edilirler. Bununla birlikte dikkat edilmesi gereken nokta futbol şubesinin bir ticari işletme olmadığıdır. Futbol şubesi bir kulübün faaliyet yürüttüğü spor dallarından biridir. İçinde oyuncularını, antrenörlerini, sağlık ekibi vb. kişileri barındırır. Futbol şubesi, yer aldığı kulüp dernek türüyle ticari işletme olmadığı gibi futbol şubesi şirkete devredilince de ticari işletmeye dönüşmez. Şirket tüzel kişiliğine sahip bir kulübün futbol şubesiyle ilişkisi, futbol şubesinin faaliyetlerini yürütmek için özel bir yönetim düzeni oluşturmak ve futbol şubesiyle ilgili gerekleri kararları alıp uygulamaktır. Bu konudaki fiil ve işlemlerin büyük çoğunluğunu şirketin yönetim kurulu yürütecektir. Futbol şubesinin ekonomik fayda getirici yönü ise form ve başarı durumundan kaynaklanmaktadır. Futbol şubesinin

¹⁰⁰ Sonraki imkansızlık ile imkansızlaşmanın sözleşmeyi sürdürmeye engel olacak boyuta ulaşması hakkında açıklamalar için bkz. s. 75-77 ve 85.

¹⁰¹ Bilgili, s. 51, 52, 194, 207; Karahan, s. 338, 351; Poroy, s. 280; Şener, s. 107, 108, 295

¹⁰² Bilgili, s. 7; Karahan, s. 25, 350; Poroy, s. 279.

¹⁰³ Bilgili, s. 207; Karahan, s. 350- 351.

¹⁰⁴ Bkz. s. 39-40.

başarısı veya oyuncuların yetenek seviyeleri, oyuncuların bir takımda bulunmasının değerini, dolayısıyla sözleşmedeki para ödeme ediminin miktarını veya sözleşmeyi sona erdirmeye degecek para miktarını belirleyici rol oynamaktadır. Kulüp sözleşme kurma, sözleşmeyi sürdürme ve sözleşmeyi sona erdirme gibi çeşitli ihtimallerde karar verirken bu değerleri göz önüne alarak hareket etmektedir. Sözleşmenin kurulması ve ifası aşamasında yaptığı ödemelerden daha yüksek bir bedel elde ederek sözleşmeyi sona erdirme şeklinde bir ilişki süreci ilerlediğinde kulüp bu ilişki nedeniyle kar elde etmiş olur. Tersı durumda da zarar eder.

Futbol şubesinin katıldığı organizasyonların büyük çoğunluğunda kulüplerin başarılarına göre para ödülü verilir. Takımın performansı bu organizasyonlardan elde edilecek gelirleri etkilemesi yönünden de ekonomik açıdan büyük önem taşımaktadır. Kulübün futbolla ilgili tek faaliyeti futbol şubesini yönetmek değildir. Anonim şirket mutlaka bünyesinde kar elde etme amacı güden ticari işletmeleri barındıracaktır. Bu ticari işletmeler futbol faaliyetleriyle ilgili olacaktır. Lisanslı ürünlerin satıldığı mağazalar, stadyum ve tesis işletmeleri, medya araçları akla ilk gelen örneklerdendir. Futbol şubesinin bu işletmeler üzerindeki etkisi ise kulübün başta taraftarlar olmak üzere müşteri kitlesinin mevcut duruma göre artıp azalması, bu kitlenin kulübün ürünlerine ve maç biletlerine rağbet göstermesi, borsada kayıtlı ise hisselerinin ilgi görmesi, çeşitli taşınmazlardan gelir getirici biçimde yararlanma, TV yayınlarından gelen gelirler vb. konularda ortaya çıkmaktadır.

2.1.2.2 Profesyonel Futbolcu

2.1.2.2.1 Profesyonel Futbolcunun Kişiliği

Profesyonel futbolcu, PFSTT'nin "Futbolcuların Statüleri" adlı II numaralı bölümünde m.3'te, bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan ve kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu olarak tanımlanmıştır. PFSTT m. 4'te ise, m.3'te belirtilen tanımın dışında kalan tüm futbolcular amatör futbolcu olarak kabul edilmiştir.

Amatör veya profesyonel, bir futbolcu ancak insan olabilir¹⁰⁵. Gerçek kişiler insanlardır (TMK m. 8)¹⁰⁶. Tam doğmak koşuluyla cenin halinden başlayıp ölüme

¹⁰⁵ Ertaş, s. 296.

¹⁰⁶ Dural, s. 7; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 2; Serozan, Medeni Hukuk, s. 199, 415.

kadar olan süreçte bir insan, fiziksel veya psikolojik olarak ne kadar değişirse değişsin zamandan ve kendi maddesinden soyutlanıp tek bir kişi olarak kabul edilir.

TMK m. 8'e göre insanlar, gerçek kişi olarak yer aldıkları hukuk düzeninde hak ve borçlara ehil olmada eşittirler¹⁰⁷. Bahsi geçen kanun maddesi Anayasa m. 10'da yer alan eşitlik ilkesinin bir görünümüdür. Anayasa m. 10'a göre herkes; dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Maddenin devamındaki fıkrada kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu ve devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla futbolun erkek oyunu olduğu gibi bir ifade son yıllardaki kadın futbol takımlarını takip edenlerin fark edeceği gibi seyir zevki açısından yanlış olmakla birlikte hukuken de yanlıştır. Kadınların futbol oynamasını veya profesyonel futbolcu sözleşmesi kurmasını sınırlayan hiçbir hukuki düzenleme yoktur. TFF Kadın Ligleri Statüsü m. 5/2'de bu liglerde oynayacak kadın futbolcuların lisans işlemlerinin Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı'na göre yapılacağı belirtilmiş olması, "erkek ligleri" olduğu hiçbir düzenlemede belirtilmeyen profesyonel futbol liglerinde futbol takımları olan kulüplerle kadınların profesyonel futbolcu sözleşmesi yapamayacağı ve profesyonel futbolcu olarak lisans alamayacakları anlamına gelmemektedir. Ayrıca uygulamada kadın futbol takımlarının ayrı olması veya kadınlarla erkekler arasındaki fizyolojik farklılıklar, kadınların erkeklerle aynı takımda oynamasının ve aynı tipte sözleşme kurmasının önünde hukuki bir engel oluşturmaz. PFSTT'de ve profesyonel liglerin statülerinde futbol takımlarının sadece erkeklerden oluşabileceği ve sadece erkek futbolcuların sözleşme kurabileceği yönünde bir hüküm yer almamaktadır.

2.1.2.2 Profesyonel Futbolcunun Ehliyeti

Profesyonel futbolcu olmanın şartı bir kulüple profesyonel futbolcu sözleşmesi kurmak olduğu için hukuki işlemlerin tarafı olmanın kapsamını belirleyen fiil ehliyetini de açıklamak gerekir. Fiil ehliyeti; ayırt etme gücü, erginlik ve kısıtlılık durumuna göre belirlenir. Ayırt etme gücü bulunmayanlara tam ehliyetsiz, ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlılara sınırlı ehliyetsiz, hem ayırt etme gücüne sahip hem ergin hem de kısıtlanmamış kişiye ise tam ehliyetli denmektedir¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Dural, s. 37, 38; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 42, 43; Serozan, Medeni Hukuk, s. 416.

¹⁰⁸ Dural, s. 80 vd.; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 91 vd.; Serozan, Medeni Hukuk, s. 439 vd.

PFSTT m. 3'te profesyonel futbolcu tanımlanırken m.4'te bu tanım dışındaki tüm futbolcuların amatör futbolcu olarak kabul edileceği belirtilmiştir. Amatör futbolculuktan profesyonel futbolculuğa geçişi düzenleyen PFSTT m. 5'e göre amatör bir futbolcu, 15 yaşını doldurmuş olması kaydıyla, PFSTT hükümlerine uygun olarak profesyonel futbolcu statüsünü kazanabilir. Futbolcuların genellikle daha küçük yaşlarda futbol eğitime başlaması nedeniyle örneğine pek rastlanmasa da amatör futbolcu olmayan bir kişinin doğrudan profesyonel futbolcu statüsü kazanma ihtimali de mevcuttur. Bu durum için özel bir düzenleme bulunmayıp m. 5 hükmünün kıyasen bu duruma da uygulanabileceği ve 15 yaşın ortak bir alt sınır olarak kabul edilebileceği söylenebilir.

15 yaşını doldurmuş ancak 18 yaşını doldurmamış kişiler mahkeme kararı veya evlilik yoluyla erginlik kazanmadıkça ergin değildir (TMK m. 11, 12). Ayırt etme gücüne sahip küçükler veya ergin ve ayırt etme gücüne sahip olmakla kısıtlı olan kişilerin kendilerini borç altına sokan bir hukuki işlemi, bizi ilgilendiren kısmıyla profesyonel futbolcu sözleşmesini, geçerli olarak yapabilmelerinin şartlarından biri yasal temsilcilerinin yani veli veya vasilerinin rıza vermeleridir. Yasal temsilcinin rıza vermesinin beklendiği makul süre içinde sözleşme askıda hükümsüz olacak, rıza geldiği anda geçerli bir sözleşmeye dönüşecektir. Aksi halde sözleşmenin geçerlilik koşullarından ehliyet eksik olduğu için sözleşme kesin hükümsüz olacaktır¹⁰⁹. Vesayet altındaki kişiye vesayet makamı tarafından bir meslek veya sanatın yürütülmesi için izin verilmiş ise, o kişi bununla ilgili her türlü olağan işlemleri yapmaya yetkilidir ve bu tür işlemlerden dolayı bütün malvarlığı ile sorumludur (TMK m. 453). Kısıtlılığın sebebi, kişinin futbolcu olmasını elverişsiz hale getirecek nitelikteyse yasal temsilci rıza verse bile sözleşmenin konusu imkansız olacağı için TBK m. 27 uyarınca sözleşme kesin hükümsüz olacaktır. Örneğin; bir yıl veya daha uzun süreli hapis cezasına mahkum edilen bir futbolcunun sözleşmeden doğan borcunu ifa edemeyeceği açıktır.

PFSTT m. 5'e göre, 18 yaşın altındaki amatör futbolcuların profesyonel statüye geçişlerinde adına tescilli oldukları kulübün yazılı muvafakatinin alınması da zorunludur. Kulüpler, en az 6 ay süre ile kendisinde tescilli olan amatör futbolcuları

¹⁰⁹Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 349, 350; Dural, s. 85; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 179; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 98-99; Serozan, Medeni Hukuk, s. 446-447; Tekinay, s. 381, Tercier, s. 113

ile tescil dönemleriyle sınırlı olmaksızın profesyonel sözleşme imzalayabilirler. Profesyonellikten amatörlüğe dönüş yapan futbolcular bu haktan yararlanamazlar. Ayrıca birinci transfer ve tescil döneminde bir kulüp adına tescili yapılan amatör futbolcuların ikinci transfer ve tescil döneminde profesyonelliğe geçmeleri için futbolcunun yaşına bakılmaksızın, mevcut amatör tescil işleminden kulübü ile karşılıklı olarak vazgeçmeleri zorunludur.

2.2 SÖZLEŞMENİN KURULMASI

2.2.1 Sözleşme Görüşmeleri

2.2.1.1 Genel Olarak

Sözleşme, tarafların karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarından meydana geldiğine göre öncelikle açıklanmaya hazır iradelerin oluşması gerekir. İradelerin oluşması için sözleşmeye göre değişen süreçlerden geçilir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi, geniş kapsamlı ve uzun süren sözleşme görüşmeleri sonucunda kurulmaya uygun bir sözleşme tipidir.

Sözleşme görüşmelerinde dikkat edilmesi gereken noktalardan biri dürüstlük kurallarına uygun olarak hareket etmektir. TMK m.2, kişilere haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uygun davranma yükümlülüğü getirmiştir ve bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeninin korumayacağını belirtmiştir. Bu hüküm uygun düştüğü ölçüde her tür özel hukuk ilişkisinde uygulama alanı bulacak olmakla birlikte Rudolf von Jhering'in Roma hukukundan esinlenerek ortaya koyduğu, doktrin ve yargı uygulamalarında da geniş çapta kabul gören ve culpa in contrahendo adıyla anılan teori bu kuralın sözleşmelerle ilgili hükümlerin uygulama alanını genişletmek üzere kullanılmasını savunmaktadır. Bu teoriye göre bir sözleşmenin kurulabileceği yönünde haklı bir güven duygusuyla bir ilişki halinde bulunan taraflar, henüz bir sözleşme kurulmuş olmasa ve ortaya hiçbir asli edim yükümlülüğü çıkmamış olsa bile bu ilişki sırasında birbirlerine karşı belli bir seviyede özen gösterme yükümlülüğü altındadır. Bu ilişki sırasında bir zarara uğrayan kişi haksız fiil hükümlerinden yararlanabilecek olmakla birlikte, sözleşmeye bu kadar

yakın mesafede olan tarafların daha avantajlı olan sözleşmeye aykırılık hükümlerinden de yararlanabileceği savunulmaktadır¹¹⁰.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, futbolcularla kulüpler arasında yoğun bir güven ilişkisinin kurulduğu bir sözleşmedir. Futbolcunun da kulübün de kişiliği son derece ön planda olduğu için sözleşme görüşmeleri sırasında iki tarafın birbiriyle kendileri hakkında önemli bilgileri paylaşması söz konusu olabilir. Sözleşmenin kurulup kurulmaması, futbolcunun geleceği açısından önemli olduğu gibi kulübün futbol takımının biçimlenmesi açısından da önemlidir. Tarafların pazarlık aşamasını birbirlerini oyalama veya başka bir sözleşmenin kurulmasını engelleme, şartlarını etkileme seviyesine getirmemeleri gerekir. Ayrıca kurulması muhtemel sözleşmenin TFF'ye belli bir zaman aralığında tescil ettirilmesi gerektiği için belgelerin hazırlanması, ibraz edilmesi, birtakım prosedürlerin yerine getirilmesi konularında da tarafların zaman yönetimine dikkat etmesi de bu özen yükümlülüğünün bir parçasıdır. Kusuruyla bir sözleşmenin geçersizliğine yol açan tarafa karşı da culpa in contrahendo kapsamında sözleşmenin geçersiz olmasından doğan zararın (menfi zararın) tazmini talebi yöneltilebilir¹¹¹.

2.2.1.2 Sözleşme Görüşmelerinin Sınırlanması

Bir kulüple sözleşmesi olmayan futbolcu ile kulüp arasındaki görüşmeler için herhangi bir sınır bulunmamaktadır. Yürürlükte olan bir sözleşmenin tarafları da birbirleriyle, sözleşme özgürlüğü çerçevesinde, sözleşmedeki hükümleri değiştirmek için veya sözleşmenin sonuna yaklaşırken yeni bir sözleşme kurmak için zaman sınırı olmaksızın her an görüşebilirler. TMK m. 2'deki dürüstlük kuralı, taraflar için genel bir sınır çizmektedir.

Özel önem taşıyan durum profesyonel futbolcunun bir kulüple sözleşme ilişkisi içinde bulunduğu sırada başka bir kulüple sözleşme görüşmelerine başlamasıdır. Bunu sözleşmenin sona ermesine altı ay veya daha az zaman kaldığı ve altı aydan daha fazla zaman kaldığı dönemler için ayrı ayrı incelemek gerekir.

¹¹⁰ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1152 vd.; Kılıçoğlu, s. 89 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 8 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 37-38; Tercier, s. 200-201; von Tuhr, s. 187-188

¹¹¹ Özellikle baştan imkansızlığı bile sözleşme kuran kişinin sorumluluğu hakkında bkz. Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 345; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 176 vd.

Bir kulüple sözleşmesi olan profesyonel futbolcuyla sözleşme görüşmelerinde bulunmak isteyen başka bir kulüp, futbolcuyla görüşmelere başlamadan önce futbolcunun mevcut kulübünün yazılı iznini almak zorundadır¹¹². Aksi takdirde kulüp, futbolcu, futbolcu temsilcisi ve diğer kişiler hakkında Futbol Disiplin Talimatı hükümleri uygulanacaktır.

Sözleşmenin süresinin dolduğu veya son altı aylık dilimine gelindiği durumda ise profesyonel futbolcuyla sözleşme görüşmelerinde bulunmak ve sözleşme kurmak serbesttir. PFSTT’de böyle bir hüküm yer almasa da TFF, FIFA düzenlemeleriyle de bağlı olduğu için Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Hakkında FIFA Talimatı¹¹³ m. 18/3’te yer alan bu hüküm profesyonel futbolcularla sözleşme görüşmeleri hakkında uygulama alanı bulacaktır.

2.2.1.3 Bosman Kararı

Futbolcuların sözleşmesinin bitmesine rağmen başka bir kulüple sözleşme yapabilmesi için eski kulübüne transfer bedeli ödenen dönemden mevcut hükümlerin yürürlükte olduğu döneme geçişi sağlayan olayın, FIFA ve UEFA’nın profesyonel futbolcuların transferlerini kısıtlayıcı düzenlemelerinin Roma Antlaşması’nın işçilerin serbest dolaşım hakkını konu alan o dönemki 48., şimdiki 39. maddesine aykırı olduğunun tespit edildiği, Avrupa Topluluğu Adalet Divanı’nın Bosman kararı¹¹⁴ olarak da anılan C-415/93 sayılı ve 15.12.1995 tarihli kararı¹¹⁵ olduğunu belirtmeden geçmemek gerekir. Futbolcuyu işçi olarak değerlendiren anlayışa katılmamakla birlikte sözleşmesi sona eren futbolcuyu eski kulübünün merhametine terk eden ve sözleşme özgürlüğünü ağır derecede zedeleyen FIFA ve UEFA düzenlemelerinden kurtarması yönünden kararın olumlu yönünün ağır bastığını söylemek mümkündür. Avrupa Birliği’nin etki alanıyla başlayıp 2000lerin başından itibaren dünya geneline

¹¹² TFF Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı Madde 19/6: “Mevcut kulübüyle sözleşmesi devam eden profesyonel bir futbolcuyla sözleşme imzalama niyetinde olan kulüp, futbolcuyla görüşmelere başlamadan önce futbolcunun sözleşmesel ilişkisi devam eden kulübünün iznini yazılı olarak almak zorundadır. Yazılı izin almaksızın görüşmelere başlayan kulüp, futbolcu, futbolcu temsilcisi ve diğer kişiler hakkında Futbol Disiplin Talimatı hükümleri uygulanır.”

¹¹³ “A professional shall only be free to conclude a contract with another club if his contract with his present club has expired or is due to expire within six months.”

Resmi olmayan çeviri olarak: Bir profesyonel futbolcu ancak mevcut kulübüyle olan sözleşmesi sona ermiş veya altı ay içinde sona erecek ise başka bir kulüple sözleşme kurabilir.

¹¹⁴ Köse, s. 66 vd.

¹¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0415> (son erişim tarihi: 03.05.2018)

yayılan düzenlemelerle, futbolcuların sözleşme özgürlüğü artık daha etkin bir şekilde korunmaktadır.

2.2.1.4 Sözleşme Görüşmelerinde Temsil

Taraflar sözleşme görüşmelerini temsilciler aracılığıyla yürütebilirler¹¹⁶. Bu temsilcilerin profesyonel futboldaki ismi menajerdir. Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı m.2’de menajerler, belli bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesi müzakeresi yürütmek amacıyla futbolcu veya kulüpleri temsil eden veya kulüpler arasında transfer müzakeresi yürütmek amacıyla kulüpleri temsil eden TFF’den lisans almış gerçek kişiler olarak tanımlanmıştır. Bir gerçek kişinin menajerlik faaliyeti yürütebilmesi için bu talimat kapsamında TFF’den temin etmesi gereken “Futbol Menajerliği Lisansı”na sahip olması gerekir. Bu lisansı elinde bulunduran kişiler, menajerlik sözleşmesi denilen futbolcu veya kulüp ile imzalayacakları örneği TFF tarafından hazırlanmış yazılı sözleşmeyi kurarak profesyonel futbolcu sözleşmesinde taraflardan birini temsil ederek sözleşme görüşmelerini yürütebilir ve onlar adına sözleşme kurabilir (FMÇT m. 15).

Bu talimat hükümleriyle düzenlenen temsilde söz konusu olan temsilin niteliği iradi temsildir. Yaşı küçük bir futbolcunun yapacağı hukuki işlemlerin geçerli olabilmesi için yasal temsilcisinin rızası bulunması gerektiğinden kanun gereği onlar adına hareket eden yasal temsilciler Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı kapsamında değildir. Talimat’ın 26. maddesine göre yaşı küçük bir futbolcu adına profesyonel futbolcu sözleşmesinin müzakeresine bizzat katılan yasal temsilciler için TFF’nin menajerlik faaliyetine ilişkin düzenlemeleri uygulanmaz. Yasal temsilcinin bizzat katılmaması halinde futbolcunun menajer ile yapacağı sözleşme için de Talimat’ın 13. maddesi, TMK m. 16’yı hatırlatıcı nitelikteki hükmüyle yasal temsilcinin sözleşmeyi imzalamasını geçerlilik şartı olarak öngörmüştür. Talimat m.14/7’ye göre menajerlerin 15 yaşından küçük futbolcularla sözleşme imzalaması ve bunlar adına menajerlik faaliyetinde bulunması yasaktır.

Talimat m. 13/1 gereğince futbolcular ve kulüpler, menajerlerle aralarındaki ilişkinin hukuki yapısını belirtmekle yükümlüdürler. Talimat m. 13/2’ye göre bu yasal

¹¹⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 441; Kılıçoğlu, s. 242; Kocayusufpaşaoğlu, s. 620; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 211; Serozan, Medeni Hukuk, s. 405; Tekinay, s. 166 vd.; Tercier, s. 122 vd.

ilişkinin ana unsurları, menajerlik sözleşmesi öncesinde yapılan bir sözleşmede belirlenmelidir. Menajerler, Talimat m. 4/2 gereğince faal futbolcu olmadıkları için ve m. 4/6 gereğince gerçek kişi olmaları gerekip kulüp olamayacakları için futbolcu veya kulüp sıfatıyla kendileri adına profesyonel futbolcu sözleşmesi tarafı gibi hareket edemezler. Bu nedenle bu ilişkide dolaylı temsilin söz konusu olması mümkün değildir. Menajerlik sözleşmesinin arkasında ne tür bir ilişki olursa olsun, temsil yetkisinin genel karakteri nedeniyle yetkili ve doğrudan temsile ilişkin hükümler uygulama alanı bulacaktır¹¹⁷.

Dikkat edilmelidir ki buradaki doğrudan temsilde taraf adına bir hukuki işlem yapmak değil hukuki işlem den yani sözleşmenin kurulmasından önceki görüşmelerin yürütülmesi söz konusudur. Menajere sözleşme ile verilen yetki bu kapsamdadır, menajerlerin buna ek olarak hukuki işlem yapabilmesi için sözleşmenin öncesinde ana unsurları belirlenmiş sözleşmede bunun belirtilmiş olması gerekmektedir. Temsilcinin sadece sözleşme görüşmelerini yürütmesi halinde, temsil olunan futbolcu veya kulübün temsilcinin fiillerinden sorumluluğu, sözleşme görüşmeleri sırasındaki sorumluluk (culpa in contrahendo) çerçevesinde belirlenecektir.

Kulüp tüzel kişi olduğu için onun işlem yapmaya yetkili organları kulübün teknik anlamda temsilcisi olarak değil tüzel kişinin niteliğine göre ilgili düzenlemeler uyarınca verilmiş temsil yetkisiyle doğrudan kulüp tüzel kişisi sıfatıyla hareket ederler¹¹⁸. Bu organlar, kulübü temsil etmesi için ayrıca bir kişiyi temsilci olarak atarlarsa bu durumda kulübün adına ve hesabına hukuki işlem yapabilecek TBK m. 40-45 kapsamında düzenlenen yetkili temsilciden bahsedilebilir.

Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı m. 19/1'e göre menajerler, futbolcular ve kulüpler, menajerlik faaliyetleri sırasında her türlü menfaat çatışmasından kaçınmak veya bir menfaat çatışmasının söz konusu olabileceği ilişkilerden kaçınmak için gerekli çabayı sarf etmekte yükümlüdürler. Menajerler bir transfer sözleşmesi veya profesyonel futbolcu sözleşmesi müzakeresi sırasında karşı tarafla veya onların menajerleri ile temsil, işbirliği veya herhangi bir ortak çıkar ilişkisi içerisinde bulunamazlar. Aynı maddenin 2. fıkrasına göre ise, bir menajerin menajerlik faaliyeti

¹¹⁷ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 444; Kılıçoğlu, s. 245; Kocayusufpaşaoğlu, s. 631; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 215; Serozan, Medeni Hukuk, s. 405 vd.; Tekinay, s. 167; Tercier, s. 122 vd.

¹¹⁸ Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 292 ve aynı sayfada dipnot 962.

ile ilgili olarak hizmet verdiği taraf dışında diğer taraflarla olan veya olası çıkar çatışmasını görüşmelere başlamadan önce yazılı olarak açıklaması ve tüm ilgili taraflardan menajerlik faaliyetini yapabilmesi hususunda yazılı açık onay alması halinde çıkar çatışması olmadığı varsayılır. Futbolcu ve kulübün, aynı menajerin hizmetlerinden yararlanmak istemeleri halinde görüşmelerin başlamasından önce yazılı açık onaylarını vermeleri, yazılı olarak hangi tarafın (futbolcu ve/veya kulüp) menajerin ücretlerinden sorumlu olacağını belirtmeleri ve TFF'yi bilgilendirerek tüm yazılı belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir (FMÇT m. 19/3).

Futbol menajerinin futbolcuyla veya kulüple yaptığı menajerlik sözleşmesi bir temsil belgesi niteliğindedir. TBK m. 44'e göre temsil yetkisinin geri alınması durumunda menajerin bu belgeyi geri vermesi, temsil olunan veya haleflerinin de bu belgenin geri alınması için gereken özeni göstermesi gerekir. Temsil olunan veya halefleri gerekeni yapmazlarsa bundan dolayı zarara uğrayan iyiniyetli üçüncü kişilerin zararlarını tazmin etmekle yükümlü olacaklardır¹¹⁹.

2.2.2 Sözleşmenin Esaslı Noktaları

Sözleşme görüşmelerinde üzerinde durulması ve anlaşmaya varılması gereken birçok konu vardır. Bunlar, sözleşmenin tipi gereği objektif açıdan esaslı sayılan ve buna ek olarak taraflara göre özel önem taşıyan subjektif esaslı noktalardan oluşur. TBK m. 2'ye göre bir sözleşmenin kurulabilmesi için tarafların esaslı noktalar üzerinde anlaşmış olması gerekli ve yeterlidir¹²⁰. Esaslı noktalar, TBK m. 1'de kastedilen karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarının, açıklanacak olan irade unsurunu oluşturur. Tarafların sözleşmeyi oluşturan beyanlarına konu olan iradeleri, her bir tarafın sözleşmeyle üstlendiği yükümlülükleri ve sözleşmenin karşı tarafından beklentilerini içerir. Bunların tespit edilebilmeleri ise o iradelerin olduğu ve ilişkilerin geliştiği ortamın doğru tanınmasını gerektirir. Profesyonel futbol ile ilgili temel açıklamaların önemi burada beliriyor. Profesyonel futbolda futbolcunun ve

¹¹⁹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 464 vd.; Kılıçoğlu, s. 255 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 706 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 233, 236; Serozan, Medeni Hukuk, s. 411, 412; Tekinay, s. 191; Tercier, s. 134, 136 vd.

¹²⁰ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 249 vd.; Kılıçoğlu, s. 61; Kocayusufpaşaoğlu, s. 174-175; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 72-73; Serozan, Medeni Hukuk, s. 349; Tekinay, s. 75; Tercier, s. 179; von Tuhr, s. 184-185.

kulübün yerinin ne olduğu, hangi edimlerin nasıl bir ilişkiler bütününden çıktığı o açıklamalar¹²¹ ışığında ortaya serilecektir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinde, tarafların iradelerinin uyuşmasının gerektiği esaslı noktaların başında her sözleşmede olduğu gibi tarafların edimleri gelir¹²². Bu edimler tarafların karşılıklı olarak haklarını ve borçlarını oluşturur. Bu edimlerin çeşitli açılardan nitelendirilmesi mümkündür ve edimlerin konusuyla birlikte niteliği de esaslı nokta kapsamında belirlenmelidir.

2.2.2.1 Profesyonel Futbolcunun Borcu

Profesyonel futbolcunun tanımını veren PFSTT m. 3'ü hatırlarsak orada bu kişinin, bir kulüple yazılı sözleşme yapmış ve futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan futbolcu olduğunun belirtildiğini görürüz. PFSTT'de futbolcunun asli edim yükümü için futbol faaliyetlerine katılmak denmektedir ancak bu ifade başka sözleşmelerde¹²³ ve futbolu yöneten teşkilatlar ile kulüpler dahil olmak üzere birçok farklı kişinin fiilleri için de kullanıldığı ve yeterince açıklık taşımadığı için tercih edilmemelidir. Profesyonel futbolcunun futbol faaliyetlerinin kapsamını daha somut biçimde tespit edip sadece profesyonel futbolcu için kullanılacak bir asli edim yükümünü ortaya çıkarmak gerekmektedir ve bu ihtiyaca cevap vermek tezde oldukça önemsenmektedir.

Sözleşmeyi taraflar kuruyorsa, borçlar tarafların irade açıklamaları sonucunda doğuyorsa borcun konusu olan edimi bu iradelerde ve bu iradelerin olduğu ortamda aramak gerekir. Zira, kanunun emredici hükümleriyle yasaklanmadıkça, taraflar daha önce hiçbir kanunda veya başka bir hukuk kaynağında yer almayan türden bir edimi asli edim yükümü olarak kararlaştırabilir. Profesyonel futbolun odak noktasını futbol takımının oluşturduğunu en başta hatırlamak gerekir. Futbolcu, futbol oynayan kişi anlamına gelmekle birlikte profesyonel futbolun özel yapısı gereği futbolcunun sözleşme ilişkisiyle üstlendiği edim, çeşitli davranışlar olarak futbol oynamayı ve oynamamayı birlikte içeren bir bütünlükte ortaya çıkmaktadır. Futbolun spor olması

¹²¹ Bkz. s. 14 vd.

¹²² Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 31 vd.; Kılıçoğlu, s. 29 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 7, 33 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 6 vd.; Tekinay, s. 8 vd.; Tercier, s. 44-45; von Tuhr, s. 45 vd.

¹²³ Bkz. TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı Madde 3: "Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan, kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan ve TFF'den profesyonel takım çalıştırma lisansı almış teknik adamlardır."

ve özel bir disiplin gerektirmesi nedeniyle maçlardan önceki her tür hazırlık ve futbolcunun kendisini futbol için fizik ve mental olarak hazır tutması bu kapsamdadır. Futbolda esas olan oynamak olsa da takımın sahaya çıkacak olanlardan fazla sayıda futbolcudan oluşması nedeniyle futbolcunun yedek kulübesinde veya tribünde beklemesi, buna rağmen takımla uyum halinde olması da en az sahaya çıkıp oynamak kadar bu edimin içindedir. Futbolcunun ediminin içeriğine bakıldığında, bireysel yeteneklerini kulübün bünyesindeki profesyonel futbol takımının menfaatleriyle birleştirerek diğer futbolcularla birlikte futbol takımının bir parçası haline geldiği görülmektedir. Dolayısıyla bu tezde futbolcunun profesyonel futbolcu sözleşmesiyle üstlendiği asli edim yükünün, futbol takımının parçası olma diye isimlendirilmesinin gerektiği savunulmaktadır.

Futbol takımının parçası olma ediminin niteliklerine bakılacak olursa göze ilk çarpan nokta, edimin sürekliliğidir. Futbol takımının parçası olma bir pas veya şut gibi ani bir edim olmadığı gibi üst üste maçlarda oynama gibi art arda edimlerden de oluşmamaktadır. Sözleşmenin yürürlükte olduğu bütün süreye yayılan bir şekilde ifa edilmesi beklenen bir edim söz konusudur. Bu durum, edimin sürekli olma niteliğini ortaya çıkarmaktadır¹²⁴.

Futboldaki rekabet unsuru ise takımların sık sık değişmesini, futbolcuların farklı takımlarda forma giymeleri sonucunu doğurmaktadır. Dolayısıyla futbolcunun edimi futbol sahasıyla sınırlı değildir ancak sözleşmede belirtilecek bir tarihle sınırlıdır. PFSTT m. 19'da belirtildiği gibi profesyonel futbolcu sözleşmesi süreli bir sözleşmedir ve 18 yaş altı futbolcularla olan sözleşmeler en fazla 3, 18 ve üstü yaşındaki futbolcularla olan sözleşmeler en fazla 5 yıl süreli olabilir. Sözleşmenin bitiş tarihinin mutlaka 31 Mayıs olarak belirtilmesi gereklidir. Resmi maçların bu tarihe kadar bitmemesi halinde maçların bitişine kadar sürenin uzatıldığı kabul edilir. Buradan da sözleşmenin süreli olma niteliği görülmektedir.

Tarafların 5 yılın sonunda birbirlerinden memnun oldukları için ilişkilerini sürdürme iradeleriyle yeni bir sözleşme kurlmaları veya daha kısa olan sözleşme süresini birbirlerinden memnun kalmaları halinde en fazla 5 yıla tamamlayacak şekilde

¹²⁴ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 107; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 17; Kocayusufpaşaoğlu, s. 37; Kılıçoğlu, s. 7; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 12; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 13-14; Serozan, Medeni Hukuk, s. 361; Serozan, Sözleşmeden Dönme, s. 162 vd.; Tekinay, s. 11; von Tuhr, s. 49.

uzatmayı öngören hükümlere sözleşmede yer vermeleri, sözleşme özgürlüğü kapsamında son derece doğal ve geçerlidir. İkinci ihtimalde bahsedilen sözleşme süresini uzatmaya yönelik kayıtlar, taraflara tek taraflı irade beyanıyla sözleşmenin süreyle ilgili hükmünü değiştirme hakkı sağlar. Bu hak; kullanımı şarta bağlı kılınamayan, kullanılmakla sona eren, geri alınamayan, zamanaşımına değil hak düşürücü süreye tabi bir hak olup diğer bir ifadeyle yenilik doğurucu hak niteliğindedir¹²⁵. Sözleşmede taraflara böyle bir hakkın tanınmış olması sözleşme özgürlüğünün tam anlamıyla hissedilebildiği bir ilişkide geçerli olabilir. Yani iradelerin özerkliğinin yanında bu özerk iradelerin anayasal eşitlik ortamında bir araya gelmiş olduklarının da sözleşmeden anlaşılabilir olması gerekmektedir. Tarafların iradelerinin karşılıklı uyuşmasıyla meydana getirilen sözleşmenin süre gibi son derece önemli bir unsurunda değişiklik yapma yetkisi veren bir hakkın taraflardan sadece birine verilmiş olması halinde, ancak kanunla sınırlanabilen sözleşme özgürlüğünün sözleşmeyle sınırlandırılması gibi bir hukuka aykırılık ve sözleşmede taraflara tanınan haklar açısından hakkaniyete aykırı bir durum ortaya çıkmaktadır. FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Spor Tahkim Mahkemesi'nin yerleşik içtihadı da FIFA düzenlemeleriyle tek taraflı irade beyanıyla sözleşme uzatma kayıtlarının somut olaya göre değerlendirilmesinin gerektiği, sözleşmenin sadece bir tarafına sözleşme süresi uzatma hakkı veren sözleşme hükümlerinin diğer tarafın özgürlüğünü ihlal edici nitelikte olduğu için geçersiz sayılmasının gerektiği görüşü hakimdir¹²⁶.

2.2.2.2 Kulübün Borçları

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde kulübün üstlendiği iki asli edim vardır. Bunlardan biri futbol ortamı sağlama, diğeri ise ücret ödemedir. Futbolcunun bir takımın parçası olabilmesi için ortada bir futbol takımının olması ve bu takımın sadece kişilerle doldurulmakla kalmayıp futbol faaliyetlerinde bulunabilmesi için gerekli ortamın sağlanması gerekir. Bunun yanında, futbolcuya bu takımın parçası olması karşılığında sözleşmeyle kararlaştırılan ücretin ödenmesi gerekir.

¹²⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 81, 82; Kılıçoğlu, s. 23 vd.; Serozan, Medeni Hukuk, s. 225 vd.; Tekinay, s. 16; Tercier, s. 89 vd.

¹²⁶ CAS, 2013/A/3260 sayılı kararında bu tip sözleşme hükümlerinin değerlendirilmesinde başvurulacak ölçütleri oldukça sade ve açık bir ifadeyle ortaya koymuştur. Aynı görüşte kararlar için bkz. CAS 2005/A/973, CAS 2010/0/2132, CAS 2014/A/3852.

2.2.2.2.1 Futbol Ortamı Sağlama Borcu

Futbol, takımların karşılaşması şeklinde oynanan bir oyun olduğu için kulübün bir takımının olması, bu takımın futbol oynayabilmesi için çeşitli organizasyonlarda yer alması ve takımın organizasyonlara hazırlanabileceği, spora elverişli bir ortamın sağlanması gerekmektedir. Kulübün futbol ortamı sağlama borcu, futbolcunun takımın parçası olma borcunun simetriğidir. Kulübün yeterli sayıda futbolcudan bir takımının bulunması, bu takımın gerçekten bir futbol takımı oluşturacak oyuncu çeşitliliğine sahip olması, futbolun teknik ihtiyaçlarına uygun tesis, malzeme gibi unsurların ve takım olmayı elverişli kılan huzurlu bir ortamın sağlanması gerekmektedir. Bu borç da çeşitli verme, yapma, yapmama edimlerinin ve davranış yükümlerinin birlikteliğinden oluşan ayrı bir bütünlüğe sahip geniş kapsamlı bir borçtur.

2.2.2.2.2 Ücret Ödeme Borcu

PFSTT m. 21'e göre ücret, sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutardır. Profesyonel futbolu ve profesyonel futbolcuyu profesyonel yapan noktalardan en önemlilerinden biri para ödenmesidir. Bunun sürekli bir edim karşılığında ve belirli bir sıklıkta tekrar eden biçimde ödenen türü ise ücrettir. Dikkat edilmelidir ki profesyonel futbolcuya ödenen ücret, sözleşmedeki tek para ödeme edimi değildir. Futbolcunun oynadığı maç, attığı gol, kazanılan puan, atlanan tur, kazanılan şampiyonluk gibi çeşitli geciktirici koşullara bağlı olarak hak kazanılabilecek para ödeme edimlerine de sözleşmelerde sıklıkla rastlanmaktadır. Bunun yanında konut, motorlu araç, telefon, uçak biletleri vb. değerli taşınır ve taşınmaz eşyalar üzerinde ayni veya nispi hakların futbolculara kazandırıldığı görülmektedir. Ücretin önemi futbolcunun edimlerinin karşılığını oluşturan temel karşı edimi oluşturmasındadır. PFSTT m.2/e'de ücret, profesyonel futbolcunun sözleşmedeki edimleri karşılığı hak kazandığı para ve para ile ölçülebilir diğer değerler olarak tanımlanmıştır. Sözleşmede ücretin en az aylık asgari ücret tutarında olmak şartıyla aylık veya yıllık olarak belirlenmesi mümkündür. Ücret ödeme, konusu para olan bir verme borcudur¹²⁷. Ücretin miktarı, aylık asgari ücretten az olamaz. Asgari ücret, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından Asgari

¹²⁷ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 993; Kılıçoğlu, s. 628; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 291; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 97; Tekinay, s. 767; Tercier, s. 342.

Ücret Belirleme Komisyonu tarafından belirlenir (İK m. 39). Ücretin yabancı para birimi ile belirlenmesine de profesyonel futbolcu sözleşmelerinde sıkça rastlanmaktadır.

2.2.3 Sözleşmenin Şekli

Sözleşmelerin geçerli olarak kurulması TBK m. 12'ye göre kanunda aksi öngörülmedikçe herhangi bir şekle tabi değildir. Kanunda sözleşmeler için bir şekil öngörülmüşse kural olarak geçerlilik şeklidir, ispat şekli değildir. Öngörülen şekle uyulmaksızın kurulan sözleşmeler hüküm doğurmaz¹²⁸.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi ise kanunda düzenlenmiş bir sözleşme olmadığı için PFSTT m. 3'te belirtilen yazılılık şartı, ispat şekline işaret eder. Yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması zorunludur. Bu sözleşmelerin değiştirilmesi ve doğal olarak sona erdirilmesinde de yazılı şekle uyulması zorunludur. İmzalı bir mektup, asılları borç altına girenlerce imzalanmış telgraf, teyit edilmiş olmaları kaydıyla faks veya buna benzer iletişim araçları ya da güvenli elektronik imza ile gönderilip saklanabilen metinler de yazılı şekil yerine geçer (TBK m. 14).

Bunun yanında, profesyonel futbolla ilgili her türlü faaliyetin yürütülmesiyle ilgili görev ve yetkileri haiz TFF'nin, profesyonel futbolcuların futbol organizasyonlarına katılabilmeleri için öngördüğü şartlara göre profesyonel futbolcu sözleşmesinin kulüp tarafından ibraz edilmesi zorunludur ve ibraz edilen sözleşmenin tescil edilmesi ve bu tescilin belirli dönemlerde yapılması gerekmektedir. Bu tescil dönemleri her sene TFF tarafından ilan edilmektedir. Bu tescil resmi şekil gibi bir geçerlilik şartı değildir. Bu tescilin sözleşmeyi kurucu veya açıklayıcı niteliği de bulunmamaktadır. Sözleşmenin kurulmasından sonra ifa aşamasında önemi olan bir unsurdur. Futbolcu ile kulüp sözleşmeyi kurmuş olmakla birlikte tescilin yapılmamış olması halinde futbolcu takımla birlikte her tür çalışmasını yapabilecek ancak resmi

¹²⁸ Aydoğdu, s. 18; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 18, 279 vd., 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 20; Kılıçoğlu, s. 88, 115 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 270 vd., 503; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 23, 138 vd.; Schwarz, s. 240 vd.; Serozan, Medeni Hukuk, s. 375; Tekinay, s. 99 vd., 362; Tercier, s. 171-172, 206 vd.; von Tuhr, s. 228 vd.; Yavuz, s. 7.

maçlarda maç kadrosunda yer alamayacaktır. Dolayısıyla TFF'nin sözleşmeyi tescil etmesiyle ilgili ayrıntılara sözleşmenin ifasına yönelik açıklamalarda¹²⁹ değinilecektir.

2.2.4 Sözleşmenin İkincil Noktaları

Sözleşme görüşmelerinde esaslı noktalar dışında birtakım ikincil noktalar da gündeme gelebilir¹³⁰. Sözleşmenin ikincil noktaları, üzerinde anlaşılmış esaslı noktalarla ilgili bazı ufak ayrıntılar hakkında olabileceği gibi sözleşmede belirlenmesi zorunlu kılınmamış olan her tür yan edim, geciktirici veya bozucu koşul, ceza koşulu vb. niteliğinde de karşımıza çıkabilir.

Sözleşmedeki edimlerin ne olduğunun belirlenmesinin dışında nasıl ifa edileceği de sözleşme görüşmelerine konu olabilir. Sözleşme özgürlüğü çerçevesinde sözleşmenin içeriğini belirleyen taraflar, o içeriğin hayata geçiriliş yöntemini haydi haydi belirleyebilirler. Futbolcunun kullanacağı eşyalar, antrenman yapacağı tesisler, maça çıkacağı stadyumlar, barınacağı konut, kullanabileceği izinlerin kapsamı gibi konular futbolcunun ediminin somutlaşp yerine getirilmesiyle ilgili açıklık kazandırmada son derece önemlidir.

TBK m. 2/1'e göre ikincil noktaların üzerinde durulmamış olması sözleşmenin kurulmasına engel değildir, eğer tarafların iradeleri esaslı noktalarda uyuşmuşsa sözleşme kurulmuş sayılır. Tarafların sözleşme görüşmelerinde ele aldıkları konular içinde birtakım ikincil noktalar da yer almış ancak bu noktalarda uyuşma sağlanamamışsa uyuşmazlığı hakim, işin özelliğine bakarak karara bağlayacaktır. Dikkat etmek gerekir ki profesyonel futbolcu sözleşmeleri, hem esaslı hem ikincil noktaları içeren geniş kapsamlı görüşmeler sonucunda kurulmaktadır. Taraflar çoğu zaman ikincil noktaları sübjektif esaslı noktalara dönüştürmekte ve bu nedenle bu noktalar üzerinde iradeleri uyuşmazsa sözleşme görüşmelerini sözleşme kurmadan sonlandırmaktadırlar.

2.2.5 Geçici Transfer Sözleşmesi

Profesyonel futbolcu sözleşmesi yürürlükteyken bir futbolcu sözleşmeyle bağlı olduğu kulübün rızasıyla başka bir kulüple geçici olarak sözleşme kurabilir. Yanlış bir

¹²⁹ Bkz. s. 65-68.

¹³⁰ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 252 vd.; Kılıçoğlu, s. 62; Kocayusufpaşaoğlu, s. 176; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 73; Serozan, Medeni Hukuk, s. 349; Tekinay, s. 74 vd.; Tercier, s. 178 vd.

ifadeyle, futbolcuyu kiralamak şeklinde de ifade edilen bu ilişki PFSTT’de geçici transfer olarak isimlendirilmiş ve insan hakları açısından da isabetli bir tercih olmuştur. PFSTT m. 15, profesyonel futbolcunun ancak kendisi ve ilgili kulüpler arasında akdedilecek yazılı bir sözleşme ile asıl kulübünden başka bir kulübe geçici olarak transferinin mümkün olduğunu belirtmiştir.

Sözleşme görüşmeleriyle ilgili açıklamalarda, bir kulüple olan futbolcuyla başka bir kulübün görüşebilmesinin sözleşmenin diğer tarafı olan kulübün yazılı izninin alınmasıyla mümkün olabileceği belirtilmiştir. Futbolcunun tescilli olduğu kulüple görüşmeler çerçevesinde izin alındıktan sonra yürütülecek görüşmeler sonucunda, sözleşme dışı kulüp ile futbolcu arasında futbolcunun geçici olarak transferi konusunda anlaşma sağlanabilir. Sözleşme tarafı kulüp ile sözleşme dışı kulüp ya baştan görüşme izni alınırken ya da futbolcuyla anlaşma sonrasında bu geçici transfere rıza verilmesi konusunda anlaşır. Bütün bu görüşmelerin anlaşmayla sonuçlanması halinde geçici transfer gerçekleşmiş olur. Burada birbirine bağlı iki sözleşmeden oluşan bileşik bir sözleşmenin varlığından bahsedilebilir¹³¹.

Geçici transfer sözleşmesi asgari süreyle kurulabilir ve bu süre iki transfer ve tescil dönemi arasındaki süredir. Azami süre ise futbolcunun asıl kulübü ile olan sözleşmesinin sona ermesine kadar olan süredir.

Bu sözleşmeye geçici transfer sözleşmesinin sonunda kullanılabilir yenilik doğuran bir hakkın futbolcuyla asıl kulüp arasındaki sözleşmeye eklenmesi yönünde bir hüküm konulabilir. Geçici olarak sözleşme kuran kulüp önceden belirlenmiş bir bedeli ödeyerek futbolcunun eski kulübüyle olan sözleşmesini, futbolcuyla anlaşma sağlanıp yeni sözleşme kurulduğu anda sona erdirebilir. Asıl kulübün, geçici transfer sözleşmesindeki süre dolmadan futbolcuyu geri çağırabilmesi yönünde de hüküm konulabilir.

Geçici transfer sözleşmesine sportif rekabeti ve futbolcunun katılacağı müsabakaları sınırlandırıcı nitelikte hükümler konulamaz. Futbolcuların kurdukları sözleşmelerde sık sık asıl kulübüne karşı oynamama şartına rastlanmaktadır. Bu tarz hükümler, hem geçici transfer kavramına hem de futbolun ruhuna aykırıdır. Kendisine karşı oynamasını istemeyecek kadar futbolcunun performansından endişe eden veya kendi

¹³¹ Aydoğdu, s 42; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 951 vd.; Gümüş, s. 6; Tercier, s. 81

takımının futbolcunun etkisini söndüremeyeceğini düşünen kulüp yetkililerinin o futbolcuyu başka takıma bırakmaları tutarsızlıktır. Bir profesyonel futbolcuyla olan sözleşmesindeki karşı edimlerden bir süreliğine de olsa vazgeçen kulübün, o futbolcunun kendi takımına karşı oynamamasını istemesi çelişkili bir davranıştır ve böyle bir hükmün konulması TMK m.2'deki dürüstlük kuralına aykırılık oluşturur. İşte bu nedenden dolayı PFSTT m. 15/5, bu nitelikteki hükümlerin kesin hükümsüz olacağını öngörmüştür. Bu durumda kulübün TBK m. 27/2'nin son cümlesinden yararlanmasının da önünün kapalı olduğunu belirtmek gerekir. Söz konusu hükmün geçersizliği diğer hükümlerin geçerliliğini etkilemeyecektir ve bu hükmün geçersiz olduğu bilinseydi böyle bir sözleşmenin yapılmayacak olduğu savunması kabul edilmeyecektir.

2.3 SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Sözleşmenin hukuki niteliğinden bahsetmek için önce o sözleşmenin taraflarının, tarafların iradelerinin içeriğinin, o içeriğin arka planındaki özel olguların, o içeriğin yani edimlerin özelliklerinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir ki eldeki somut verilerle sözleşmenin niteliği hakkında sonuçlara ulaşılsın. Profesyonel futbolcu sözleşmesi hakkında profesyonel futbolun özellikleri ve sözleşmedeki edimlerle ilgili önemli noktalardaki açıklamalar tamamlandığı için artık sözleşmenin hukuki niteliği üzerine değerlendirmede bulunmak mümkündür.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin taraflarını, ancak gerçek kişi olabilecek profesyonel futbolcu ile ancak dernek veya anonim şirket türünde tüzel kişi olabilecek spor kulübü oluşturmaktadır.

Sözleşmenin içerdiği edimler profesyonel futbolcunun borcunun futbol takımının parçası olma, spor kulübünün borçlarının ise futbol ortamı sağlama ve ücret ödeme olarak tespit edilmişti¹³². Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kurulması herhangi bir şeyin teslimini gerektirmeyip tarafların iradelerinin uyuşması yeterli olduğu için rızai bir sözleşmedir. Sözleşmenin tarafların malvarlığına etkisine bakıldığında, iki taraf üzerinde de çeşitli borçların doğması nedeniyle bu sözleşme, her bir borcun borçlusu için borçlandırıcı işlem, alacaklısı için ise kazandırıcı işlem niteliğindedir. Bu borçlar iki taraf için de sözleşmenin yürürlüğe girdiği andan itibaren

¹³² Bkz. s. 50 vd.

doğduğu için profesyonel futbolcu sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme niteliğindedir.

Sözleşmedeki edimlerin özelliklerini ele alırsak kulübün borçlarından ücret ödeme borcunun para borcu olduğunu, futbol ortamı sağlama borcunun ise bir iş görme edimi niteliğinde olduğunu söylerken profesyonel futbolcunun futbol takımının parçası olma borcunun çeşitli yapma ve yapmama edimlerinin toplamından da fazlası olarak ayrı bir bütünlük oluşturduğunu söyleyebiliriz. Sözleşmenin tipinin belirlenmesinde hakim olan genel yönteme uygun olarak para verme borcunun karşısındaki edime bakmak gerekeceği için futbolcunun ediminin niteliğinin doğru tespit edilmesi, sözleşmenin hukuki niteliği için de son derece önemlidir. Bununla birlikte kulübün tek borcu para vermek olmadığı için sözleşmenin tipini belirlerken kulübün ve profesyonel futbolcunun borçlarını önceki bölümde futbolla ilgili yapılan açıklamalardan¹³³ destek alarak birlikte incelemek gerekmektedir.

Hukuki bir ilişkinin niteliğinin belirlenmesinde o ilişkinin arka planını oluşturan somut gerçeklere dayanılmasının ve diğer bilim dallarına da başvurulmasının gerektiğini inkar etmek mümkün değildir. Sporun insan hayatındaki ve ilişkilerdeki yeri için spor felsefesi, biyoloji, psikoloji, ekonomi gibi alanlar yol gösterecektir.

Futbol; oyuncularıyla, teknik ekipleriyle, organizatörleriyle, seyircileriyle geniş bir kitlenin farklı yönlerden dahil olduğu, yarışma olgusunun ve heyecan duygusunun hakim olduğu bir spordur. Spor estetik bir olaydır, yapana ve izleyene haz verir¹³⁴. Spor bir oyundur, gerçekliğin üzerindedir ve kendi içinde kuralları, ilkeleri vardır. Sporun en önemli dinamiği, eğlence ögesidir ve kimse başkası için eğlenemez. Spor, özel bir bilinçle yapılır, bir başkasının zorlamasıyla, başkası için yapılmaz. Spor, başka bir amaca ulaşmak için değil sporun kendisi için yapılır, dolayısıyla araçsal değil ototelik (amacı kendisinde olan) bir etkinliktir¹³⁵. Spordan kazanç sağlanması sporun özündeki amatörlüğün yitirilmesini gerektirmez¹³⁶. Futbolcuların futbol oynamak için bir kulüple sözleşme yapması ve bunu meslek haline getirmeleri, futbolu bir başka kişinin işini görmek için değil aksine biyolojik ve psikolojik açıdan tatmin oldukları

¹³³ Bkz. s. 14 vd.

¹³⁴ Gülşen, s. 10.

¹³⁵ Filiz, s. 27.

¹³⁶ Erdemli, s. 153-178.

bir fiili yaşamlarının geneline yaymaları olup sadece kendileri için yaptıkları bir tercihtir. Anayasa m. 17'de yer alan, kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı ve m. 59'da sözü edilen, vatandaşların beden ve ruh sağlığının gelişmesi kapsamında düşünülmelidir. Profesyonel futbolculuğun zeminini futbola olan sevgi oluşturduğu için futbol takımının parçası olurken bunun karşılığında ücret alıyor olmak futbolcunun bir kişi için iş görme amacıyla hareket ettiğini değil futbola duyduğu sevgiyi hayatının geneline yayıp bunu belli bir disipline sokmasının parasal karşılığının da olduğunu gösterir.

Sporun, özellikle futbolun, etrafında gelişen ekonomik hareketlerin yoğunluğunun artması, geniş kitlelerin ilgisini çeken bir oyun olma niteliğinden kaynaklanmaktadır ve futboldan kazanç elde edilmesi futbolcu açısından amaç değil sonuçtur. Futbolcunun takıma dahil olarak futbol oynaması kendisi için yaptığı bir eylemdir ve amatör futbolcudan farkı bu oyuna daha fazla zaman ve emek vermesidir. Futbolcular küçük yaşlarda futbola ilgi duyup bunun eğitimini alarak ileriki yaşlarda amatörlükten daha üst seviye ve yoğunluktaki bir futbol hayatına yani profesyonelliğe yönelmektedirler. Futbolcunun ürettiği artı değer, onun dahil olduğu takımın ve organizasyonun kitleler tarafından takip edilirliliği üzerindeki etkisi ve kişileri o futbolcuyu bünyesinde barındıran kulübe para akışı sağlayacak tasarruf işlemlerine yöneltici etkisidir. Futbolcular bu değeri bir pazarlık kozu olarak sözleşmenin başta ücret olmak üzere çeşitli noktaları hakkındaki görüşmelerde kullanır.

. Futbolcunun yaşından oynadığı pozisyona, taraftarların başarı beklentisinden menajerlerin medyadaki hakimiyetine kadar birçok etken futbolcunun kazancında rol oynar. Alt düzey liglerde ve asgari ücret seviyesinde ücret alan futbolcunun bile kulüp için amatör futbolcudan bir farkı vardır ki ona bu ücreti ödeme konusunda bir irade açıklamasında bulunur. Bu fark sübjektif bir farktır, döneme ve sözleşme taraflarının içinde bulunduğu şartlara göre değişebilir.

Futbol kulüplerinin büyük çoğunluğunun kar amacı gütmemesi yasak olan dernekler olması ve anonim şirketler için bile futbol şubesinin bir ticari işletme olmaması düşünüldüğünde, kulübün yapacağı iş ancak futbolcular için futbol organizasyonlarına katılabilecek takımı oluşturma ve takıma uygun ortamı sağlama olup bu organizasyonlardan dolayı olarak yarar elde etme söz konusudur. Spor kulüplerinin çeşitli spor dallarına özgü karmaşık ilişkilerin daha sistemli ve düzenli

biçimde yürütülebilmesi için ihtiyaç olarak ortaya çıkmış kişi toplulukları oldukları unutulmamalıdır¹³⁷. Futbolcu ise futbol bir takım oyunu olduğu için bir takıma dahil olup organizasyonlara katılmak ister, ona bu ortamı sağlayan kulüp olduğu için sözleşme ilişkisine girer. Futbol kulüplerinin futbolcuya futbol ortamı sağlamasının, futbolcunun takımın parçası olma borcunun simetriği olarak futbolcunun sözleşme ilişkisi içinde kulüpten beklentisini oluşturan bir borç olduğu daha önce belirtilmişti¹³⁸. Bu edimin borçlusu kulüp, sürekli olarak futbol takımı bulundurma ve futbolcuya futbol sporunun ihtiyaçlarına uygun ortamı yer, araç-gereç vb. fiziki unsurlar bakımından ve takımdaki huzur bakımından sağlamakla yükümlü olduğu için futbolcunun kulüp için değil kulübün futbolcu için bir işi görmesinden bahsedebiliriz.

Bir kişinin birtakım fiillerle kulüp için iş görmesinden bahsedebilmek için önce o fiilin iş görme kapsamında değerlendirilebilmesi ve o işi görenin bir kişi olması gerekir. Spor yapmanın bir kişinin işini görme olarak düşünülmesinin sporun doğasına aykırı olmasını bir an için göz ardı edip sporu kulübün işini görme kapsamında düşünecek olursak bu sefer de futboldaki takım olgusu karşımıza çıkar. Bir kulübün futbol organizasyonlarında yer alması futbol takımı aracılığıyla gerçekleşir ve kulübün bu organizasyonlardaki her türlü menfaati takımın performansına bağlıdır, yani kulübün bir işi görülecek olsa bile bunu takım yapar, futbolcunun tek başına kulübün herhangi bir işini görmesi mümkün değildir. Bununla birlikte futbol takımı sahada en az 7, en fazla 11 oyuncudan ve sahada olmayan diğer oyunculardan oluşan bir topluluk olduğu için bir gerçek kişi değildir. Futbol takımı, sınırlı sayıda sayılan tüzel kişilerden biri olmadığı için bir tüzel kişi de değildir. Binaenaleyh, futbol takımı bir kişi değildir ve dolayısıyla sözleşme tarafı olamaz. Sözleşme tarafı olan futbolcular ise tek başlarına kulübün işini görecektir fiillerde bulunamazlar. Tek başlarına antrenman yapmaları, sahaya çıkmaları vb. fiillerle kulübün olası işi görülemez. Dolayısıyla bir futbolcunun kulübün işini görmesi futbolun bir spor olması ve özellikle takım sporu olması nedeniyle imkansızdır.

¹³⁷ Türk sporunun köklü kulüplerinin kurucuları ve üyeleri, aktif olarak spor yapan kişilerdi. Spor kulüplerinin sporcu olmayanlar tarafından yönetilmesi çok yeni bir olgudur. İlk adı Bereket Jimnastik Kulübü olup 19.03.1903'te kurulan ve 26.01.1911 tarihinde tescil edilen ilk Türk spor kulübü Beşiktaş Osmanlı Jimnastik Kulübü'nün, şimdiki adıyla Beşiktaş Jimnastik Kulübü'nün kurucuları çeşitli dallardan sporculardı ve kulübün üye sayısı kısa zamanda 150'ye ulaşmıştı. (www.bjk.com.tr/cms/tarihce/2/73)

¹³⁸ Bkz. s. 53.

Futbolcunun edimi ise, sözleşme özgürlüğü ile bilimi öğrenme ve yayma özgürlüğüne dayanarak, futbol takımının parçası olma diye isimlendirilmelidir. Hakları ve borçları isimlendirmede tarafların iradelerini ve hukuki ilişkinin temelinde yer alan somut olguları göz önünde bulundurmak gereğini yerine getirme konusunda azami çaba sarf edildiğinde varılan sonuç budur. Nasıl ki insan, atomlarının toplamından fazlasıdır; futbolcunun edimi de içerdiği çok sayıda farklı olumlu ve olumsuz fiilin özel bir bileşimidir. Bu bileşimi de futbolcunun takımın parçası olma borcu olarak isimlendirmek doğru görünmektedir.

Futbolcunun edimi hakkında doktrinde çeşitli değerlendirmeler yapılmış ve bu değerlendirmeler sonucunda profesyonel futbolcu sözleşmesinin tipi için de bazı tespitlere varılmıştır. Bu değerlendirmelerde¹³⁹, profesyonel futbolcunun edimi iş görme edimi olarak tespit edilmiş ve buna bağlı olarak sözleşmenin tipinin bir iş sözleşmesi olduğu sonucuna varılmış, futbolcunun işçi olarak kulübün ise işveren olarak sözleşmenin taraflarını oluşturduğu savunulmuştur. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcunun kulübün emir ve denetimi altında bulunduğu, bu yüzden de bağımlılık unsurunun bulunduğu fikri de değerlendirmelerde yer bulmuştur.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan uyuşmazlıkların devlet yargısında görülmesinin mümkün olduğu dönemde, Yargıtay'ın bu sözleşmeyi hizmet (iş) sözleşmesi olarak nitelendirdiği¹⁴⁰ ancak en son kararlarında herhangi özel bir nitelendirmede bulunmayıp doğrudan profesyonel futbolcu sözleşmesi olarak değerlendirdiği¹⁴¹ göze çarpmaktadır.

¹³⁹ Aksoy, s. 10; Baştürk, s. 9; Cem, s. 27 vd.; Çelebi, s. 24; Ertaş, s. 325; Petek, s. 45 vd.; Şahin, s. 28 vd.

¹⁴⁰ “Taraflar arasındaki hukuki ilişki genel hizmet sözleşmesinden kaynaklanmakta olup, ...” (Yarg. 13. HD., 2014/35973 E., 2016/3223 K.); “... davalı ... derneği ile yapılan profesyonel futbolcu sözleşmesine dayalı olarak verilen hizmet bedeli ücretinin tahsil edilebilmesi amacıyla ...” (Yarg. 13. HD. 2013/4411 E., 2014/236 K.); “... 31.01.2003 – 31.01.2004 tarihleri arasında davalı spor kulübünde hizmet akdine dayalı profesyonel futbolcu olarak geçen ...” (Yarg. 10. HD. 2009/9000 E., 2010/15850 K.)

¹⁴¹ Profesyonel futbolcu sözleşmesi için “Profesyonel futbolcu sözleşmesi temeline dayalı...”, “Dava, profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanan ücret alacağına ilişkin olup...”, “...tarihli profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında...”, “...profesyonel futbolcu sözleşmesinin ifası kapsamında...” gibi ifadelerin kullanıldığı ve başka bir hukuki nitelendirmeye başvurulmayıp kanunda yer alan sözleşme tiplerinden birine dahil edilmediği son dönem Yargıtay içtihatları için bkz. Yarg. 13. HD. 2017/7632 E., 2017/12655 K.; Yarg. 13. HD. 2017/4818 E., 2017/12964 K.; Yarg. 13. HD. 2017/4501 E., 2017/7395 K.; Yarg. 13. HD. 2016/24019 E., 2017/3384 K.; Yarg. 13. HD. 2016/16589 E., 2017/13098 K.

Birtakım fiillere hukuki sonuç bağlanmasında öncelikle o fiilin her yönüyle incelenmesi gerekir. Bu da her bir fiilin ne olduğu, failin kişiliği ve o fiilin sonuç bağlanmaya elverişliliğidir. Bahsedilen değerlendirmelere bakıldığında; futbolun kendisine has ilişkilerin bütünüyle incelenmediği ve tarafların edimlerinin somut olarak ne olduğunun yeterince irdelenmediği görülmekte, bir spor kulübünün hangi ihtiyaçları karşılamak için doğduğuna dikkat edilmeden kulübün futbolcu için değil futbolcunun kulüp için var olduğu yönündeki ön yargılı bakış açısıyla hareket edilip futbolcunun kulübün işini gördüğü ve profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet (iş) sözleşmesinin unsurlarını taşıdığı yönünde bir kanıya varıldığı anlaşılmaktadır.

Futbol kulübünün borçlarından birinin futbolcuya futbol ortamı sağlama olması nedeniyle kulübün futbol takımını belli bir düzen içinde tutmaya yönelik önlemler alması ve futbolcunun futbol takımının parçası olma borcu kapsamında bir futbol takımının gerektirdiği uyumlu davranışlarda bulunması, sözleşmede yer aldığı iddia edilen bağımlılık unsurundan değil doğrudan futbolun doğasından kaynaklanmaktadır. Özellikle futbolcunun borcunu ifa ederken takımın teknik adamlarından talimatlar alması, oyunda başarıya ulaşmak için gereklidir. Teknik adamların teknik ve taktik konularda futbolcuları yönlendirmesi takım oyunu olan futbolun gerekliliklerinden olup bu yönlendirmelerin şekillenmesinde futbolcuların da payı azımsanmayacak derecededir. Kulüp yönetiminin ve yetkilendirdiği teknik adamın bu tür talimatlar vermesi, zaten kulübün futbolcuya olan borcunun bir parçasıdır. Kulüp yönetimi, futbol takımının müsabakalara hazırlanması ve futbolcuların bireysel gelişimi için bu konuda yeterliliğe sahip kişiler olan teknik adamları¹⁴² takımda bulundurmakla yükümlüdür. Teknik adamlar, en geniş anlamda takımın bir parçasıdır ve futbol konusundaki uzmanlıklarını takımın yararına kullanırlar. Futbolcu ile teknik adam arasındaki ilişkinin türü, hiyerarşik emir-komuta zinciri değil aynı takım içindeki özel bir işbirliğidir. Dolayısıyla futbolcunun futbol alanında çeşitli konularda uzman kişilerin yönlendirmelerine uyması bağımlılık unsurunun varlığını göstermez.

Her ne kadar sözleşmede kulübün iş görme ve para verme edimi kanunda düzenlenen sözleşme tiplerinden en az birine ait unsurlar olsa da doktrinde karma

¹⁴² Orhan, s. 9

sözleşmenin içerdiği unsurların hepsinin isimli sözleşmelere ait olabileceği belirtildiği¹⁴³ için profesyonel futbolcu sözleşmesini karma sözleşme kapsamına almak doğru olmayacaktır. Kendisine has (sui generis) sözleşmeler içinse tamamen kanunda yer almayan unsurlardan meydana geldiği fikri ağır basmaktadır¹⁴⁴. Unsurların tamamı özgün olmasa da profesyonel futbolcu sözleşmesinin kanunda düzenlenen sözleşmelerden bir hayli farklı doğasının bulunduğu söylenebilir.

Bu yüzden, profesyonel futbolcu sözleşmesi, yukarıdaki görüşlerin aksine, kulübün futbolcuya karşı üstlendiği futbol ortamı sağlama biçimindeki iş görme edimi ve para verme edimi ile futbolcunun hiçbir sözleşme tipinde bulunmayan ve tamamen bir spor dalı olan futbolun doğasından gelen futbol takımının parçası olma ediminden oluşan kendisine özgü yapısı olan (sui generis) bir sözleşmedir. Sözleşmeye uygulanacak hukuk kuralları; sözleşme tiplerinin hepsini kapsayan genel emredici kurallar ve profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendisine özgü yapısına uygun düşen emredici kurallar, sözleşmeyi kurarken tarafların uymayı taahhüt ettikleri TFF talimatlarındaki emredici kurallar, sözleşme hükümleri ve kanun ile TFF talimatlarında yer alıp sözleşmede aksinin kararlaştırılmadığı ve ilişkinin özelliğine uygun düşen yedek kurallardan oluşmaktadır.

2.4 SÖZLEŞMENİN İFA AŞAMASI

Sözleşmeyi kurmaya yönelik iradeler, sözleşmenin kurulmasıyla birlikte dönüşüm geçirip sözleşmeden doğan borçların yerine getirilmesine yönelirler. Sözleşmenin kurulması, tarafların tek ve esas amacı değildir. Tarafların sözleşme kurmadaki gerçek amacı o sözleşmenin konusunu oluşturan edimlerin gerçekleşmesidir. İradeler bu beklentileri içerir ve bu beklentilerin doyurucu şekilde sağlanması borcun ifası aşamasında gerçekleşir¹⁴⁵. İfanın engele uğraması, beklentilerin hayal kırıklığıyla uğramasına yol açıp bu hayal kırıklığının ve beklenen menfaatten mahrum kalmanın başka bir yolla telafi edilmesini gerektirir.

İfa ile tek tek borçların sona ermesi mümkün olduğu gibi bütün bir sözleşme ilişkisinin sona ermesi de mümkündür. TBK m. 131'in ifadesinden bu açıkça

¹⁴³ Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 939; Gümüş, s. 8; Oktay, s. 273-274; Tercier, s. 80.

¹⁴⁴ Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 949; Gümüş, s. 10; Oktay, s. 275; Tercier, s. 81.

¹⁴⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 928; Kılıçoğlu, s. 560; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 251; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 3; Tekinay, s. 758;

anlaşılmaktadır. Asıl borcun ve buna bağlı hak ve borçların sona ermesi ifa veya başka bir nedenle mümkündür. Bununla birlikte, dar anlamda borç ilişkisinin sona ermesine rağmen geniş anlamda borç ilişkisi içinde davranış yükümlerinin, tali edimlerin, birtakım yetki ve ödevlerin varlığının devam etmesi de söz konusu olabilir¹⁴⁶.

Borcun ifa edilmesi, borcun sona ermesinin doğal, doğrudan ve en acısız yoludur. Borçlu borcundan kurtulur, alacaklı da alacağına kavuşur. İfanın Roma hukukunda kullanılan Latince karşılığı “solutio” da hukuki zincirin çözülmesi anlamını taşımasıyla bunu açıkça ortaya koyar. Ayrıca ifanın borcu söndürücü etkisi düşünüldüğünde borcu ifa etmeyi itfa etmeye benzeten bakış açısının isabetinin kafiyeyle sınırlı olmadığı söylenebilir¹⁴⁷.

Sözleşmeden doğan borçların nasıl ifa edileceği çoğu zaman sözleşmede belirlenebilir, kanun koyucu buna yönelik olarak büyük oranda emredici hükümler değil yedek hükümler getirerek hem taraflara geniş alan sağlar hem de sözleşme hükümlerini belirlemeye destek olur¹⁴⁸. Emredici kuralların yeri çok azdır. Bu, sözleşme özgürlüğünün ve dolayısıyla tip serbestliğinin de bir yansımasıdır. Borcun konusu olan edimleri özgürce belirleyebilen taraflar, edimleri nasıl yerine getireceklerini yani borcu nasıl ifa edeceklerini de belirleyebilmelidir. Sözleşme ilişkisinin özelliğini, içerdiği edimleri, birbirlerini nasıl tatmin edeceklerini en iyi bilecek olan sözleşmenin taraflarıdır. Devlet, koyduğu yedek hukuk kurallarıyla, tarafların düşünemediği veya anlaşılamadığı durumlarda devreye girerek sözleşmelerin kurulmasını, kurulmuşsa borçların ifasını, ifa engele uğramışsa uyuşmazlığın çözümünü sağlayıcı rol oynayacaktır. Bir tarafın korunmasının kaçınılmaz olduğu haller için getirilen emredici hükümlerin amacı da aslında sosyo-ekonomik koşullar nedeniyle o tarafın aleyhine bozulan dengeyi yeniden sağlamaktır. Gerçek bir sözleşme özgürlüğünden ve birbiriyle pazarlık etme şansı olan eşit kişilerden bahsetmenin mümkün olmadığı durumlar için getirilen emredici hukuk kuralları hem Anayasa m. 2’de belirtilen sosyal devlet ilkesinin hem de TMK m. 2’deki dürüstlük kuralının yansımasıdır.

¹⁴⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 929; Kılıçoğlu, s. 560; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 251; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 8; Tekinay, s. 758;

¹⁴⁷ Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 7.

¹⁴⁸ Sanlı, s. 58 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 5; Tercier, s. 325.

2.4.1 Borçların İfasında TFF'nin Rolü

Profesyonel futbolcu sözleşmesindeki borçların nasıl ifa edileceği konusunda da tıpkı sözleşmenin kurulmasında olduğu gibi profesyonel futbolun özel yapısına başvurmak gerekecektir. Bu özel yapı içinde TFF'nin ne kadar geniş bir iktidara sahip olduğu önceki açıklamalarda vurgulanmıştı. Profesyonel futbolu yöneten ve organizasyonları düzenleyip yürüten kuruluş TFF olduğu için, futbolcunun sözleşmeden doğan borçlarından tamamını olmasa da çok önemli bir parçasını ve temel saikini oluşturan resmi müsabakalara katılma edimini yerine getirmesi ve herhangi bir uyuşmazlık çıkması halinde tarafların TFF kurullarına başvurabilmesi, profesyonel futbolcu sözleşmesinin TFF nezdinde tescil edilmesine bağlıdır. Aksi takdirde futbolcu resmi müsabakalara katılamayacak, dolayısıyla sözleşmeden doğan borcunun çok önemli bir kısmını yerine getiremeyecektir. Diğer bir ifadeyle oyunu oynatan, Türkiye'de TFF'dir ve oyunu oynamak isteyenler ancak onun koyduğu kurallara göre oyuna katılabilir. Bu nedenle tescille ilgili ayrıntıların açıklanması ve TFF'nin sözleşmenin ifası aşamasındaki rolünün belirlenmesi profesyonel futbolcu sözleşmelerinin analizinde büyük öneme sahiptir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin genel esaslarının düzenlendiği PFSTT m. 19/1'e göre tarafların imzaladıkları sözleşmeyi TFF'ye tescil ettirmeleri zorunludur. Futbolcuların transferi ve tesciliyle ilgili m. 11/1 ise bir futbolcunun, bir kulüpte profesyonel veya amatör olarak oynayabilmesi için bağlı olduğu kulübü adına TFF nezdinde tescil edilmiş olmasını zorunlu kılmaktadır. M. 11/2'de de TFF tarafından düzenlenen müsabakalara ancak tescil edilmiş futbolcuların katılabileceği ve futbolcunun tescil işlemiyle FIFA, UEFA ve TFF'nin statü ve talimatlarına tabi olacağını kabul ettiği hükme bağlanmıştır. Buradan, sözleşmenin tescil edilmesinin futbolcuların müsabakalara katılabilmesi açısından bir zorunluluk olduğunu, sözleşmeyi kurucu veya açıklayıcı bir tescil niteliğinde olmadığını anlamak mümkündür.

M. 11/3, bir futbolcu için aynı anda birden fazla kulüp adına lisans verilemeyeceğini belirtmektedir. M. 11/4'e göre, bir futbolcu aynı sezon içerisinde, sözleşme yenileme ve vize işlemleri de dahil olmak üzere en fazla iki kulübe tescil edilebilir. Aynı sezon içerisinde iki kulübe tescil edilmiş bir futbolcunun üçüncü bir kulübe transfer ve tesciline izin verilmesi ise bu kulüplerden birinin müsabakalarında

oynamamış olması halinde mümkündür. Eğer bir futbolcu aynı sezon içerisinde, aynı ligdeki iki kulübe tescil edilmiş ve ikisinin de resmi müsabakalarında oynamış ise üçüncü bir kulübe tesciline ve müsabakalara katılmasına izin verilmesi m. 11/5'e göre, oynadığı ligden farklı bir lige transfer olmasına bağlıdır. FIFA'nın üyesi olarak, FIFA tarafından yürürlüğe konulan statü ve talimatlarla bağlı olan TFF bu duruma paralel olarak m. 11/7'de uluslararası transferler için FIFA düzenlemelerinin esas alınacağını belirtmiştir.

Transfer ve tescil dönemleri ile ilgili m. 13, futbolcuların ancak TFF tarafından belirlenen transfer ve tescil dönemleri içinde tescil edilebileceklerini, uluslararası transferlerde ise Uluslararası Transfer Sertifikası tescil dönemi içinde talep edilmişse transfer ve tescil dönemleri dışında da tescil edilebileceğini belirtmektedir. Bir sezon içerisinde yalnızca iki adet transfer ve tescil dönemi mevcuttur. Transfer ve tescil işlemlerinin yapılacağı tarihler, her sezon için birinci transfer döneminden önce TFF tarafından tespit ve ilan edilir. Genellikle bu transfer ve tescil dönemlerinin ilki Temmuz ve Eylül arasını, ikincisi ise Ocak ve Şubat arasını kapsamaktadır.

PFSTT m. 14'te, profesyonel futbolcunun bir kulüp adına tescil edilebilmesi ve lisans verilebilmesi için kulüp tarafından TFF'ye sunulması zorunlu olan belgeler sayılmıştır¹⁴⁹.

Bunun yanında m. 14/2'ye göre, futbolcunun vekili aracılığı ile sözleşme imzalaması halinde, vekilin 1. fıkranın "c" bendinde belirtilen içeriği haiz imza beyannamesi ibraz etmesi zorunludur. M. 14/3'e göre ise belirtilen belgelerden herhangi birinin ibraz edilmemesi halinde, sözleşmeler tescil edilmez ve lisans verilmez. Ancak bu maddenin 1. fıkrasının "f" bendinde belirtilen belgenin ibraz edilmemesi halinde, diğer belgeler mevcut ise kulübün yalnızca sözleşmesi sona eren

¹⁴⁹ PFSTT m. 14/1: Profesyonel futbolcunun bir kulüp adına tescil edilebilmesi ve lisans verilebilmesi için aşağıdaki belgelerin kulüp tarafından TFF'ye sunulması zorunludur: a) Taraflarınca imzalanan sözleşme (Sözleşmenin yabancı dilde sunulması halinde noter yeminli Türkçe çevirisi)
b) Kulübü temsile yetkili kişileri gösterir noter tasdikli imza sirküleri,
c) Futbolcunun, imza tarihinden en geç 30 gün önce düzenlenmiş ve ilgili kulüple yapacağı sözleşmede kullanılacağına ilişkin açıklamayı da içeren noter tasdikli imza beyannamesi,
d) TFF tarafından her yıl tespit edilen tescil ve vize işlemleri sırasında TFF Sosyal Yardım ve Dayanışma Vakfı hesabına yatırılması gereken bedele ilişkin makbuzu,
e) Tescil ve vize işlemleri sırasında TFF tarafından belirlenecek işlem giderinin yatırıldığına dair makbuzu,
f) Talimatın 12. maddesinde belirtilen borçsuzluk veya muvafakat belgesi,
g) TFF tarafından istenecek diğer belgeleri.

veya devam eden kendi futbolcuları ve son 6 ay süre ile kendisinde tescilli olan amatör futbolcuları ile imzalayacakları profesyonel futbolcu sözleşmeleri tescil edilir, diğer sözleşmeler tescil edilmez ve lisans verilmez.

TFF sadece tescilin dönemlerini ve ayrıntılarını düzenlemekle kalmayıp transfer yapabilmek için gerekli bazı mali şartları da PFSTT m. 12’de öngörmüştür¹⁵⁰.

Bu hükümlerin incelenmesiyle özetle; Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi’nin tescil edilmesinin geçerli bir sözleşmenin kurulması açısından herhangi bir önem arz etmediği ve tescilin tarafların borçlarını ifa edebilmeleri için öncelikle yerine getirilmesi gereken bir prosedür işlemi olarak kulübün futbol ortamı sağlama borcu kapsamında olduğu sonucuna varmak mümkündür.

2.4.2 Borçların İfa Edilmesi

2.4.2.1 Profesyonel Futbolcunun Borçlarının İfası

Profesyonel futbolcunun sözleşmede üstlendiği edim futbol takımının parçası değildir. Futbolcunun bir futbol takımını oluşturan futbolculardan biri olarak takımla birlikte yapılabilecek her tür futbol faaliyetine katılması ve bunu takımın düzeni içinde diğer futbolcularla uyum içinde gerçekleştirmesi gerekir. Burada borçlar hukukunun klasik yapma-yapmama-verme üçlüsünün üzerinde bir olma borcunun söz konusu olduğu söylenebilir. Takımın parçası olma, üst bir kavram olarak birçok yapma ve yapmama edimlerini içeren ancak tek başına onlarla ifade etmenin yetersiz kalacağı

¹⁵⁰ Kulüpler transfer ettikleri futbolcuların sözleşmelerinin tescilini talep ederken, TFF’ye, kulüplere, futbolculara, teknik adamlara, sağlık personeline, lisanslı futbolcu temsilcilerine, lisanslı müsabaka organizatörlerine, kulüp çalışanlarına, TFF Yönetim Kurulu ile TFF Yargı Kurulları, mahkemeler, FIFA veya UEFA Yargı Kurulları ile CAS (Spor Tahkim Mahkemesi) tarafından hükmedilen kesinleşmiş kararlardan kaynaklanan vadesi geçmiş borçlarının ödendiğine veya alacaklılar tarafından transfere muvafakat edildiğine dair belgeyi ibraz etmek zorundadır. Kulüpler transfer ettikleri futbolcuların tescilini talep ile birlikte; Sosyal Güvenlik Kurumu ve Vergi Dairelerine, vadesi geçmiş borcu olmadığına dair tescil talep tarihinden en fazla 15 gün önce ilgili kurum tarafından düzenlenmiş belge ibraz etmek zorundadır. TFF’ye, kulüplere ve futbolcu temsilcilerine kesinleşmiş borcu olan futbolcular, teknik adamlar, lisanslı futbolcu temsilcileri, müsabaka organizatörleri ile sözleşmelerini TFF’ye ibraz etmekle zorunlu olan diğer kişiler, vize işlemlerinin veya yeni sözleşme tescillerinin yapılabilmesi için 1. fıkrada sayılan merciler tarafından hükmedilen kesinleşmiş kararlardan kaynaklanan ve vadesi geçmiş borçlarının ödendiğine veya alacaklılar tarafından vize ve tescile muvafakat edildiğine dair belge ibraz etmek zorundadır. Birinci fıkrada sayılan merciler tarafından hükmedilen kesinleşmiş kararlar nedeniyle transfer yasağı uygulanabilmesi için, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Vergi Daireleri haricindeki alacaklıların TFF’ye yazılı talepte bulunmaları zorunludur. Bu madde kapsamında transfer yasağı uygulanması, diğer talimatlar gereğince yaptırım uygulanmasına engel değildir. Transfer yasağına maruz kalan borçlular, alacaklılarının para alacaklarına ilişkin kesinleşmiş kararları, cebri icra organları nezdinde takip etme yoluna gittiklerini bu durumu teyit eden resmi belgeleri ile birlikte TFF’ye yazılı olarak bildirdikleri takdirde bu alacaklar cebri icra organları nezdindeki takipten feragat edilmediği sürece transfer yasağına neden olmaz.

kadar çok sayıda edimin davranış yükümleriyle yoğrulup yeni bir bütünlüğe kavuştuğu özel bir borçtur.

Futbolda takım olmak ne kadar önemliyse profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun kişiliği de o kadar önemlidir. Sahada bir futbolcunun yerine başkası geçebilir ancak bir futbolcunun borcunu sadece o futbolcu ifa edebilir. Sözleşme tarafı olmayan bir kişinin futbolcu yerine takımda yer alması mümkün olmadığı gibi kulüple sözleşmesi olan başka bir futbolcunun ifa edeceği borç da ancak kendi borcu olabilir. Sözleşmenin tarafı olan futbolcunun borcunu bizzat ifa etmesinde o borcun alacaklısı konumunda olan kulübün özel menfaati vardır. Kulüp onun kişiliğini, yeteneklerini, tecrübesini, geçmişteki başarılarını, gelecek vaat eden gelişimini göz önüne alarak bu sözleşmeyi kurmuştur. TBK m. 83'e göre borcun bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlunun borcunu şahsen ifa etme yükümlülüğü yoktur¹⁵¹. Söz konusu borcun bizzat ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunduğu için futbolcunun takımın parçası olma borcunu şahsen ifa etme yükümlülüğü vardır ve kendisinin yerine bir üçüncü kişinin ifa etmesi kabul edilmeyecektir.

Futbolcunun borcunu bir üçüncü kişinin ifa etmesinin mümkün olmamasının yanında futbolcunun borcunu bir üçüncü kişiye ifa etmesi de mümkün değildir. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun olduğu gibi kulübün kişiliği de futbolcu tarafından göz önünde bulundurulmuş bir noktadır. Futbolcu o takımın popülaritesini, taraftar kitlesini, kadrosunu, kulübün yönetim anlayışını, imkanlarını dikkate alarak sözleşmeyi kurmuştur ve ancak o kulübün takımında yer almasında menfaati vardır. Ayrıca futbolcunun sözleşmenin tarafı olmayan bir kulübün takımında yer alması hem sözleşme ilişkilerinin nispetliliğine aykırıdır hem de PFSTT hükümleri uyarınca başka bir kulüp adına tescil edilemeyeceği için imkansızdır. Dolayısıyla futbolcunun borcu üçüncü kişiye ifanın mümkün olmadığı bir borçtur¹⁵².

¹⁵¹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 947; Kılıçoğlu, s. 583; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 252; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 23; Tekinay, s. 767; Tercier, s. 327.

¹⁵² Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 957; Kılıçoğlu, s. 606; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 267; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 31; Tekinay, s. 770; Tercier, s. 330.

Futbolcunun takımın parçası olma borcunu ifa edeceği yer, sözleşmenin niteliğinden açıkça anlaşılmaktadır (TBK m. 89)¹⁵³. Futbolcunun yeri takımın yanıdır. Takım nerede çalışıyorsa, nerede sahaya çıkıyorsa, nerede konaklıyorsa futbolcunun takımın parçası olacağı yer orasıdır. Kulübün stadı tadilatla veya ceza nedeniyle kapalı olabilir, sezon öncesi hazırlık için başka şehirlere veya ülkelere gidilebilir, turnuvanın yapısı gereği rakibin stadında misafir olunabilir. Denilebilir ki futbolun olduğu her yer ifa yeridir. Tabii bunun dürüstlük kurallarına göre sınırının çizilmesi mümkündür. Kulübün yerleşim yerini göz önünde tutarak sözleşme kuran ve hazırlıklarını buna göre yapan bir futbolcu, takımın az çok belirlenebilir bir yerinin olmasını beklemekte haklıdır.

Futbolcunun takımın parçası olma borcu, sözleşme kurulduğu anda doğup sözleşmenin sona ermesine kadar varlığını sürdüren, sürekli edimli bir borçtur. Futbolcu, bir çırpıda tek bir hareketle, bir pas veya şut ya da antrenmana veya maça çıkmayla borcunu yerine getirmeyip geniş bir zaman dilimine yayarak ve edimler bütünü halinde borcunu her an ifa eder. Sözleşmenin esaslı noktalarından birinin süre olması da bunun çok açık bir işaretidir. Futbolcunun borcu sözleşme kurulduğu anda doğar ve muaccel olur (TBK m. 90)¹⁵⁴. Futbolcu o anda takımın parçası haline gelir ve sözleşmede belirtilen süre boyunca takımın parçası olmaya devam eder. Futbolcunun sağlık durumu ifa için özel önem arz ettiğinden dinlenmesi, gerekli tedavi ve bakımların yapılması da ifa süresi içinde yer alır.

2.4.2.2 Kulübün Borçlarının İfası

Ücretin sözleşmede ülke parası veya yabancı para birimi üzerinden belirlenmesi ve ödemenin yapılacağı para biriminin de sözleşmede belirlenmesi mümkündür¹⁵⁵. TBK m. 99/1'de konusu para olan borcun ülke parasıyla ödeneceği belirtilmiştir. M. 99/2'de ise ülke parası dışında başka bir para birimiyle ödeme yapılması kararlaştırılabileceği ancak sözleşmede aynen ödeme veya bu anlama gelen

¹⁵³ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 962 vd.; Kılıçoğlu, s. 563; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 323; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 42; Tekinay, s. 808; Tercier, s. 338.

¹⁵⁴ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 970; Kılıçoğlu, s. 576; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 314; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 51 vd.; Tekinay, s. 800; Tercier, s. 333 vd.

¹⁵⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 995, 997; Kılıçoğlu, s. 628, 629; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 292; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 101 vd.; Tekinay, s. 774 vd.; Tercier, s. 343, 344.

bir ifade bulunmadıkça borcun ödeme günündeki rayiç üzerinden ülke parasıyla da ödenebileceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla sıkça görüldüğü gibi Euro, Amerikan Doları veya başka bir para birimi üzerinden ücret belirlenmesi mümkündür. Hatta ödemenin yalnızca bu şekilde belirlenen para birimiyle yapılacağına anlaşılabileceği bir ifadenin (aynen ödeme kaydının) sözleşmeye konulmuş olması durumunda Türk Lirası ile ödeme yapabilmek mümkün değildir.

Sözleşmede belirlenmediyse para borçları, götürülecek borçlardan olup alacaklının yerleşim yerinde ödenecektir¹⁵⁶ (TBK m. 89/1-1). Ücretin haftalık, aylık veya yıllık olarak belirlenmesi mümkündür ancak ödemelerin vadesi arasındaki sürenin en fazla 1 ay olması gerekmektedir. Bunun yanında oynanan maç, atılan gol, yapılan asist, kaleciler için gol yenmeyen maç, turnuvalarda belli aşamalara ulaşma gibi bireysel veya toplu başarılarında ikramiye kazanılacağı geciktirici koşulların bulunması halinde bu ikramiyeleri ödeme borçları koşulların gerçekleştiği anda doğar ve aksine anlaşma yoksa yine o anda muaccel olur. Ücretin ödenmesi kişiliğin ön planda olduğu bir borç olmadığı için böyle bir para verme borcunu kulübün veya üçüncü kişinin ifa etmesi mümkündür¹⁵⁷ (TBK m. 83). Kulübün ödemeleri futbolcunun banka hesabı aracılığıyla gerçekleştirmesi durumunda ifanın önce üçüncü kişi olan bankaya yapıldığı haliyle sınırlı olmak üzere üçüncü kişiye ifanın mümkün olduğu söylenebilir. Banka ile futbolcu arasındaki ilişki kendi aralarındaki özel bir sözleşme ilişkisi olduğu için o alandaki para hareketlerinin kulüp yerine üçüncü kişinin ifası olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Dolayısıyla, alacağın devri veya kanunda öngörülmüş özel bir hal mevcut değilse ücret ödeme borcunun ifasının yöneltileceği kişi ancak sözleşme tarafı olan futbolcu olup bahsedilen durum dışında üçüncü kişiye ifade bulunamayacaktır.

Bir kulübün bünyesindeki takımın kurulması, uygun ortamın sağlanması doğrudan o kulübün kişiliğinin ön planda olduğu ve aynı zamanda bu edim kulübün dernekse tüzüğünde, şirketse esas sözleşmesinde yer alan bir amaç olduğu için bu

¹⁵⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 965; Kılıçoğlu, s. 564 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 325; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 45; Tekinay, s. 808; Tercier, s. 339.

¹⁵⁷ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 947; Kılıçoğlu, s. 583; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 252; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 23; Tekinay, s. 767; Tercier, s. 327.

borcun sözleşme tarafı olan kulüp dışında başka bir kulüp veya herhangi bir üçüncü kişi tarafından ifa edilmesi mümkün değildir¹⁵⁸. Aynı şekilde bu borcun ifa edileceği futbolcunun kişiliği de ön planda olduğu için sözleşme tarafı olan futbolcu dışında üçüncü bir kişiye ifada bulunulması mümkün değildir¹⁵⁹. Takım içindeki diğer futbolculara da aynı ortamın sağlanıyor olması o futbolcularla da kurulmuş bir sözleşme olmasından kaynaklanmaktadır, borcun içeriğini oluşturan edimin niteliğine göre ifanın toplu veya ayrı ayrı gerçekleştirilmesi üçüncü kişiye ifa edildiği anlamına gelmez.

Kulübün futbol ortamı sağlama borcu, özel bir bütünlük arz eden yapısıyla sözleşme süresinin tamamına yayılan sürekli edim niteliği taşıyan bir borçtur. Sözleşmenin yürürlüğe girdiği andan itibaren doğup muaccel olur ve sözleşme süresince muacceliyetini sürdürür. Sürekli borç ilişkilerinin özel niteliği gereği mutlak kesin vade söz konusudur. İfanın aksadığı anın telafisi ve borcun aynen ifası mümkün değildir¹⁶⁰.

Sözleşmeyi TFF nezdinde tescil ettirme ise TFF tarafından açıklanan transfer ve tescil dönemi içinde yerine getirilmesi gereken, aksi takdirde bir sonraki transfer ve tescil dönemi gelene kadar ifası mümkün olmayacak bir edimdir ve futbol ortamı sağlama borcunun ifası, büyük oranda bu edimin gerçekleşmesine bağlıdır. Müsabakalarda sakatlık, ceza, formsuzluk veya herhangi bir kontenjan sınırı nedeniyle yer alamamak futbol için normal sayılmakla birlikte futbolun organizasyonundan kaynaklanan zorunlu prosedürlerin yerine getirilmesi ve futbolcuya müsabakalarda yer alma şansının sağlanması futbol ortamı sağlama borcunun başlıca unsurlarındandır.

Kulübün futbol ortamı sağlama borcu da tıpkı futbolcunun takımın parçası olma borcunda olduğu gibi takımın hazırlanabileceği ve müsabakalara çıkabileceği antrenman tesisleri, stadyumlar, yolculuk ve konaklama yerleri, kulübün futbol

¹⁵⁸ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 947; Kılıçoğlu, s. 583; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 252; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 23; Tekinay, s. 767; Tercier, s. 327.

¹⁵⁹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 957; Kılıçoğlu, s. 606; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 267; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 31; Tekinay, s. 770; Tercier, s. 330.

¹⁶⁰ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 970; Kılıçoğlu, s. 576; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 314; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 51 vd.; Tekinay, s. 800; Tercier, s. 333 vd.

alanında yetkili kişilerinin odaları veya büroları gibi futbolun ve takımın olabileceği, akla gelebilen her yer ifa yeri olarak kabul edilebilir¹⁶¹.

2.4.3 İfa Engelleri ve Sonuçları

Borçlar ifa edilsin diye doğarlar ancak her zaman borçların ifa edilmesi söz konusu olmayabilir. Taraflardan birinin etki alanında veya ikisinden de bağımsız bir alanda ifanın engele uğradığı durumlar ortaya çıkabilir. Yeri gelir alacaklının davranışları borçlunun borcu ifa etmesinin önünde engel oluşturur, yeri gelir borçlu kendisinden beklenen edimi yerine getirme başarısını gösteremez. Kimi zaman da öyle olağanüstü olaylar baş gösterir ki hiçbir tarafa sorumluluk yüklemek uygun düşmez.

2.4.3.1 Alacaklının Temerrüdü

Bir borcun ifa edilmesi o borcun borçlusunun sorumluluğunun kapsamına girer. Bununla birlikte borcun ifa edilebilmesi için alacaklının ifayı kabul etmesi ve borcun niteliği ihtiyaç gösteriyorsa birtakım hazırlık fiillerinde bulunması gerekir. Bu tür kabul ve hazırlık fiilleri alacaklı için külfet niteliğinde olup yerine getirmemesi kural olarak bir borca aykırılık oluşturmayacaktır. Ancak muaccel bir borcun ifası gereği gibi teklif edildiği halde alacaklı haklı bir sebep olmaksızın ifayı kabulden ve kendisine düşen hazırlık fiillerini yapmaktan kaçınırsa alacaklının temerrüdüne düşer¹⁶². TBK m. 106 vd. hükümlerinde düzenlenen bu ifa engeli, borcun alacaklı yüzünden ifa edilemediği bir durumu ifade eder. Bu durum alacaklı ve borçlu yönünden bazı sonuçlar doğurur.

Öncelikle borcun ifasının bu şekilde gerçekleşmemiş olması, borçlunun temerrüde düşmesi sonucunu doğurmaz, aksine engeller; önceden düşmüşse de kurtarır¹⁶³. Alacaklının ifa için gereken davranışlarda bulunmayıp üstüne borçlunun

¹⁶¹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 962 vd.; Kılıçoğlu, s. 563; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 323; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 42; Tekinay, s. 808; Tercier, s. 338.

¹⁶² Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1032 vd.; Kılıçoğlu, s. 697 vd.; Koç, s. 84-172; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 352 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 142 vd.; Tekinay, s. 837 vd.; Tercier, s. 435 vd.

¹⁶³ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1035, 1041; Koç, s. 275-304; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 148; Tekinay, s. 849; Tercier, s. 439. Borçlunun temerrütten kurtulmasının, alacaklı temerrüdünün değil borçlunun ifayı arz etmesinin sonucu olduğu görüşünde; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 359;

temerrüde düştüğünü iddia etmesi dürüstlük kurallarına ve özellikle çelişkili davranış yasağına da aykırılık oluşturur.

Borcun imkansızlaşması dışında da borçluya borcundan kurtulma imkanı sağlayan bazı hakların kullanılması gündeme gelir. Bu haklar, edimin bir şeyin teslimine ilişkin olup olmamasına göre çeşitlilik gösterir. Bir şeyin teslimine ilişkin edimlerde borçlu için eşyanın tevdi edilmesi veya eşya tevdiye uygun değilse eşyanın satılıp bedelinin tevdi edilmesi imkanı TBK m. 107 ve 108'de sayılmıştır¹⁶⁴. Yarar ve hasar, tevdiyle birlikte anında alacaklıya geçer. Alacaklının temerrüde düşmesi halinde borç, borçlunun sorumlu tutulamayacağı bir sebeple imkansızlaşır alacaklı, karşı edimi isteyemeyecek ancak kendi edimini yerine getirmek zorunda kalacaktır. Böyle bir sonuç, yalnız bir şeyin teslimini gerektiren borçlarda, bu sözleşme özelindeyse kulübün para ödeme ve para dışında herhangi bir eşyayı tesliminin gerektiği hallerde ortaya çıkabilecektir¹⁶⁵. Diğer edimler ise yapma edimlerini kapsamaktadır ve böyle bir edimin varlığı halinde borçluya borçlunun temerrüdüne ilişkin hükümlere göre sözleşmeden dönme hakkını kullanabileceği TBK m. 110'da belirtilmiştir¹⁶⁶. Bu atıftan yola çıkarak TBK m. 126'ya ulaşıp sürekli edimli sözleşmelerde sözleşmeden dönme yerine sözleşmeyi feshetme hakkının olduğunu hatırlamak gerekir¹⁶⁷.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer alan çeşitli borçlar açısından her borcun niteliğine göre o borcun alacaklısının temerrüde düşme durumunu ve borçlunun elindeki imkanları değerlendirmek tarafların çeşitli ihtimallere göre sorumluluğunun kapsamını belirlemek açısından büyük önem arz etmektedir.

Kulübün ücret ödeme borcu bir miktar paranın teslimini gerektirdiği için futbolcunun haklı bir nedeni olmaksızın kendisine sunulan ödemeyi almaması halinde kulüp, bu borçtan parayı tevdi ederek kurtulabilecektir. Ödemelerin genellikle elden yapılamayacak kadar yüksek meblağlarda olması nedeniyle banka hesabına havale

¹⁶⁴ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1042 vd.; Kılıçoğlu, s. 700 vd.; Koç, s. 177-257; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 361 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 150 vd.; Tekinay, s. 843 vd.; Tercier, s. 440 vd.

¹⁶⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1040; Kılıçoğlu, s. 702; Koç, s. 275-284; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 360. Hasarın, alacaklının temerrüde düştüğü anda alacaklıya geçeceği görüşünde; Tekinay, s. 848; Tercier, s. 439. Aynı sonucun para alacaklısı içinde doğması gerektiği görüşünde; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 149 vd.

¹⁶⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1047; Kılıçoğlu, s. 705; Koç, s. 257-275; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 365; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 151; Tekinay, s. 846; Tercier, s. 441 vd.

¹⁶⁷ Kılıçoğlu, s. 705; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 366; Tekinay, s. 846.

yoluyla yapıldığı düşünülecek olursa para borçları için alacaklı futbolcunun temerrüde düşme ihtimali düşük olup böyle bir ihtimal gerçekleşse bile tevdi imkanına başvurularak borçtan kurtulmak mümkün olacaktır.

Kulübün futbol ortamı sağlama borcunun birçok farklı yapma ve verme edimini içeren geniş kapsamlı ve süreklilik arz eden bir borç olduğuna daha önce değinilmişti. Edim bir eşyanın teslimini gerektirse de gerektirmese de kulübün bu borcu gereği gibi ifa ederken futbolcunun haklı bir sebep olmaksızın kabulden veya gerekli hazırlık fiillerinden kaçınması, zaten futbolcunun kendi borcu için borçlu temerrüdünün gündeme gelmesine neden olacaktır. Futbolcu haklı bir sebebi olmadığı halde kullanacağı futbol araç ve gereçlerini teslim almıyor, kendisine sunulan çalışma ortamına dahil olmuyor, müsabakalara çıkmıyor ise artık futbolcunun alacaklı sıfatıyla üzerine düşen külfete katlanmaması değil borçlu sıfatıyla yerine getirmesi gereken futbol takımının parçası olma borcuna aykırılık söz konusu olacaktır.

Aynı şekilde futbolcu, futbol takımının parçası olma borcunun kapsamına dahil olan çeşitli yapma ve yapmama edimlerini gereği gibi sunmaya hazırken kulübün haklı bir sebep olmaksızın bu edimleri reddetmesi ve kendisine düşen birtakım hazırlık fiillerinden kaçınması futbolcuya karşı üstlendiği futbol ortamı yaratma borcuna aykırılık oluşturacaktır. Futbolcuyla olan sözleşme TFF nezdinde tescil ettirilmezse, futbolcu antrenman yapmak için geldiğinde kapıdan alınmazsa, gerekli futbol araç ve gereçleri futbolcunun kullanımına sunulmazsa, uygun bir antrenman ortamı sağlanmazsa, futbolcunun takıma uyum sağlama çabaları boşa çıkarılırsa kulübün bu davranışları karşısında alacaklı temerrüdünün değil borçlunun temerrüdünün gerçekleştiği sonucuna varmak gerekir.

Bahsedilen son iki durumda alacaklının ifayı kabul etmeme yönündeki olumsuz davranışları, aynı zamanda kendi borcunu ifa etmeme sonucunu doğuracağı için borçlu temerrüdü hükümleri kapsamında sürekli edimli sözleşmeler için gündeme gelebilecek olan sözleşmeyi feshetme hakkına yer veren TBK m. 126'daki kural, kıyasen değil doğrudan uygulanma fırsatı bulacaktır.

2.4.3.2 Sonraki İmkansızlık

İmkansızlık, borçlanılan edimin aynen yerine getirilmesinin hiçbir şekilde borçludan istenemeyecek durumda olması şeklindeki ifa engelidir. Sadece borçlunun değil hiç kimsenin yerine getiremeyeceği, cebri icra yoluyla bile

gerçekleştirilemeyecek bir borç imkansız demektir¹⁶⁸. İmkansızlık; mantıki, fiili veya hukuki olabilir. Bir borcun ifası doğa kanunları gereği imkansızsa mantıki, doğa kanunlarına göre mümkün olmakla birlikte ekonomik ve teknolojik yetersizlikler nedeniyle olağanüstü kaynak harcanması sonucunu doğuracaksa fiili imkansızlık söz konusudur¹⁶⁹. Hukuk düzenince getirilen düzenlemeler nedeniyle borcun ifasının borçludan istenemeyecek olması ise hukuki imkansızlıktır¹⁷⁰. Bir kişinin görme yeteneği olmamasına rağmen futbol oynama edimini üstlenmesi fiili imkansızlığa, bir kulübün uluslararası turnuvalara katılmama cezası olmasına rağmen futbolcuyu Avrupa kupalarında oynatma edimini üstlenmesi hukuki imkansızlığa örnek olarak gösterilebilir.

İfa imkansızlığını ifa engeli olarak görebilmek için öncelikle bir an için bile olsa ifa edilebilir nitelikte bir sözleşmenin kurulmuş olması gerekir. İmkansızlığın henüz sözleşme kurulmadan önce var olması, TBK m. 27'deki kesin hükümsüzlük nedenleri içinde sayılan konusu imkansız bir sözleşmenin kurulduğunu gösterir. Başlangıçtaki imkansızlık halinde, ifa edilebilir bir sözleşme kurulmuş olmadığı için ifa engelinden bahsedilemez. İfa engeli olarak sayılabilecek ifa imkansızlığı, ancak borcun ifa edilmesinin sonradan imkansızlaştığı durumda gündeme gelebilir ve TBK m. 136'ya başvurulabilir¹⁷¹.

Borçlunun sorumlu olup olmamasına göre imkansızlığın doğuracağı sonuç değişir¹⁷². TBK m. 136'ya göre, borçlunun kusuru olmaksızın borcun yerine getirilmesinin sonradan imkansız hale gelmesi durumunda borç sona erer ve karşı taraf da kendi borcundan kurtulmuş olur. Borçlunun kusuruyla borcun imkansızlaşması

¹⁶⁸ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1059, 1061, 1326; Kılıçoğlu, s. 692, 694, 877; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 444, 555; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 163; Tekinay, s. 904, 999; Tercier, 233, 461, 462.

¹⁶⁹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1059, 1325; Kılıçoğlu, s. 692; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 88, 448; Schwarz, 359; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 167; Tekinay, s. 904, 905; Tercier, s. 462, von Tuhr, s. 252.

¹⁷⁰ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1059, 1325; Kılıçoğlu, s. 692; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 88, 448; Schwarz, 359; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 167; Tekinay, s. 906; Tercier, s. 462, von Tuhr, s. 253.

¹⁷¹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 993, 1327; Kılıçoğlu, s. 694, 877; Kocayusufoğlu, s. 61, 62, 578; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 446, 447; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 166, 171 vd., 198 vd.; Tekinay, s. 903, 907 vd.; Tercier, s. 233, 459 vd., 463.

¹⁷² Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 993, 1327; Kılıçoğlu, s. 695 vd., 876 vd.; Kocayusufoğlu, s. 61; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 443, 449 vd., 557 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 166, 184 vd., 198 vd.; Tekinay, s. 904, 907 vd., 998; Tercier, s. 459 vd., 463, 464

halinde ise borçlu, TBK m. 112 vd. hükümlerine göre borca aykırılıktan sorumlu olacaktır.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinde iki tarafın da çok çeşitli borçları vardır ve bu borçlardan kulübün para borcu dışındakiler sürekli ve şahsi edimlerdir. Para borcu, çeşit borcunun özel bir türü olduğu için “genus non perit” ilkesi uyarınca imkansızlaşmayacağı kabul edilmektedir¹⁷³. Sürekli ve şahsi edimlerin imkansızlaşması ise o edimi bir başkası yerine getiremeyeceği ve ifanın kaçırıldığı zaman geri getirilemeyeceği için mümkündür ve imkansızlığın niteliğine göre borçlunun sorumlu tutulup tutulmaması, karşı tarafın ise kendi borçlarından kısmen kurtulması veya sözleşmenin tamamen sona ermesi söz konusu olabilir¹⁷⁴.

Profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkiler karmaşık olduğundan taraflar için sözleşme ilişkisini sürdürmek çekilmez hale gelmedikçe edimlerin içini dolduran her bir fiilin imkansızlık açıdan tartışılması gündeme gelmemekte, ifa imkansızlığının hatırı sayılır bir seviyeye ulaştığı her bir somut olayda sorumlulukla ilgili ve sözleşmenin sürdürülebilirliğiyle ilgili değerlendirme yapmak gerekmektedir.

2.4.3.3 Borçlunun Temerrüdü

Borçlar hukukunda en önemli yeri olan ifa engeli hiç tartışmasız, borçlunun temerrüde düşmesidir. Borca aykırılık türlü davranışlarla gerçekleşebilir. Borçlunun temerrüdü ise, borçlu için ağır hukuki sonuçlar doğuran bir ifa engeli, nitelikli bir ifada gecikme durumudur¹⁷⁵.

TBK m. 117, muaccel olan borcun borçlusunun, alacaklının ihtarıyla temerrüde düşeceğini belirtmiştir. Buna göre, öncelikle bir borcun muaccel olması gerekir. TBK m. 90'a göre özel bir ifa zamanı taraflarca kararlaştırılmadıysa veya hukuki ilişkinin özelliğinden anlaşılıyorsa her borç, doğumu anında muaccel olur. İfa zamanı için taraflarca özel bir vade kararlaştırıldıysa veya taraflardan biri sözleşmede kendisine tanınmış olan bir hakkı kullanarak bir vade belirlediyse ya da hukuki ilişkinin özelliğinden ifa zamanı anlaşılıyorsa borç, bu şekilde tespit edilen vadenin dolmasıyla

¹⁷³ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 993, 1327; Kılıçoğlu, s. 877; Kocayusufpaşaoğlu, s. 61; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 9, 449, 557; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 170; Tekinay, s. 909; Tercier, s. 317, 342, 462.

¹⁷⁴ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1326; Tercier, s. 319

¹⁷⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1113 vd.; Kılıçoğlu, s. 709 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 458; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 216; Tekinay, s. 911 vd.; Tercier, s. 400 vd.

muaccel olur. Doğumu anında muaccel olan ve borçlunun muacceliyeti tek başına tespit etmesinin ondan beklenemeyeceği bir borcun varlığı halinde alacaklının henüz ifada bulunmamış olan borçluya muacceliyetin kesp ettiğini bildiren ve onu ifaya davet niteliği taşıyan bir ihtarda bulunması gerekir. İhtarın amacı borçluya ifa zamanını bildirmek olduğu için ihtarda borçluya borcunu ifa edebilmesi için dürüstlük kuralı gereğince kısa bir süre tanımak ve ihtar aracılığıyla düştüğü temerrüt halinin bu sürenin dolmasıyla sonuç doğurduğunu kabul etmek gerekmektedir¹⁷⁶. İfa zamanı sözleşmede taraflarca veya taraflardan biri tarafından sözleşmeye uygun olarak belirlenmişse yani belirli vade varsa ifa zamanı belli olduğu için alacaklı tarafından ihtar çekilmesine gerek yoktur (TBK m. 117/2). Belirli vadede borcun ne zaman muaccel olacağı yeterince açık olduğu için belirli vade kararlaştırılmışsa bu, ihtar yerine geçer.

Böyle bir ihtarda bulunulmasına rağmen uygun süre içinde ifada bulunmayan veya vade dolduğunda muaccel olan borcunu ifa etmeyen borçlu, temerrüde düşer. Temerrüt için kusur aranmaz¹⁷⁷.

Bununla birlikte borcun ifa edilebilir yani imkansızlaşmamış olması gerekir. Borcun imkansızlaştığı durumda borçlunun sorumluluğu temerrüt hükümlerine göre değil imkansızlığın niteliğine göre tespit edilecektir. İmkansızlıkla borçlu temerrüdü aynı anda olmaz¹⁷⁸.

Alacaklının temerrüdü de borçlunun ifada bulunmamasının temerrüde düşme sonucunu doğurmayacağı hallerden biridir. Borçlunun temerrüde düşmesi için borcunu gereği gibi ifa etmeyi hiç teklif etmiş olmaması gerekir, böyle bir teklif yapılmasına rağmen alacaklı tarafından geri çevrildiği için ifa edememiş olan borçlunun temerrüde düşmesi söz konusu olmaz¹⁷⁹.

¹⁷⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1116 vd.; Kılıçoğlu, s. 710 vd.; Kocayusufpaşaoğlu, s. 61; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 460 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 219; Tekinay, s. 913 vd.; Tercier, s. 402, 403.

¹⁷⁷ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 993, 1327; Kılıçoğlu, s. 716; Kocayusufpaşaoğlu, s. 61; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 470; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 217; Tekinay, s. 919; Tercier, s. 405.

¹⁷⁸ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1115; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 468; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 216; Tekinay, s. 912; Tercier, s. 404

¹⁷⁹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1121; Kılıçoğlu, s. 710; Kocayusufpaşaoğlu, s. 61; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 470; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 216; Tekinay, s. 849; Tercier, s. 404.

Karşılıklı borç yükleyen sözleşmeler için TBK m. 123'te borçlunun temerrüde düşmesi halinde alacaklının borçluya borcunu ifa etmesi için uygun bir süre verebileceği veya verilmesini hakimden isteyebileceği belirtilmiştir. TBK m. 124 ise; borçlunun içinde bulunduğu durumdan veya tutumundan süre verilmesinin etkisiz olacağına anlaşıldığı, borçlunun temerrüdü sonucunda borcun ifasının alacaklı için yararsız kalmış olduğu ve borcun ifasının belirli bir zamanda veya belirli bir süre içinde gerçekleşmemesi üzerine ifanın artık kabul edilmeyeceğinin sözleşmeden anlaşıldığı durumları süre verilmesine gerek olmayan haller olarak saymıştır.

Bu sürenin verilmesi, borçlunun temerrüdü halinde alacaklıya tanınan haklar bakımından önem arz eder. Borçlu için ağır sonuçların doğmasından önce borçluya son bir fırsat tanınmış olur ve bu süre içinde hala borcunu ifa etmeyen borçlu aleyhine, alacaklının TBK m. 125'te sayılan üç seçimlik hakkından birini kullanma şansı doğar. Bu sürenin sonunda ifa gerçekleşmezse veya borçluya son bir fırsat verilmesinin gereksiz olduğunun kabul edildiği süre verilmesine gerek olmayan hallerde seçimlik hakların kullanılmasına geçilir¹⁸⁰.

Bu üç seçimlik haktan ilki, zaten borçlunun temerrüde düşmesiyle birlikte alacaklının her zaman talep edebileceği, aynen ifa ve ifanın gecikmesinden doğan zararın tazminidir. TBK m. 118 ve m. 125'ten bu durum anlaşılmaktadır¹⁸¹. Alacaklının temerrüde düşen borçluya süre vermesi veya süre verilmesine gerek olmaması, m. 125'te sayılan diğer iki hak için özellik taşımaktadır. Alacaklının bu külfete katlanmasına karşılık bir ödül olarak aynen ifa ve gecikme tazminatı talebinin yerine kullanılabilecek seçenekler sunulmuştur. Bu seçenekler borcun ifa edilmemesinden doğan zararın (müspet zarar) giderilmesi ve sözleşmeden dönmedir. Alacaklı, aynen ifa ve gecikme tazminatı talebinden vazgeçtiğini hemen bildirerek bu haklardan birini seçip kullanabilecektir.

Sözleşmeden dönme hakkının kullanılmasıyla taraflar karşılıklı olarak ifa yükümlülüğünden kurtulur ve önceden ifa edilmiş edimlerin geriye döndürülmesi istenir. Borçlu temerrüde düşmede kusurlu olmadığını ispat etmedikçe, alacaklı

¹⁸⁰ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1136 vd.; Kılıçoğlu, s. 720 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 508 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 232; Tekinay, s. 909; Tercier, s. 412.

¹⁸¹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1139; Kılıçoğlu, s. 723 vd., 753; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 509; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 232; Tekinay, s. 920 vd., 954 vd.; Tercier, s. 409.

sözleşmenin hükümsüz kalması sebebiyle uğradığı zararın (menfi zarar) giderilmesini de isteyebilecektir. Sürekli edimli bir sözleşmenin varlığı halinde, ifaya başlanmış ise edimlerin geri verilmesi mümkün olmayacağından sözleşmeden dönme yerine sözleşmeyi feshedip sözleşmenin süresinden önce sona ermesinden doğan zararın tazmin edilmesi, aynen ifa ve gecikme tazminatının yanında seçenek olarak sunulmuştur¹⁸².

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, karşılıklı borç yükleyen ve sürekli edimli sözleşmelerden olduğu için ifasında gecikilen borcun ve somut olayın özelliğine göre borçlunun temerrüdüne ilişkin hükümlerin uygulanması, sözleşmenin bu nitelikleri de göz önüne alınarak gerçekleşecektir. Ayrıca PFSTT’de yer alan tarafların haklı nedenle fesih halleri ile ilgili hükümler, sözleşmenin özel niteliğine ve futbolun ihtiyaçlarına uygun biçimde uygulanma alanı bulacaktır. Bu hükümlerle ilgili açıklamalar sözleşmenin sona ermesi kapsamında yer almaktadır.

2.4.3.4 Sorumsuzluk Anlaşması

Kişiler kural olarak birbirlerine kusurlu olarak verdikleri zararlardan sorumludurlar. Sözleşme tarafları da sözleşme ilişkisi içinde ortaya çıkan zararlardan kusurlu olmadıklarını ispat etmedikçe sorumludurlar (TBK m. 112). Ancak kişiler, dolayısıyla sözleşme tarafları, sözleşme özgürlüğü çerçevesinde borçlunun zararlardan sorumluluğunun kapsamını aralarında anlaşarak belirleyebilirler. Bu tür anlaşmaların sorumluluğu daraltıcı nitelik taşıyan türüne sorumsuzluk anlaşması denir¹⁸³. Sözleşme özgürlüğüne sınırlama getiren emredici kurallardan sayılabilecek TBK m. 115’e göre sorumsuzluk anlaşmasının ise belli sınırları vardır¹⁸⁴. Borçlunun ağır kusuruyla verdiği zararlardan sorumlu olmayacağı yönünde önceden yapılan anlaşma kesin hükümsüzdür. Yani borçlunun kasti olarak veya ağır ihmaliyle verdiği zararlardan sorumlu olmayacağı yönünde zarar gerçekleşmeden yapılan bir sorumsuzluk anlaşması hüküm doğurmayacaktır. Ağır kusurdan sorumluluğu kaldıran bir anlaşma

¹⁸² Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1151; Kılıçoğlu, s. 762; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 525 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 241, 246; Tekinay, s. 965; Tercier, s. 415, 416.

¹⁸³ Başalp, s. 26 vd.; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1108; Erten, s.67; Kılıçoğlu, s. 680; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 409 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 278 vd., Tercier, s. 395; von Tuhr, s. 586, 587.

¹⁸⁴ Başalp, s. 93 vd.; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1110, 1111; Erten, s. 200 vd.; Kılıçoğlu, s. 681 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 409 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 280 vd.; Tercier, s. 396 vd.

ancak zarar gerçekleştikten sonra yapılabilir. Önceden yapılan anlaşma ancak hafif kusurdan sorumluluğu kaldırabilir.

Ayrıca, borçlunun alacaklı ile hizmet sözleşmesinin bulunduğu durumlar ile uzmanlığı gerektiren bir hizmet, meslek veya sanatın ancak kanun ya da yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebildiği durumlardaki hafif kusurdan sorumluluğu kaldıran anlaşma da kesin hükümsüzdür¹⁸⁵.

Borçlunun borcunun ifasında bazı kişilerden yardım aldığı hallerde yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olacağı TBK m. 116'da belirtilmiştir¹⁸⁶. Bu hükme göre borçlu, borcun ifasını veya bir borç ilişkisinden doğan hakkın kullanılmasını, birlikte yaşadığı kişiler ya da yanında çalışan kişiler gibi yardımcılarına kanuna uygun suretle bırakmış olsa bile, onların işi yürüttükleri sırada diğer tarafa verdikleri zararı gidermekle yükümlüdür. Bu kişilerin fiillerinden doğan zararlara ilişkin olarak borçlunun sorumluluğunun önceden yapılan bir anlaşmayla tamamen veya kısmen kaldırılması mümkündür. Bununla birlikte uzmanlık gerektiren bir hizmet, meslek veya sanat, ancak kanun veya yetkili makamlar tarafından verilen izinle yürütülebiliyorsa, borçlunun yardımcı kişilerin fiillerinden sorumlu olmayacağına ilişkin anlaşma kesin hükümsüzdür¹⁸⁷.

Kulüp ile futbolcu arasındaki ilişkide futbolcunun da kulübün de çeşitli biçimlerde zarar uğrama ihtimali mevcuttur. Örneğin; takımdaki futbolculardan biri diğerini sakatlayabilir veya kulübün sağlık ekibinin tedavi sırasındaki ihmali nedeniyle futbolcu futbol oynayamaz hale gelebilir. Taraflar, bu tarz ihtimalleri düşünüp aralarında anlaşarak sorumluluklarını sınırlandırma yoluna gidebilirler. Bu sınırlamalar da yukarıda belirtilen emredici hükümlerin çizdiği çerçeve içinde kalmak koşuluyla geçerli olacaktır.

¹⁸⁵ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1111, 1112; Kılıçoğlu, s. 683 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 412, 413; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 281; Tercier, s. 397.

¹⁸⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1094 vd.; Kılıçoğlu, s. 675 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 416 vd.; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 284 vd.; Tercier, s. 389 vd.

¹⁸⁷ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1107; Kılıçoğlu, s. 687 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 426, 427; Serozan, İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme, s. 292 vd.; Tekinay, s. 899; Tercier, s. 398.

2.4.3.5 İfa Etmeme Haline Yönelik Teminatlar

Taraflardan birinin borcun ifasını herhangi bir şekilde aksatması halinde devreye girebilecek ve ifadan sağlanamayan menfaati telafi etme amacı güden birtakım teminatların sağlanması profesyonel futbolcu sözleşmelerinde sıkça görülen durumlardandır. Bunların iki taraf arasındaki sözleşmede yer alması veya alacaklıyla bir üçüncü kişi arasında kararlaştırılması mümkündür.

İki taraf arasındaki sözleşmelerde, ceza koşulu çok sık görülmekle birlikte bir aynı teminat olarak bir eşya üzerinde kurulacak rehin hakkı da gündeme gelebilir. Ceza koşulu bir fer'i borç olup alacaklıya sağladığı en büyük avantajlar, sözleşmede kararlaştırıldıysa hem borcun hem cezanın ifasını isteyebilme ve sadece borcun hiç ya da gereği gibi ifa edilmediğini kanıtlayarak zarara uğramamış olsa bile belirlenen ceza koşulundaki tutarda parayı isteyebilme şansıdır¹⁸⁸ (TBK m. 179). Ceza koşulunun hakim tarafından aşırı görülmesi halinde indirilmesi mümkündür (TBK m. 182).

Alacaklıyla bir üçüncü arasında kararlaştırılabilecek teminatlar dendiğinde ise akla kefalet ve üçüncü kişinin fiilini üstlenme gelir. Kefalet de üçüncü kişinin fiilini taahhüt de her türlü borç için verilebilecek teminatlardır. Ancak kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için kefilin sorumlu tutulacağı bir azami miktarın belirlenmesi gerekirken (TBK m. 583) üçüncü kişinin fiilini üstlenmede ise ifanın gerçekleşmemesinden doğan zarar, herhangi bir üst sınır aranmaksızın üstlenilmektedir. Bu teminatı veren kişi, borçlunun fiili ne olursa olsun bu fiilin gerçekleşmemesinden doğan zararı giderme yükümü altına girer¹⁸⁹ (TBK m. 128). Genellikle yüksek ücretler alan futbolculara kulübün ücreti ödeyememesi riskinin gerçekleşmesi durumunda ödenmek üzere bankalar tarafından kulübün fiilinin üstlenildiği bir teminat mektubu vermesi veya sponsorların kulüplerin yükünü hafifletmesi görülebilmektedir. Tabii bunun tersi, futbolcunun takımı terk etmesi halinde kulübün bundan doğan zararının karşılanması için futbolcunun fiilinin üstlenilmesi de mümkündür. Özellikle tarafların sadece profesyonel futbolcu sözleşmesi yapmayıp bu sözleşme aracılığıyla futbolcunun takıma katılmasının getirdiği prestije dayanarak yaptıkları sponsorluk sözleşmeleri gibi birtakım farklı

¹⁸⁸ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1205 vd.; Kılıçoğlu, s. 801 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, s. 529 vd.; Tekinay, s. 341 vd.; Tercier, s. 427 vd.; von Tuhr, s. 763 vd.

¹⁸⁹ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1177 vd.; Kılıçoğlu, s. 592 vd.; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, s. 411 vd.; Tekinay, s. 228 vd.; Tercier, s. 426.

ilişkilerde de zarara uğraması riski karşısında bu tür bir teminatın verilmesi iki taraf için de sözleşmeye aykırılıktan dolayı doğması muhtemel zararların karşılanması için önemlidir.

2.5 SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ ve ZAMANAŞIMI

Sözleşme, irade beyanlarından oluştuğuna göre sözleşmenin sona ermesinde irade beyanlarını odak noktasına koymak gerekir. İrade bir kez beyan edilmekle tükenmeyen, sözleşme ilişkisinin niteliğine ve çeşitli aşamalarına göre, özellikle sürekli edim içeren ve kişiliğin ön planda olduğu sözleşmelerde, yeniden değerlendirilmeye bahis konusu olabilecek bir olgudur. Bu açıdan bakıldığında profesyonel futbolcu sözleşmesini ortaya çıkaran iradelerin geçirdiği dönüşümler, bu sözleşmenin sona erme hallerinin tespit edilmesi için incelenmesi gereken olgulardır. Bazı hallerde sözleşme yeni bir irade beyanıyla sona erdirilirken, bazı hallerde ise hukuki olayın doğası gereği herhangi bir irade beyanına gerek kalmadan sona erme gerçekleşir. Zamanaşımı ise aynı başlık altında ele alınmakla birlikte sözleşme ilişkisinin sona ermesi sonucunu doğuran değil borçluya sözleşme ilişkisinden doğan borçların ifasından kaçınma hakkı sağlayan özel bir hukuki olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.1 Sözleşmenin Sona Erme Halleri

2.5.1.1 Sözleşmenin Kendiliğinden Sona Ermesi

2.5.1.1.1 Kişiliğin Sona Ermesi

Kişiliğin önem taşıdığı sözleşme ilişkilerinde borcun başka bir kişi tarafından ifa edilmesi veya ilişkinin başka bir kişiyle sürdürülmesi mümkün değildir. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcunun kim olduğu da kulübün hangisi olduğu da son derece önemlidir. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesi kişiliğin ön planda olduğu bir sözleşmedir ve kişiliğin sona erdiği hallerde sözleşme de sona erer. Bu halleri, futbolcunun kişiliğinin sona ermesi ve kulübün kişiliğinin sona ermesi olarak ayrı ayrı incelemek gerekir.

2.5.1.1.1 Profesyonel Futbolcunun Kişiliğinin Sona Ermesi

Profesyonel futbolcu bir insandır, gerçek kişidir. Gerçek kişinin kişiliği ölümle sona erer¹⁹⁰ (TMK m. 28). Profesyonel futbolcu sözleşmesi futbolcunun kişiliğinin önemli olduğu bir sözleşmedir. Bu nedenle futbolcunun profesyonel futbol takımında olma borcu şahsi bir edim içermekte ve herhangi bir yolla başka bir kişiye devredilemediği için borç sona ermektedir.

Profesyonel futbolcu, ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile ölmüş sayılacağı için bu durumda da kişiliği sona erecek¹⁹¹ (TMK m. 31), dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesi sona erecektir.

Profesyonel futbolcu ölüm tehlikesi içinde kaybolduysa ya da kendisinden uzun süredir haber alınamayan bir profesyonel futbolcunun ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir (TMK m. 32). Bu kararın alınmasıyla ilgili sürecin sonunda mahkeme gaipliğe karar verirse ölüme bağlı haklar, aynen gaibin ölümü ispatlanmış gibi kullanılır (TMK m. 35) ve profesyonel futbolcunun kişiliği hakimın gaiplik kararıyla son bulmuş olur¹⁹².

2.5.1.1.2 Kulübün Tüzel Kişiliğinin Sona Ermesi

Kulüp, dernek veya anonim şirket türünde bir tüzel kişilik olduğu için ölüm değil tüzel kişiliğin türüne göre kişiliğin son bulunduğu hallerin gerçekleşmesi sonucunda sözleşmenin tarafı olma niteliğini kaybeder. Kulübün kişiliği, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde önemli olduğu için kulübün varlığının son bulmasıyla sözleşme ilişkisi de sona erer. Kulübün kişiliğinin sona erme halleri ise kulübün türüne göre farklılık gösterir.

Kulüp dernek ise, üç şekilde tüzel kişiliği sona erebilir. Bunlar; derneğin kendiliğinden sona ermesi (TMK m. 87), derneğin genel kurul kararı ile feshedilmesi

¹⁹⁰ Dural, s. 21 vd.; Ertaş, s. 356; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 19 vd.; Petek, s. 340; Serozan, Medeni Hukuk, s. 425; Şahin, s. 58.

¹⁹¹ Dural, s. 24 vd.; Ertaş, s. 356; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 28 vd.; Petek, s. 340; Serozan, Medeni Hukuk, s. 425; Şahin, s. 59.

¹⁹² Dural, s. 27 vd.; Ertaş, s. 356; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 30 vd.; Petek, s. 340; Serozan, Medeni Hukuk, s. 426; Şahin, s. 59.

(TMK m. 88) ve derneğin mahkeme kararı ile feshedilmesi (TMK m. 89) olarak kanunda sayılmıştır¹⁹³.

Kulüp anonim şirket ise, sona erme sebepleri genel ve özel olarak ikiye ayrılır. Genel sona erme sebepleri; şirketin belirli bir süreyle kurulmuş olması halinde bu sürenin dolması, işletme konusunun gerçekleşmesi veya gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesi, esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesi, genel kurulun şirketi feshetme kararı, şirketin iflasına karar verilmesi ve kanunda öngörülen diğer hallerdir¹⁹⁴ (TTK m. 529). Özel sona erme sebepleri, organların eksikliği ve haklı sebeple fesihdir¹⁹⁵ (TTK m. 530).

2.5.1.1.2 Fiil Ehliyetinin Kaybı

Bir kişinin sözleşme kurulduktan sonra ayırt etme gücünü kalıcı olarak kaybetmesi veya kısıtlanması, o kişinin tam ehliyetsiz veya sınırlı ehliyetsiz olmasına yol açacaktır. Profesyonel futbolcu sözleşmesi, sürekli borç ilişkisi doğuran ve kişisel edimler içeren bir sözleşme olduğu için sözleşme taraflarından futbolcunun fiil ehliyetinin kaybolması veya sınırlanması, sözleşme ilişkisini sürdürülemez hale getirecek nitelikte bir ifa imkansızlığına yol açacak ve sözleşme sona erecektir¹⁹⁶. TBK, kişisel edimlerin ön planda olduğu ilişkiler için ehliyetsizlik halinde bu sonucu öngören hükümleri barındırmaktadır (TBK m. 43, m. 513). Profesyonel futbolcu sözleşmeleri için de kıyasen bu hükümleri uygulayarak sözleşmenin sona erdiği sonucuna ulaşmanın mümkün olduğu söylenebilir.

2.5.1.1.3 Sözleşmenin Süresinin Dolması

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin süreli bir sözleşme olduğundan ve 18 yaş altındakiler için en fazla 3, 18 yaş ve üstündekiler için ise en fazla 5 yıl için kurulabileceğinden bahsedilmiştir. Taraflar sözleşmede belirledikleri süreyi sonradan uzatmadıkça sözleşme belirlenen sürenin sonunda sona erer¹⁹⁷. Tarafların süreyi 5 yıla

¹⁹³ Dural, s. 311 vd.; Ertaş, s. 356; Oğuzman, Kişiler Hukuku, s. 358 vd.; Petek, s. 340 vd. Serozan, Medeni Hukuk, s. 511; Şahin, s. 59 vd.

¹⁹⁴ Bilgili, s. 565 vd.; Karahan, s. 752 vd.; Poroy, s. 94, 476 ;Şahin, s. 61; Şener, s. 628 vd.

¹⁹⁵ Bilgili, s. 565 vd.; Karahan, s. 757 vd.; Poroy, s. 329, 475; Şahin, s. 62; Şener, s. 634 vd.

¹⁹⁶ Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 1326.

¹⁹⁷ Ertaş, s. 355; Petek, s. 338 vd; Şahin, s. 55 vd.

kadar uzatmak dışında kuracağı sözleşmeler yeni bir sözleşme niteliğinde olur ve eskisinin süresinin dolmasıyla sona erdiği gerçeğini değiştirmez.

2.5.1.1.4 Sonraki İmkansızlığın Sözleşmeyi Sürdürülemeyecek Hale Getirmesi

Sonraki imkansızlık, ifa engelleri kapsamında borcu sona erdiren bir sebep olarak daha önce açıklanmıştı¹⁹⁸. Kulüp ile futbolcu arasındaki ilişkinin sürekliliği nedeniyle imkansızlığa sonuç bağlanmasında her bir somut ilişkinin taraflarının menfaatleri ve bu konunun aralarında bir uyumsuzlığa yol açıp açmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Kesintiye uğrasa da hala ifa edilebilir borçlar ve ifa etmeye niyetli taraflar olduğu sürece ifanın kaçırıldığı her seferde borcun tümünden sona ermesi tarafların menfaatine uymamaktadır, dolayısıyla imkansızlıktan bir tarafı sorumlu tutmak ve daha ağır bir sonuç olarak sözleşmenin sona ermesi çoğu zaman gündeme gelmemektedir. İfanın daha sonra da beklenemeyeceği ve sözleşme ilişkisinin sürdürülemeyeceği türde bir imkansızlık olması halinde sözleşmenin sona ermesinden söz edilebilecektir. Futbolcunun bir daha futbol oynayamayacak derecede sakatlanmış olması veya kulübün futbol organizasyonlarından uzun süreyle men edilmiş olması böyle bir imkansızlığın örneklerini oluşturabilir.

2.5.1.2 Karşılıklı Anlaşmayla Sözleşmeyi Sona Erdirme ve Transfer

Tarafların aralarındaki sözleşmeyi herhangi bir nedenle sona erdirmek için anlaşmaları mümkündür. Buna ikale sözleşmesi denir¹⁹⁹. Bu tür bir sona erdirmeye tarafların ikisinde de sözleşmeyi sürdürmeme iradesinin açıklanması şeklinde gerçekleşir. Taraflar kendilerinden kaynaklanan bir nedenle sözleşmeyi sürdürmemelerinin iki tarafın da menfaatine olacağı kanaatine varmış olabilirler.

Taraflar başka bir kulübün oyuncuya olan ilgisi nedeniyle de aralarındaki sözleşmeyi diğer kulüpten alınacak bir bedel karşılığında sona erdirmek için anlaşabilirler. Bu ihtimalde transfer diye adlandırılan ilişki söz konusudur. Bu ilişkiye sıkça futbolcu satışı da dendiği görülmektedir. Futbolcuların insan olduğu ve insanların satışının insan haklarına aykırı olduğu, dolayısıyla bir satış sözleşmesinin

¹⁹⁸ Bkz. s. 75-77.

¹⁹⁹ Aydoğdu, s. 19; Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 18, 332; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 20; Ertas, s. 358; Kılıçoğlu, s. 88; Kocayusufpaşaoğlu, s. 503; Petek, s. 349; Şahin, s. 66; Tekinay, s. 362; Yavuz, s. 7.

konusu olamayacağı hatırlanacak olursa futbolcunun bir satışa konu olamayacağını öncelikle belirtmek gerekir.

Dikkatli bir hukuki analizle transfer denilen kavramda, birden fazla kişinin dahil olduğu bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Sözleşmenin kurulması bölümündeki açıklamalarda da bahsedildiği gibi bir kulübün, sözleşmesi devam eden bir futbolcuyla sözleşme görüşmelerinde bulunabilmesi için futbolcunun halihazırda sözleşmeyle bağlı olduğu kulübün yazılı iznini alması zorunludur. Futbolcu ile müstakbel kulüp arasındaki görüşmelerin anlaşmayla sonuçlanması tek başına yeterli değildir. Futbolcunun halihazırda sözleşmesi varken başka bir kulüple sözleşme kurması mümkündür ancak hem mevcut sözleşmeye aykırılık oluşturur hem de TFF tarafından tescil edilemeyeceğinden ifası baştan imkansız olduğu için geçersiz bir sözleşmedir. Dolayısıyla ya mevcut sözleşmenin ikale anlaşması ile veya fesih beyanı ile sona erdirilmesi gerekir ya da yeni kulüp, önceki kulüp ve futbolcunun birbiriyle anlaşmasını içeren özel bir sözleşmenin yapılması gerekir. Transfer denilen ve bir futbolcunun bir kulüpten diğerine geçtiği ilişki tam olarak ikinci ihtimalde ortaya çıkmaktadır. Bu noktada futbolcu, önceki kulüp ve yeni kulübün yaptığı, kurulması birbirine bağlı olan sözleşmelerden oluşan bir bileşik sözleşme²⁰⁰ söz konusudur. Bu sözleşme; futbolcuyla yeni kulüp arasında yapılacak profesyonel futbolcu sözleşmesi, mevcut kulüple yeni kulüp arasında yapılan ve yeni kulübün futbolcuyla anlaşması geciktirici koşuluna bağlanmış mevcut kulübe para verme edimini konu alan sui generis bir sözleşme ve futbolcuyla mevcut kulüp arasında yapılacak ikale sözleşmesinden oluşur.

Futbolcuyla yeni kulüp ve futbolcuyla mevcut kulübü arasındaki sözleşme ilişkileri yeterince açıktır. İlki artık birçok yönüyle açıklanmış olan bildiğimiz profesyonel futbolcu sözleşmesidir, diğeri ise yine bildiğimiz ikale sözleşmesidir. Bunlarla ilgili sorun yoktur ancak iki kulüp arasındaki sözleşme ilişkisinin açıklığa kavuşturulmasında yarar vardır. Birbirine bağlı olan bu üç sözleşmeden en karmaşık ve tartışmalı olanını ele alıp karışıklığı gidermek diğer sözleşmelerin bu bileşik sözleşmedeki yerini anlamak için de son derece önemlidir.

²⁰⁰ Bileşik sözleşmeler için bkz. Aydoğdu, s. 42; Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 951 vd.; Gümüş, s. 6; Tercier, s. 81; Yavuz, s. 13-14.

Bu ilişkide yeni kulüp, futbolcuyla anlaşma ihtimalinde mevcut kulübe birtakım ödemelerde bulunma vaadinde bulunmaktadır ve mevcut kulübün yeni kulübe karşı herhangi bir edimi bulunmamaktadır. Koşulun gerçekleşmesi mevcut kulübün yeni kulübe karşı üstlendiği bir edim olmadığı için bu koşulun gerçekleşmesinde yeni kulübün özel bir menfaatinin bulunmasına rağmen mevcut kulübe karşı birtakım malvarlığı değerlerinin devrini konu alan karşılıksız kazandırmada bulunması söz konusudur. Karşılıksız kazandırma dendiğinde akla ilk gelen sözleşme tipi bağışlama olmakla birlikte yeni kulübün mevcut kulübe herhangi bir bağış yapma kastı olmadığı için bu sözleşmeyi bağışlama sözleşmesi olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bir sözleşmeye kanundaki sözleşmelerden birinin ismini koyma zorunluluğundan kurtaran sözleşme özgürlüğü burada da başvurulmaya müsait bir olgudur ve tezde yeni kulübe tek taraflı borç yükleyen sözleşmeye transfer bedeli sözleşmesi, bütün bu üçlü ilişkinin tamamını kapsayan bileşik sözleşmeye ise transfer sözleşmesi denilmesini önermeyi mümkün kılmaktadır²⁰¹.

Transfer bedeli sözleşmesinde yeni kulüp mevcut kulübe karşı gerçekleşen transfer için bir menfaat sağlamayı üstlenmektedir. Bu bedel çoğu zaman bir para verme edimi olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak her zaman veya tek başına para verme edimi olmayabilir. Paranın yanına veya yerine gelen çeşitli edimlerle karşılaşılabılır. Kimi zaman para yerine kendi takımındaki bir futbolcunun transferi, kimi zaman bir dostluk maçının hasılatının devri, kimi zaman da başta hiç para ödenmeyip futbolcunun performansına göre somutlaşacak bir para verme edimi borcun konusu olabilir. Sonraki muhtemel transferin bedelinden bir pay da transfer bedeli sözleşmesinin konusu olabilir. Hatta sözleşmede mevcut kulübe karşı o futbolcuyla ilgili bir transfer bedeli sözleşmesine yönelik icaba da yer verilebilir. Sonuç olarak mevcut kulübün doğrudan yeni kulübe karşı bir edimi bulunmamaktadır ancak kendi takımındaki bir futbolcuyla olan sözleşmeyi sona erdirerek yeni kulübe bu futbolcuyla sözleşme yapmayı mümkün kılmaktadır, bu edim tamamen futbolcuya yönelen bir edim olduğu için yeni kulüp bu işlemin bir tarafını oluşturmamaktadır. Yeni kulüp ise bu sözleşmenin sona erdirilmesinden ve futbolcuyla sözleşme yapmaktan bir menfaat elde etmektedir ve bu menfaat uğruna mevcut kulübe karşı üstlendiği bir menfaat sağlama edimi vardır. Ancak bu menfaat sağlama edimi her zaman bir mülkiyet devri

²⁰¹ Cem, s. 84 vd.

olmamakta veya mülkiyet devri olsa bile yeni kulübün gerçek bir bağışlama kastı bulunmayıp bir futbolcuyla sözleşme yaparak elde ettiği menfaatin karşılığı olarak kararlaştırılan bir edimi üstlenme söz konusudur.

Eğer iki kulüp birbiriyle anlaşamazsa futbolcu ile yeni kulüp arasındaki sözleşme sonuç doğurmayacak ve futbolcuyla mevcut kulüp arasındaki sözleşme sona ermeyecektir. Kulüpler anlaşır da futbolcu yeni kulüple anlaşamazsa yine mevcut kulübüyle olan sözleşmesi sona ermeyecektir ve yeni kulübün mevcut kulübe para verme borcu doğmayacaktır. Kulüpler birbiriyle ve futbolcu yeni kulüple anlaşır ancak futbolcu mevcut kulübüyle anlaşamazsa bu sefer de diğer iki sözleşme kurulmamış olacaktır. Son durumda futbolcunun yeni kulüple sözleşme kurmayı çok istemesi halinde mevcut kulübüyle olan sözleşmesini feshetmesi mümkündür. Haklı nedenle fesih halleri her iki taraf için de hemen aşağıda açıklanmış olup başka bir kulüple sözleşme kurma amacı haklı nedenle fesih hallerinden biri olarak sayılmamış olduğu için futbolcunun haksız nedenle sözleşmeyi feshetmiş olacağı ve kulübün bundan doğan zararını tazmin etmesi gerekeceğini belirtmek gerekir. Sözleşmede özel olarak kararlaştırılmış haklı nedenle fesih halleri ise bir sonraki konunun alanına girmektedir.

2.5.1.3 Fesih Yoluyla Sona Erdirme

Sözleşmenin süresi dolmadan tarafların haklı bir nedenin varlığı halinde sözleşmeyi feshetmeleri mümkündür. Fesih; tek taraflı irade beyanıyla kullanılan, bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlemdir ve ileriye etkili olarak sonuç doğurur²⁰². Kulübün ve futbolcunun fesih hakkı PFSTT m. 27 ve m. 28'de ayrı ayrı düzenlenmiştir²⁰³. Bunlar dışında da sözleşmeyle öngörölmüş özel fesih nedenleri bulunabilir.

2.5.1.3.1 Kulübün Fesih Hakkı

PFSTT m. 27, kulübün fesih hakkı için haklı nedenleri sınırlı sayıda saymamış, özellikle 4 nedenin haklı neden teşkil edebileceğini belirtmiştir. Bu nedenler; futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması, futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, futbolcunun bu talimatın 25. maddesinde sayılan

²⁰² Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, s. 64; Kılıçoğlu, s. 762; Serozan, Medeni Hukuk, s. 225;

²⁰³ Cem, s. 104; Ertaş, s. 358; Şahin, s. 67 vd.

yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi ve futbolcunun, Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olmasıdır.

Futbolcunun PFSTT m. 25'ten doğan yükümlülükleri, sözleşmedeki edimler ve TFF tarafından öngörülen diğer yükümlülüklerden oluşur. PFSTT m. 27/2'ye göre, futbolcu sözleşmeden kaynaklanan edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde, kulüp sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, futbolcuya keşide edeceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Futbolcu, söz konusu mehle rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, kulüp mehlin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilir²⁰⁴.

2.5.1.3.2 Futbolcunun Fesih Hakkı

Futbolcunun fesih hakkı PFSTT m. 28'de düzenlenmiştir. Maddede fesih hakkı, ücretin ödenmemesi ve diğer edimlerin yerine getirilmemesi halleri için ayrı şekilde açıklanmıştır. Bunların yanında, 23 yaş üstü bir profesyonel futbolcunun sezon sonunda, kulübünün oynadığı resmi müsabakaların %10'undan daha azında görevlendirildiği takdirde sözleşmesini sportif haklı sebeple feshetme hakkına sahip olabileceği, böyle bir feshin futbolcunun durumu ve somut olayın şartları göz önüne alınarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Futbolcu, sportif haklı sebeple feshi kulübünün ilgili sezondaki son müsabakasından itibaren 15 gün içinde yapmak zorundadır.

PFSTT m. 28/1'e göre, kulüp futbolcunun ücretlerini ödemekte temerrüde düştüğü takdirde, futbolcu sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, kulübüne ve bilgi için TFF'ye noterden keşide edeceği bir ihtarname ile ücretinin 30 gün içerisinde ödenmesini bildirmek zorundadır. Kulüp, söz konusu mehle rağmen ücretini ödemediği takdirde, futbolcu mehlin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilir²⁰⁵.

PFSTT m. 28/2'ye göre, kulüp sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde, futbolcu sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, kulübe keşide edeceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini

²⁰⁴ Aydos, s. 660.

²⁰⁵ Aydos, s. 663.

bildirmek zorundadır. Kulüp, söz konusu mehle rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, futbolcu mehlin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilir.

Bu sebepler dışında da sözleşmeyle kararlaştırılmış fesih sebeplerine dayanılabilir. Yukarıda belirtilen haklı sebeple fesih haklarının kullanılması için öngörülen süreler hak düşürücü sürelerdir ve sürelerle ilgili nispi emredici hüküm niteliğindeki PFSTT m. 28'e göre bu süreler sözleşmeyle futbolcu lehine değiştirilebilir ancak futbolcu aleyhine değiştirilemez.

Tarafların sözleşmeyle, futbolcunun başka bir kulüple görüşüp anlaşması halinde yeni kulübün veya futbolcunun mevcut kulübe serbest kalma bedeli denilen belirli bir miktarda para vermeyi kabul etmesini haklı nedenle fesih hali olarak kararlaştırması çokça görülmektedir. Dikkat edilmelidir ki bu durumda da önce mevcut kulüpten izin alınması sonra futbolcuyla görüşülmesi gerekmektedir. Anlaşma sağlandığı takdirde futbolcunun bu paranın kendisi veya kulüp tarafından ödeneceğini mevcut kulübüne bildirmesiyle futbolcuyla mevcut kulüp arasındaki sözleşme haklı nedenle feshedilmiş olur. Paranın kim tarafından ödeneceği futbolcuyla yeni kulüp arasındaki anlaşmayla kararlaştırılabilir. Para borcu şahsi bir borç olmadığı için kural olarak kimin ifa edeceği önemli değildir, üçüncü kişinin ifası mümkündür.

Ayrıca bu haklı nedenle fesih hakkının, mevcut kulübünün futbol takımının başarı durumuna göre veya teklif edecek kulübün hangi ülkeden olduğuna ya da hangi organizasyonlarda yarıştığına göre özel olarak belirlenmesi mümkündür. Örneğin; taraflar futbol takımının bir alt lige düşmesi ihtimali için daha düşük serbest kalma bedeli belirleyebilirler. Teklifte bulunacak kulübün yabancı olmasını veya UEFA Şampiyonlar Ligi'ne katılacak olmasını haklı nedenle fesih hali için kriter olarak koymuş olabilirler.

2.5.2 Sözleşmenin Sona Ermesinin Sonuçları

Profesyonel futbolcu sözleşmesi sona erdiğinde taraflar, sözleşmedeki asli edim yükümlülüklerinden kurtulurlar. Somut olaya göre, tazminat veya sır saklama yükümlülüğü²⁰⁶ gibi sözleşme sonrası davranış yükümlülüklerinden oluşan tali

²⁰⁶ Ertaş, s. 360; Şahin, s. 88

yükümlülükler söz konusu olabilir. Sözleşmenin sona ermesi nedeniyle doğan zararlar varsa zarar gören taraf, diğer taraftan TBK m. 112 vd. hükümleri gereğince zararını tazmin etmesini isteyebilecektir²⁰⁷.

Taraflar, tescil ve transfer dönemlerine uymak şartıyla yeni bir sözleşme yapmaya uygun konuma gelirler²⁰⁸. Futbolcunun niteliğine göre doldurduğu özel bir kontenjan varsa boşalır.

2.5.3 Zamanaşımı

Zamanaşımı, sözleşmeyi sona erdiren nedenlerden değildir, bir borcun sona ermesine bile neden olmaz²⁰⁹. Bu yüzden de borcun sona erme nedenlerinden ayrı bir olgu olarak ele alınır. Zamanaşımı, belli bir süre içinde alacağını takip etmede gerekli istekliliği ve basireti gösteremeyen alacaklı karşısında borçluya borcunu ifa etmeme şansı yani bir def'i hakkı sağlar²¹⁰. Zamanaşımı süresinin dolmuş olması, hakim tarafından re'sen dikkate alınmaz (TBK m. 161).

Zamanaşımı, sözleşme ilişkisi içinde doğmuş olan her bir borç için ayrı ayrı incelenmesi gereken bir olgudur. Alacak haklarının zamanaşımına uğrayacakları süreler ve zamanaşımıyla ilgili hususlar TBK m. 146 vd. hükümlerde düzenlenmiştir. TBK m. 148'e göre kanunun bu ayırımında belirlenen zamanaşımı sürelerinin sözleşmeyle değiştirilmesi yasaklanmıştır, ne uzatılması ne de kısaltılması mümkündür. TBK m. 146'da aksine bir kanun hükmü bulunmadıkça her alacağın 10 yıllık zamanaşımına tabi olduğu belirtilmiştir. Bu maddenin hemen ardından gelen m. 147'de ise 5 yıllık zamanaşımına tabi olan alacaklar sayılmıştır. 5 yıllık zamanaşımının uygulanacağına söylendiği alacaklar içinde ilk sırada kira bedelleri, anapara faizleri ve ücret gibi diğer dönemsel edimler yer almaktadır. Ücretin 5 yıllık zamanaşımına tabi olması, profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan alacakların tabi olacakları zamanaşımı süreleri açısından bir ayırım yapma gerekliliğini ortaya çıkarıyor.

Kulübün borçlarından biri, aylık ödemeler halinde gerçekleşeceği belirtilen ücret ödeme borcudur ve m. 147/1'in kapsamına girmektedir. Futbolcunun vadesi

²⁰⁷ Ertaş, s. 360;

²⁰⁸ Ertaş, s. 359; Şahin, s. 84

²⁰⁹ Eren, Borçlar Genel Hükümler, s. 1307; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 587, 605; Serozan, Medeni Hukuk, s. 257; Tekinay, s. 1031; Tercier, s. 482. Zamanaşımının borcu sona erdirdiği yönünde bkz. Kılıçoğlu, s. 894.

²¹⁰ Eren, Borçlar Genel Hükümler, s. 1307; Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 587, 605; Serozan, Medeni Hukuk, s. 257; Tekinay, s. 1031; Tercier, s. 482.

gelmiş olan her bir ücret alacağını 5 yıllık süre içinde borçlu kulüpten talep etmemesi, kulübün bu süre geçtikten sonraki bir talebi etkisiz bırakacak def'i hakkı elde etmesine yol açacaktır. Kulübün futbolcuya futbol ortamı sağlaması, iş görme borcu kapsamında olduğu için kıyas yoluyla TBK m. 502/2 hükmünü bu borca da yayarak zamanaşımı açısından vekalet sözleşmesi hükümlerinin uygulanacağı kabul edilirse bu borç da m. 147/5'e göre 5 yıllık zamanaşımı süresine tabi olacaktır. Futbolcunun futbol takımının parçası olma borcu ise iş görme edimleri kapsamında düşünülmediğinden 10 yıllık genel zamanaşımı süresine tabi tutulmalıdır.

Borçlunun kusuruyla imkansızlaşan bir borcun tabi olacağı zamanaşımı süresi ise borca aykırılıktan doğan tazminat alacağının yeni bir borç olduğu görüşü²¹¹ ile bu alacağın imkansızlaşan borcun yerine geçtiği görüşü²¹² arasındaki tercihe göre netleşecektir. Tazminat alacağı yeni bir borç olarak değerlendirilirse m. 146'daki 10 yıllık genel zamanaşımı süresi, imkansızlaşan borcun ikamesi olarak değerlendirilirse o borcun tabi olduğu zamanaşımı süresi uygulanacaktır. Tezde, borcun sona ermeyip yerini tazminat alacağına bıraktığı görüşüne katılarak imkansızlaşan borcun zamanaşımı süresinin bu borca göre belirlenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

²¹¹ Oğuzman, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, s. 433

²¹² Serozan, Sözleşmeden Dönme, s. 265 vd.

BÖLÜM 3

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Kişiler arasında sözleşmesel ilişkilerin kurulması ve bu ilişkilerden hak ve borçların doğmasıyla başlayan süreçlerde taraflar her zaman tatmin olmayabilir. Bir konuda anlaşabilmek yani iradelerin uyuşması kadar düşüncelerin, çıkarların birbirinden uzaklaşması yani iradelerin uyuşmaması da doğaldır. Tarafların birbirlerine olan borçlarını gereği gibi ve dürüstlük kuralları çerçevesinde yerine getirmesi beklense de hukuk denen şeyin varlığı en büyük kanıttır ki insanın olduğu yerde sorun vardır, insan sorunsuz bir varlık olsaydı hukuka başvurmak gerekmezdi. Bu yüzden ki insanın olduğu yerde hukuk ve hukuki uyuşmazlık vardır.

Uyuşmazlık sıradan bir anlaşmazlıktan daha ötede bir anlama sahiptir. Kişiler arasında çeşitli konular üzerinde görüş ayrılığı olması mümkündür ve bu durumda anlaşmazlık olduğu söylenir. Eğer anlaşmazlık, dava konusu olabilecek hukuki meselelerde ortaya çıkan, bir tarafın diğerinden bir talepte bulunmasıyla ve diğer tarafın buna karşı çıkmasıyla görünür hale gelen, iktidar müdahalesinin belli bir seviyede ihtiyaç haline geldiği seviyeye ulaşan nitelikteyse buna uyuşmazlık denir²¹³. Artık ya devletin ya da devletin takdir alanı içinde başka kişi ve kuruluşların çözüm için müdahil olabileceği bir durum söz konusu olur. Bununla birlikte, sorunu yaratan insan çözümü de çoğu zaman bulur ki uyuşmazlık çözüm yollarının çeşitliliği de bunun kanıtıdır. Önemli olan uyuşmazlığın yerini uzlaşmaya bırakmasının sağlanması ve bunun yollarının tespit edilmesidir.

²¹³ Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 118 vd.; Pekcanitez, s. 2803 vd.; Şahin Ceylan, Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Alternatif Uyuşmazlık Çözümleri, s. 75.

Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri de futbolcularla kulüplerin başta büyük beklentilerle bir araya gelip ifa edilsin diye kurdukları sözleşmelerin hayal kırıklığına dönüşebildiği bir ilişkidir. Her ne kadar taraflarından biri tüzel kişi olsa da unutmamak gerekir ki tüzel kişilerin organları da en nihayetinde insanlardan oluşur. Tüzel kişiler düşünemez, hissedemez, sorun yaratıp çözüm bulamaz, yalan söyleyemez, dürüst davranamaz. Karar almada ve uygulamada, hakları kullanmada ve borçları yerine getirmede tüzel kişiler insanların yeteneklerinden, karakterlerinden, içinde buldukları şartlardan doğrudan etkilenir. Dolayısıyla kulüpler de girdikleri sözleşme ilişkilerinde organlarını oluşturan gerçek kişilerin iç dünyasına bağlı olarak hareket eder. Sözleşme ilişkilerini sorunsuz ya da sorunlu olarak yürütmeleri bu gerçek kişilerin düşünce dünyalarındaki fırtınalara ve davranışlarına bağlıdır.

Sözleşme taraflarının iradelerinin sözleşmenin her aşamasında karşılıklılık ve birbirine uygunluk niteliğinden sapması mümkün olabilir. Sözleşmenin kurulmasından önce bile müstakbel taraflar arasındaki ilişkiyi sözleşme ilişkisine benzeten culpa in contrahendo teorisi göz önünde tutulursa kurulmadan daha önceki zamana, sözleşmenin sona ermesinden sonraki sır saklama, kişiliği koruma yükümleri düşünülürse de sona ermeden sonraki zamana kadar genişleyen sözleşmeden doğan uyuşmazlık kapsamından bahsedilebileceği görülür. Kapsam sadece zaman açısından değil taraflar için uyuşmazlık konusu olabilecek noktalar açısından da hayli geniştir. Sözleşmenin geçersizliğine kusurla neden olmaktan ikincil noktalardaki anlaşmazlığa, borcu ifa etmemeden haksız fesihe kadar birçok konu gündeme gelebilir.

Aslında hangi aşamada, hangi konuda, kimden dolayı uyuşmazlık çıkarsa çıksın söz konusu tartışma bir hakkın korunup korunmaması ve kim tarafından, nasıl korunacağı noktasında düğümlenir. Kişilerin haklı olup olmadığı kendilerinin tespit etmelerine bırakılan bir konu değildir. Bir haklılık iddiası kişinin düşünce dünyasında belirebilirse de hakkın varlığının tespiti ve korunması kişinin kendi aklına ve kuvvetine dayanarak mümkün olmaz²¹⁴. Meşru siyasi iktidar, kural koyma

²¹⁴ T.C. Anayasası m. 6: Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.

Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.

yetkisiyle²¹⁵ kişilerin haklarının çerçevesini çizdiği gibi o hakların nasıl korunacağını da belirler, yargılama yetkisiyle²¹⁶ somut bir hak iddiasını sonuçlandırır ve kuralı icra etme yetkisiyle²¹⁷ hakkı korur. Hakkın korunması büyük oranda meşru siyasi iktidarın tekelinde olmakla birlikte kişiler, meşru müdafaayı zorunlu kılan veya yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olduğu ve hakkın kayba uğramasının ya da kullanılmasının önemli ölçüde zorlaşacak olmasının önlenileceği başka bir yol olmadığı hallerde hakkını kendi gücüyle koruyabilir.

Kişiler arasında uyuşmazlığın çıkmış olması durumunda uyuşmazlığın taraflarından birinin uyuşmazlığı kendi gücüne dayanarak çözemeyecek olması mutlaka meşru siyasi iktidarın yaptırım mekanizmalarının harekete geçirilmesini gerektirmez. Nasıl ki bir sözleşme kurma yönünde uyuşan taraf iradeleri sonraki aşamalarda uyuşmayan iradelere dönüşüyorsa uyuşmazlık çıktıktan sonra uyuşmazlığı çözme yönünde yeniden uyuşmaya başlayabilir. Taraflar iletişim yetenekleri el verdiğince kendileri veya kendilerine yardımcı olabilecek yetkili kişi veya kuruluşlar aracılığıyla uyuşmazlığı büyük boyutlara ulaşmadan tatlıya bağlayabilirler. Dolayısıyla çıkan uyuşmazlığın mutlaka devlet mahkemelerine taşınması, taraflar için Anayasa ve insan haklarını içeren çeşitli uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmış temel bir hak olmakla birlikte uyuşmazlığın konusu buna uygun olduğu ölçüde başvurulacak en son yöntemdir. Harcanan zamanın ve enerjinin, yapılan masrafın, çekilen acının en düşük seviyede kalması da kişilerin birbirini adliyelerde süründürme niyeti taşımayıp uyuşmazlığı dürüstlük kuralları çerçevesinde kendi aralarında çözüme kavuşturduğu veya alternatif çözüm yollarına²¹⁸ başvurduğu hallerde mümkün olur.

Tarafların uyuşmazlığı kendilerinin çözmeye karar vermeleri, uyuşmazlığı bir başka kişinin aracılığıyla çözme yoluna başvurmaları, uyuşmazlığı önceden veya sonradan sözleşmeyle tahkime taşımaları ve son olarak uyuşmazlığın konusunun Anayasa ve kanun hükmüyle zaten devlet tarafından zorunlu tahkime tabi tutulmuş olması profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında çıkabilecek uyuşmazlıkların

²¹⁵ T.C. Anayasası m. 7: Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.

²¹⁶ T.C. Anayasası m. 9: Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.

²¹⁷ T.C. Anayasası m. 8: Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

²¹⁸ Alternatif çözüm yollarıyla ilgili kapsamlı açıklamalar için bkz. Pekcanitez, s. 2805 vd.

çözümünde incelenecek konulardır. Profesyonel futbolcu sözleşmesi her ne kadar mevcut durumda zorunlu tahkime tabi tutulmuş olsa da TFFKGHK m. 5/2 hakkındaki Anayasa Mahkemesi kararının²¹⁹ ortaya çıkaracağı muhtemel sonuçlar düşünüldüğünde, devlet yargısı ve ihtiyari tahkimin de uyuşmazlık çözüm yolları içinde incelenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

3.1 MÜZAKERE VE SULH SÖZLEŞMESİ

Uyuşmazlığın tarafları, uyuşmazlığın konusu tarafların üzerinde tasarruf etmelerine elverişli bir konu ise araya hiç kimsenin müdahalesi girmeksizin kendileri müzakereye girişip uyuşmazlığı çözmeyi deneyebilirler. Bu uyuşmazlık çözüm yöntemi, hem tarihin çok eski dönemlerinden beri tercih edilmesi ve geleneksel kökeni yönüyle hem de niyeti gerçekten aralarındaki uyuşmazlığı çözmek olan taraflar için uygulanma kolaylığı sağlaması yönüyle hatırı sayılır derecede etkin ve sık kullanılan bir alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemidir²²⁰ ve arabuluculuk başta olmak üzere diğer önemli alternatif uyuşmazlık yöntemlerinin de temelini oluşturur²²¹. Taraflar bunun için önce uyuşmazlık noktalarını saptarlar ve o noktalar üzerinde anlaşma zemini bulmaya çalışırlar, bunun için karmaşık usul kuralları veya şekil şartları da bulunmamaktadır²²². Eğer bu çabaları olumlu sonuçlanır da uyuşmazlık noktaları üzerinde uyuşmayı başarırlar yani uzlaşma sağlarsa buna sulh olmak denir. Tarafların uyuşmazlığı sona erdirmeye yönündeki karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamaları söz konusudur. Dolayısıyla sulh bir sözleşme tipidir²²³.

Taraflar genellikle bu sözleşmeyi uyuşmazlık büyük boyutlara ulaşmadan, birbirlerini üzmeden ve en önemlisi dava konusu haline gelmeden yaparlar. Ancak uyuşmazlık dava konusu olarak mahkeme veya tahkim heyeti önüne geldikten sonra da kesin karar aşamasına gelmeden önceki her aşamada sulh olmak mümkündür.

3.2 ARABULUCULUK

PFSTT m. 31’de yer alan “Futbolla ilgili tüm uyuşmazlıklarda taraflar TFF’den uyuşmazlığın çözümü için arabuluculuk yapmasını talep edebilirler. Bu durumda, TFF

²¹⁹ Bkz. dipnot 10

²²⁰ Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 1008; Şahin Ceylan, Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 297.

²²¹ Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 1008-1009; Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 153; Pekcanitez, s. 2810.

²²² Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 1012; Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 152.

²²³ Eren, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, s. 1009

diğer taraf ya da tarafları da dinleyerek ihtilafın halli için çaba gösterir.” hükmüne göre tarafların bir alternatif çözüm yöntemi olan arabuluculuğa başvurabilmeleri mümkündür. Bu noktada dikkat edilmelidir ki bu hükümde kastedilen arabuluculuk, 07.06.2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu kapsamında düzenlenen arabuluculuktan farklıdır. Bu kanunda düzenlenen arabuluculuk sisteminde arabulucu görevini üstlenen kişinin m.2-a’da gerçek kişi olacağı belirtilmiştir. PFSTT’de ise bir tüzel kişi olan TFF’den arabuluculuk yapmasının talep edilebileceği şeklinde arabuluculuğu genel hatlarıyla bir alternatif uyuşmazlık yöntemi olarak taraflara sunan bir hükmün yer aldığı görülmektedir.

Arabuluculuk, uyuşmazlığın çözümü sürecinin bağımsız ve tarafsız üçüncü bir kişinin katılımıyla yürütüldüğü bir alternatif uyuşmazlık çözümü yöntemi olarak tanımlanabilir²²⁴. Arabuluculuk, taraflardan bağımsız bir kişi olan arabulucunun uyuşmazlık noktalarını saptamada ve bu noktaların çözümünde izlenecek yolda daha sakin ve soğukkanlı davranabilmesi, tarafların güvenini kazanarak sonuca ulaşmak için iki tarafı da ikna edebilmesi ihtimali nedeniyle bir hayli avantajlı bir yöntem olup hızlı, ekonomik bir şekilde sürecin tamamlanmasını mümkün kılmasıyla oldukça tercih edilen hatta devletçe de desteklenen bir yöntemdir²²⁵. Bu süreçte alınan bazı kararlar ve varılan anlaşmanın taraflar için bağlayıcı olmadığı²²⁶ veya istenilen aşamada sürecin sonlandırılması mümkün olduğu için tarafların hak arama özgürlüğünü sınırlama gibi olumsuz bir etkisi bulunmamaktadır.

3.3 TAHKİM

Tarafların bir uyuşmazlığı kendilerinin veya bir arabulucunun aracılığıyla çözemediği veya baştan bu yollara hiç başvurmadığı durumda, taraflar kendilerine Anayasa ve uluslararası sözleşmeler ile tanınmış olan hak arama özgürlüğünü kullanmayı seçebilirler. Anayasa m. 36’ya göre herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 6’da ise adil yargılanma hakkı “Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası

²²⁴ Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 592, Pekcanitez, s. 2813.

²²⁵ Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 595; Pekcanitez, s. 2813 vd.

²²⁶ Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 607-608; Pekcanitez, s. 2813 vd.

konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir.” ifadesiyle koruma altına alınmıştır. Türkiye de bu sözleşmenin tarafıdır ve Anayasa m. 90’a göre bu sözleşme kanun hükmündedir.

Anayasa m. 9’a göre yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır. Mahkemelerin kuruluşunu ele alan Anayasa m. 142 ise mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişi ve yargılama usullerinin kanunla düzenleneceğini belirtmiştir.

Konu spora ve dolayısıyla futbola geldiğinde ise Anayasa m. 59 aracılığıyla bambaşka bir iktidar alanına ve yargılama mekanizmasına geçiyoruz. Anayasa m. 59, daha önce de belirtildiği gibi, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceğini, tahkim kurulu kararlarının kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağını hükme bağlamıştır. Bu noktada karşımıza tahkim denilen alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi çıkmaktadır²²⁷. Tahkimin devlet mahkemelerinin yükünü azaltıcı ve taraflar için daha az maliyetli olması yönleri, bu yöntemi çekici hale getiren başlıca nedenlerdir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğabilecek uyuşmazlıkların zorunlu tahkimin veya ihtiyari tahkimin kapsamına girip girmeyeceği, hem mevcut durum hem de konuyla ilgili Anayasa Mahkemesi kararı göz önünde bulundurularak dikkatlice incelenmelidir.

3.3.1 Futbolda Zorunlu Tahkim Sistemi

Birtakım konular devlet mahkemelerinin görev alanından çıkarılmış olmakla birlikte o konular hakkında yönetim yetkisini elinde bulunduran kuruluşlarca oluşturulan tahkim mahkemelerinin münhasıran yetkilendirildiği görülmektedir. Bu konularda çıkacak uyuşmazlıklar üzerinde tarafların seçim hakkı olmayıp aralarında bu yönde bir tahkim sözleşmesi olmasa bile uyuşmazlığın belirtilen tahkim mahkemesine götürülmesi gerekmektedir. Zorunlu tahkim, kişilerin tahkim yoluna başvurup başvurmama kararının kendilerine bırakılmadığı tahkim türüdür²²⁸.

²²⁷ Tahkimin bir alternatif uyuşmazlık yöntemi olup olmadığı hakkındaki tartışmalar için bkz. Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 211 vd.

²²⁸ Bilginoğlu, s. 14; Pekcanitez, s. 2613.

TFFKGHK m. 5/2 ve PFSTT m.22'ye göre profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar tam olarak bu kapsamda yer almaktadır. TFFKGHK m. 5/2'de; TFF'nin talimatlarına, dolayısıyla PFSTT'ye, ilişkin uyuşmazlıkları karara bağlamaya Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun münhasıran yetkili olduğu belirtilmiştir. PFSTT m. 22'de de profesyonel futbolcu sözleşmesinden doğan her türlü uyuşmazlık ile kulüplerin futbolcularına verdikleri para cezalarından doğan uyuşmazlıkların münhasıran UÇK tarafından incelenip karara bağlanacağı ve bu kararlara karşı Tahkim Kurulu'na başvurulabileceği belirtmiştir. TFF Statüsü'nün hukuk kurullarının yetki alanını düzenleyen 63. maddesinde kulüpler ve futbolcuların, futbolun yönetimine ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıklar hakkında hukuk kurullarının dışında başka hiçbir yargı merciine başvuramayacak olduğu Anayasa m. 59'da olduğu gibi ifade edilmiştir. Maddenin 2. fıkrasında yetki alanına ilişkin tüm uyuşmazlıkların FIFA, UEFA veya TFF hukuk organları tarafından karara bağlanacağı, 3. fıkrasında ise ulusal ihtilaflarda TFF'nin, uluslararası ihtilaflarda FIFA'nın yetkili olduğu belirtilmiştir.

Anayasa m. 59'da öngörülen zorunlu tahkimin kapsamı, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararları ile sınırlı olmasına rağmen başta TFFKGHK olmak üzere TFF Statüsü, talimatlar ve diğer düzenlemelerdeki zorunlu tahkim hükümleriyle bu kapsamın genişletilip futbolla ilgili her türlü ilişkiyi içerecek hale gelmesi karşısında açık bir anayasaya aykırı durum ortaya çıkmıştır. Futbol alanına hakim olan bu durum, TFF'nin futbol alanındaki geniş iktidarını perçinlemiş ve bu iktidarın kullanılmasıyla daha geniş kitlelere kabul ettirilmiş ve yaygın bir uygulama alanı bularak hukuka aykırı bir durum yokmuşçasına yakın zamanda açılan bir davaya kadar devam etmiştir.

Lisanslı futbol temsilcisi olan davacı ile bir futbol kulübü arasında imzalanan "futbolcu temsilcisi sözleşmesi" çerçevesinde ücretinin ödenmediği gerekçesiyle davacı tarafından futbol kulübü aleyhine icra takibi başlatılmıştır. Söz konusu takibe karşı yapılan itiraz üzerine davacının açtığı itirazın iptali davasında itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur. Bu başvuruyla somut norm denetimine konu olup iptali istenen kural, az önce zorunlu tahkimin kapsamı hakkındaki açıklamalarda bahsi geçen TFFKGHK m. 5/2'dir.

Anayasa Mahkemesi, iptali istenen kuralı inceleyerek söz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 13., 36. ve 59. maddelerine aykırı olduğunu tespit edip iptaline karar vermiştir²²⁹. Mahkemenin kararıyla ilgili tez kapsamında öncelikle değerlendirilmesi gereken husus iptal edilen kuralın Anayasa m. 59'a aykırı bulunmasıdır. Zaten hükmün içeriği gereği 2., 13. ve 36. maddelerle de ilişkisine değinmek gerekecektir.

Mahkeme kararından ilk olarak söz edilen 1. bölümdeki açıklamalar hatırlanacak olursa Anayasa m. 59'da böyle bir zorunlu tahkim yolu öngörülmesindeki amaç, Anayasada değişiklik yapan 17.03.2011 tarihli ve 6214 sayılı kanunun gerekçesinde de vurgulandığı gibi²³⁰ sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulmasıdır.

Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptali istenen TFFKGHK m. 5/2 ise zorunlu tahkimin kapsamına, Anayasa m. 59'da belirtilen sınırları aşarak futbolla ilgili birçok ilişkiden doğabilecek uyuşmazlıkları almıştır. Anayasa m. 59'un kapsamında kulüpler ile futbolcular, teknik adamlar, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri gibi kişilerle yapılan sözleşmelerden doğan alacaklar yer almamasına rağmen bunlar vb. futbolla ilgili konuları düzenleyen talimatlar zorunlu tahkimi öngörmüş ve TFFKGHK m. 5/2'de de TFF'nin talimatlarıyla düzenlenen konularda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun münhasıran yetkili olduğu belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi de yaptığı

²²⁹ Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018 tarihli E.2017/136, K.2018/7 sayılı karar, RG, 02.03.2018, Sayı 30348

²³⁰ Madde gerekçesi "Sporun kendine özgü yapısı, hızlı ve süratli bir şekilde yönetimini, disiplin yargılamasını ve

denetimini beraberinde getirmektedir. Bu sürat spor faaliyetlerinin icra edilmesi için olmazsa olmaz bir şarttır. Belirli bir zaman diliminde yapılması planlanan spor faaliyetlerine ilişkin ihtilafların çok kısa bir zaman sürecinde kesin ve nihai olarak karara bağlanmaması halinde, o faaliyetin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması mümkün değildir.

Spor faaliyetlerinin kendine özgü ihtiyaçları, uzun zamana yayılan bir denetime müsaade etmemektedir. Bu ihtiyaçların çok kısa sürede çözüm gerektiren yapıları bu faaliyetlerle ilgili ihtilafların süratle ve kesin olarak sonuçlandırılmasını gerektirmektedir.

Anayasada yapılan bu değişiklik, sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilgili kurulların müsabakalarla, kulüplerle, sporcularla ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi kararlarına karşı süratli ve kesin bir denetim yolu öngörülmektedir. Bununla birlikte, kulüpler ile sporcu ya da teknik adamlar gibi diğer kişiler arasındaki alacak uyuşmazlıkların bu şekilde çözüme kavuşturulmasına dair bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Dolayısıyla, spor kulüpleri ile sporcu, teknik adam ve sporla ilgili diğer kişiler arasındaki alacak haklarına dair uyuşmazlıklar yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülecektir. Böylece, sporla ilgili hizmet, vekalet veya benzeri diğer sözleşmelerden kaynaklanan ifa, ifa etmeme, fesih ve tazminat gibi uyuşmazlıklar ile diğer alacak hakları, genel hükümlere tabi olacaktır.

somut norm denetiminde anayasaya aykırılığı m. 59 açısından isabetli olarak tespit etmiştir.

Anayasa m. 59, hem bir tüzel kişinin iktidarının sınırlarının belirlendiği hem de yargılama hızı ile hak arama özgürlüğünün dengesinin de sağlanmaya çalışıldığı, dolayısıyla çok dikkatle ele alınması gereken bir anayasa hükmüdür. Anayasa m. 36'da koruma altına alınan hak arama özgürlüğünün özel bir istisnası olarak belli konularda çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümü devlet dışındaki bir tüzel kişinin bünyesindeki hukuk kurullarına bırakılmış ve bu kurullara başvurmak zorunlu kılınıp devlet yargısına başvurma yolu kapatılmıştır. Belirtilen konuların anayasa hükmünün çizdiği sınırları aşacak biçimde kanun ve başka düzenlemelerle genişletilmesi basit bir anayasa hükmüne aykırılık değil hak arama özgürlüğünün önemli derecede ihlalini oluşturur. Hak arama özgürlüğü, bir temel hak ve özgürlük olarak Anayasa ile korunmakta ve Anayasa m. 13'te bu temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasının ancak Anayasada gösterilen genel veya özel nedenlerle ve kanunla yapılabileceği belirtilmektedir. Hak arama özgürlüğünü aşırı biçimde sınırlandıran bir kanun hükmünün Anayasa m. 13'e de aykırılık oluşturacağı açıktır. Zorunlu tahkime konu olan uyuşmazlıkların kapsamının TFF tarafından çıkarılacak talimatlara göre değişiklik göstermesi ise hak arama özgürlüğünün sınırlarının belirlilik taşımasına engel oluşturması açısından Anayasaya hakim olan ve m. 2'de belirtilen hukuk devleti olma iddiasıyla, özellikle bu kavramın temelinde yatan ilkelere belirlilik ilkesiyle örtüşmez. Bu yönüyle ilgili kanun maddesi Anayasa m. 2'ye de aykırılık oluşturmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, iptal kararının yürürlüğe girmesi için 1 yıllık süre öngörmüştür. 1 yıllık süre boyunca söz konusu anayasaya aykırılık hali devam edecektir. TBMM ise bu süre içinde konuyla ilgili kanun koyma iradesini oluşturma ve gereken hazırlıkları yapıp bu iradeyi ortaya koyma imkanı vardır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğabilecek uyuşmazlıkların çözümüyle ilgili açıklamalar hem bu anayasaya aykırı durumu hem de muhtemel yeni durumları içerme ve aktarma amacı gütmektedir.

Profesyonel futbolda mevcut durumdaki zorunlu tahkim sisteminin genel yapısını ve işleyişini daha iyi anlamak için sistem içindeki kurulların nasıl oluşturulduğunu ve bu kurulların görev ve yetkilerini incelemek gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi kararının sonraki süreçteki etkilerinin, bu kurulların hem yapısı ve işleyişi hem de profesyonel futbolcu sözleşmeleri açısından önemi üzerinde değişiklik yaratabileceği akılların bir köşesinde yer almalıdır. Ortaya çıkabilecek yeni durumlara yönelik tahminlerin ve bu alternatiflerle ilgili açıklamalara TFF'nin hukuk kurullarıyla ve bağlı olduğu kuruluşlarla ilgili açıklamalardan sonra yer verildiğini belirtip mevcut durumun nasıl bir uyuşmazlık çözüm mekanizması içerdiğini anlatmaya geçmekte yarar vardır.

3.3.2 Zorunlu Tahkim Sistemi İçindeki Kurullar

3.3.2.1 Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun oluşumu, TFF Statüsü m. 55'te düzenlenmektedir. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun görev ve yetkileri ise TFF Statüsü m. 56'da düzenlenmektedir. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir²³¹.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; kulüplerin aralarındaki uyuşmazlıklar ve kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri; futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar (TFF Statüsü m. 56/1, UÇK Talimatı m. 2).

TFF Statüsü m. 55'e göre, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; TFF Yönetim Kurulu'nun belirlediği beş (5) kişilik Başkanlar Kurulu ile Kulüpler Birliği Vakfı'nın, Profesyonel Futbolcular Derneği'nin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği'nin bildireceği ve TFF Yönetim Kurulu'nun kabul edeceği hakemlerden oluşur. Başkanlar Kurulu, TFF Başkanı'nın teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak beş (5) asıl ve beş (5) yedek üyeden oluşur. Ölüm, istifa ve başka nedenlerle oluşan boşalmalarda boşalan görev için TFF Yönetim Kurulu, aynı usulle atama yapabilir. Başkanlar Kurulu ile hakemlerin, en az beş (5) yıllık mesleki deneyime sahip hukukçu

²³¹ TFF tarafından hazırlanan bu talimat Yönetim Kurulu'nun 28.07.2015 tarih ve 3 sayılı toplantısında kabul edilmiş ve TFF'nin resmi internet sitesinde (www.tff.org) 01.08.2015 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

olmaları zorunludur. Başkanlar Kurulu ve hakemlerin görev süresi; TFF Yönetim Kurulu'nun görev süresi ile sınırlıdır.

Başkanlar Kurulu ve hakemler görevlerinde bağımsızdır. TFF Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ile diğer kurul ve yan kurullarında görev yapanlar veya futbol kulüplerinde aktif görevde bulunanlar (profesyonel futbol kulüplerinin seçilmiş veya atanmış kurullarında görev alanlar da dâhil olmak üzere) ile profesyonel futbolcular, teknik adamlar, sağlık ekibi, futbol menajerleri, müsabaka organizatörleri Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Başkanlar Kurulu üyeliği yapamaz veya hakem listesinde yer alamazlar.

TFF Yönetim Kurulu; FIFA, UEFA ve TFF'nin talimat ve düzenlemelerini ihlal eden veya TFF'nin saygınlığını zedeleyen Başkanın veya hakemin, süreli veya süresiz olarak görevden alınmasına karar verebilir.

Uyuşmazlıklar, tarafların seçeceği veya seçilmiş sayılacağı iki hakem ile Başkanlar Kurulu'ndan bir Başkan'dan oluşan Hakem Heyeti tarafından incelenip karara bağlanır (TFF Statüsü m. 56/2, UÇK Talimatı m. 8).

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, yargılama sürecinde işbu talimatta geçen usul kuralları ile yargılamaya ilişkin diğer mevzuatın bu talimata aykırı olmayan hükümlerini uygular (UÇK Talimatı m. 16). Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, TFF Statüsü, TFF Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verir (UÇK Talimatı m. 17).

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir (TFF Statüsü m. 56/1). Hakem Heyeti kararlarına karşı Tahkim Kurulu'na itiraz süresi kararın taraflara tebliğinden itibaren 7 gündür (TFF Statüsü m. 62/2, UÇK Talimatı m. 13, TK Talimatı m. 7).

3.3.2.2 Tahkim Kurulu

Tahkim Kurulu'nun oluşumu TFF Statüsü m. 61'de, görev ve yetkileri ise m. 62'de düzenlenmiştir. Tahkim Kurulu'nun çalışma esas ve usulleri Yönetim Kurulu

tarafından çıkarılacak bir talimatla²³² belirleneceği öngörülmüştür (TFF Statüsü m. 61/9).

Tahkim Kurulu, yargı yetkisi kapsamında yer alan konularla ilgili karar ve düzenlemelere ilişkin uyuşmazlıkları ilgililerinin başvurusu üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlar. TFF Statüsü m. 62/1-c ve TK Talimatı m. 2/c, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı yapılan başvuruların Tahkim Kurulu'nun yargı yetkisi kapsamında olduğunu belirtmiştir.

TFF Statüsü m. 61 ve TK Talimatı m. 3'e göre, Tahkim Kurulu; Tahkim Kurulu, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir Başkan ve altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. Üyelerin belirlenmesinde FIFA ve UEFA'nın kuralları esas alınır. Tahkim Kurulunun görev süresi, Federasyon Yönetim Kurulunun görev süresi kadardır. Üyeler kendi aralarından bir başkan vekili ve bir raportör seçer. Spor federasyonlarının veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar bu görevlerinden istifa etmedikçe ve ceza veya disiplin kurullarınca altı aydan fazla ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar. Tahkim Kurulu, görevinde bağımsızdır. Kurulun toplantı yeter sayısı beştir. Kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin oy çokluğu ile alınır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın oyu belirleyicidir. Tahkim Kurulu, kendisine intikal eden konular hakkında ilgililerden görüş, bilgi ve belge ister, gerekli delilleri toplar. Lüzum gördüğü takdirde, ilgilileri davet ederek dinleyebilir.

Tahkim Kurulu, bu talimatta yer alan usul kurallarının yanı sıra yargılamaya ilişkin diğer mevzuatın bu talimata aykırı olmayan hükümlerini de uygular (TK Talimatı m. 18). Tahkim Kurulu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, TFF Statüsü, Federasyon Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verir (TK Talimatı m. 19).

Tahkim Kurulu, çalışmalarını, TK Talimatı m. 18 ve m. 19'da belirtildiği gibi TFF Statüsü hükümleri ile FIFA ve UEFA kurallarına ve yargılamaya ilişkin kanunların ilgili hükümlerine göre yapar ve inceleme sonunda başvuru konusu talebin

²³² Bu Talimat, TFF Yönetim Kurulu'nun 04.08.2017 tarih ve 61 sayılı kararıyla kabul edilmiş ve 11.08.2017 tarihinde TFF'nin resmi internet sitesi olan www.tff.org adresinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

kısmen veya tamamen kabulü veya reddi ya da değiştirilerek kabulüne karar verir. Kararlar Federasyon Başkanı ve Genel Sekreter tarafından uygulanır (TFF Statüsü m. 61/7,8).

FIFA ve UEFA Statüleri uyarınca, kesin ve bağlayıcı bir FIFA veya UEFA kararına yönelik tüm itirazlar İsviçre Lozan'da bulunan Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS) tarafından ele alınır. Ancak CAS/TAS, oyun kuralları ihlalleri, FIFA ve UEFA Statülerinin ilgili hükümleri doğrultusundaki askıya almalar veya TFF'nin bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturduğu Tahkim Kurulu tarafından alınan kararlar aleyhindeki itirazlara bakamaz. TFF, kendisinin ve üyelerinin, futbolcuların, resmi görevlilerin ve müsabaka organizatörleri ve futbolcu temsilcilerinin FIFA veya UEFA organları ile CAS/TAS tarafından alınan ve kesinleşen tüm kararlarına tam olarak uymasını sağlar (TFF Statüsü m. 64).

TFF Statüsü m. 63/3'e göre ulusal nitelikteki uyuşmazlıklar TFF'nin hukuk kurullarınca, uluslararası nitelikteki uyuşmazlıklar ise FIFA'nın hukuk kurullarınca çözülecektir. Sözleşmeden doğan uyuşmazlıkları düşünecek olursak Türk uyruklu bir futbolcu ile Türkiye'de kurulmuş bir kulüp arasındaki uyuşmazlıklar ulusal nitelikteki uyuşmazlık, Türk uyruklu bir futbolcu ile başka bir ülkede kurulmuş bir kulüp veya yabancı uyruklu bir futbolcu ile Türkiye'de kurulmuş bir kulüp arasındaki uyuşmazlıklar ise uluslararası nitelikteki uyuşmazlık olarak tanımlanabilir²³³. Tezin kapsamı Türkiye'de yapılan sözleşmelerle sınırlı olduğu için bir Türk futbolcunun yabancı kulüplerle olan sözleşmelerinden doğabilecek uyuşmazlıklarda o ülkelerin futbolun yönetimiyle ilgili hukuk düzeni inceleme konusu olmayacaktır ve dolayısıyla yalnızca bir yabancı futbolcu ile bir Türk kulübü arasındaki uyuşmazlıkların incelenmesiyle yetinilecektir. Uluslararası nitelikteki uyuşmazlıklar TFF bünyesindeki Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Tahkim Kurulu önüne getirilemeyeceği için bu nitelikteki uyuşmazlıkların çözümü FIFA'nın yetki alanına girmektedir.

3.3.3.3 FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

TFF Statüsü m. 63 hükmüyle uluslararası nitelikteki uyuşmazlıkları FIFA'nın yetki alanında kalması nedeniyle profesyonel futbolcu sözleşmelerinin yabancılık unsuru içerdiği haller Oyuncuların Statüsü ve Transferlerine İlişkin FIFA Talimatı²³⁴

²³³ Ekşi, s. 71

²³⁴ FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players

m. 22/b kapsamına girmektedir. Bu hükme göre uluslararası boyuttaki profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu²³⁵'nin yetkisi dahilindedir. FIFA UÇK, FIFA Oyuncuların Statüsü Komitesi ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı²³⁶'na göre düzenlenen ve burada gösterilen usule uygun biçimde yetki alanındaki uyuşmazlıkları çözmekle görevli yargı kuruludur.

FIFA OSK ve UÇK, Talimat'ın 4. maddesine göre başkan ve başkan yardımcısı dahil olmak üzere FIFA Yönetim Kurulu tarafından futbolcular ile kulüp arasında eşit temsil ilkesine dayalı olarak seçilen 24 üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler, futbolcu birlikleri ile kulüp veya lig birlikleri tarafından aday gösterilen kişiler arasından seçilmektedir. FIFA UÇK, tek hakemle görülebilecek uyuşmazlıklar dışında, bir başkan ve bir başkan yardımcısından oluşmak üzere en az 3 kişilik heyet halinde uyuşmazlıklara bakar. Sözleşmelerle ilgili çıkabilecek uyuşmazlıklar açısından bakacak olursak değeri 100.000 İsviçre Frangı'na kadar olan uyuşmazlıkların tek hakemle görülebileceği OSTİ FIFA Talimatı m. 24/2'den anlaşılmaktadır.

OSTİ FIFA Talimatı m. 25/5'e göre bir uyuşmazlığın FIFA UÇK tarafından görülebilmesi için o uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren 2 yıl içinde FIFA UÇK'ye başvuruda bulunulması gerekmektedir. Bu 2 yıllık süre, FIFA UÇK tarafından her bir uyuşmazlıkta re'sen dikkate alınan hak düşürücü bir süredir.

FIFA OSK ve UÇK Talimatı m. 2'ye göre, uyuşmazlıkların görülmesinde FIFA mevzuatı uygulanacak olup aynı zamanda ulusal hukuk kuralları ve toplu sözleşme hükümleri ile sporun kendisine özgü yapısı göz önünde bulundurulacaktır.

FIFA UÇK, uyuşmazlık çözüm sürecini kural olarak yazılı yargılama usulüyle yürütmektedir. Durumun gerekli kıldığı hallerde, duruşma yapılmasına da karar verilebilir. Yargılama sürecinde karar verilirken taraf ve tanık ifadeleri, taraflarca sunulmuş olan deliller ve bilirkişi raporu değerlendirilir (FIFA OSK ve UÇK Talimatı m. 8,11,12).

FIFA UÇK'nin tek hakemli yargılamalarda 30 gün, heyet halindeki yargılamalarda ise 60 günlük süre içinde karar vermesi gerekmektedir. Ancak bu

²³⁵ Dispute Resolution Chamber

²³⁶ Rules Governing the Procedures of the Players's Status Committee and the Dispute Resolution Chamber

süreler tarafların uyuşmazlığın çözümü için gayret gösterdikleri ve FIFA UÇK ile işbirliği içinde oldukları uyuşmazlıklarda geçerli olup aksi tutumlarda FIFA UÇK bu sürelerle bağlı değildir (OSTİ FIFA Talimatı m. 25, OSTİ FIFA Talimatı Şerhi s. 75). Yargılama sürecinin sonunda alınacak karar, heyetin gizli müzakerelerinin sonucunda basit oyçokluğu ile alınır. Çekimser oy kullanılamaz. Oylarda eşitlik olması halinde heyet başkanının oyu belirleyici olur (FIFA OSK ve UÇK Talimatı m. 14).

FIFA UÇK tarafından verilen kararların kural olarak gerekçeli olması gerekir (FIFA OSK ve UÇK Talimatı m. 14/4). Bununla birlikte, FIFA UÇK uygun gördüğü uyuşmazlıklarda kısa karar vermekle yetinebilir. Bu kararda taraflara 10 günlük kesin süre içinde gerekçeli kararın tebliğini talep edebilecekleri ve bu süre içinde talepte bulunmamaları halinde kararın kesinleşmiş olacağını ve kararı temyiz etme haklarından feragat etmiş sayılacakları bildirilir (FIFA OSK ve UÇK Talimatı m. 15).

Gerekçe talep edildiği takdirde temyiz süresi FIFA Statüsü m. 58'e göre 21 gün olup temyiz mercii Spor Tahkim Mahkemesi (Court of Arbitration for Sports)'dir.

3.3.3.4 Spor Tahkim Mahkemesi (CAS/TAS²³⁷)

Spor Tahkim Mahkemesi'nin sportif uyuşmazlıkların çözümündeki rolü çok önemli olmakla birlikte açıklamaların kapsamı profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklarla sınırlı tutulacağı için Spor Tahkim Mahkemesi'nin kuruluşunun tarihesi gibi ayrıntılardan²³⁸ uzak durulup yalnız bu tür uyuşmazlıkların çözümünüyle alakalı olduğu ölçüde genel yapısından, karar süreçleri vb. noktalardan bahsedilecektir.

Spor Tahkim Mahkemesi'nin oluşumu ve işleyiş esasları, Spor Alanındaki Uyuşmazlıkları Çözümlemeye Yönelik Organların Tüzükleri²³⁹ ve Usul Talimatı²⁴⁰ olmak üzere iki bölümden oluşan Spor Tahkim Kuralları'nda²⁴¹ düzenlenmiştir. Bu kurallara göre, spor alanındaki uyuşmazlıkları tahkim ve arabuluculuk yoluyla çözümlmek için Spor Tahkimi Uluslararası Konseyi (ICAS)²⁴² ve Spor Tahkim Mahkemesi olmak üzere iki organ oluşturulmuştur (S 1). Bir federasyonun, derneğin

²³⁷ Court of Arbitration for Sport/Tribunal Arbitral du Sport

²³⁸ Ayrıntılı bilgiler, kuralların açıklanması ve İngilizce-Türkçe çevirisi için bkz. Erkiner, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS). Ayrıca bkz. Bilginoğlu, s. 82 vd.; Bozkurt, s. 57 vd.

²³⁹ Statutes of the Bodies Working for the Settlement of Sports-Related Disputes (S1-S26)

²⁴⁰ Procedural Rules (R27-R70)

²⁴¹ Code of Sports-related Arbitration (1 Ocak 2017'de yürürlüğe giren değişikliklerle birlikte)

²⁴² The International Council of Arbitration for Sport

veya başka bir spor kuruluşunun taraf olduğu uyuşmazlıkların, bu kuralların anladığı anlamda tahkim konusu olabilmesi için, söz konusu spor kuruluşlarının tüzüklerinde veya diğer talimatlarında veya özel bir sözleşmelerinde bu hususun öngörülmüş olması gerekir (S 1/2).

Spor Tahkim Mahkemesi, İlk Derece Tahkim Dairesi²⁴³ ve Temyiz Tahkim Dairesi²⁴⁴ olmak üzere iki ayrı tahkim dairesinden oluşur (S 3/2, S 20). Uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözümlenmesi için başvurunun niteliğine göre dairelerden biri tarafından tek veya üç hakemli kurullar oluşturulur (S 3/1, S 12). İlk Derece Tahkim Dairesi, tarafların bir tahkim sözleşmesiyle uyuşmazlığı Spor Tahkim Mahkemesi'ne sundukları durumlarda görevliyken, Temyiz Tahkim Dairesi ise federasyonların, derneklerin veya diğer spor teşkilatlarının kararların temyizinin Spor Tahkim Mahkemesi nezdinde yapılacağı, bu spor teşkilatlarının tüzükleri veya talimatlarının veya özel bir sözleşmenin öngörmesi ve temyiz öncesinde bu teşkilatların bütün hukuk yollarını tüketmiş olması halinde çözmekle görevlidir (S 12, R 27/1, R 47/1). Ayrıca, Spor Tahkim Mahkemesi'nin İlk Derece Tahkim Dairesi'nin karara bağladığı uyuşmazlıklar da temyiz hakkından feragat edilmediyse Temyiz Tahkim Dairesi'nin görevli olduğu uyuşmazlıklardandır (R 47/2, R 46/2).

Söz konusu uyuşmazlıklar sporla ilgili prensip meselelerine ait olabilir veya parasal menfaatlerle ilgili olabilir veya sporun uygulanması ya da geliştirilmesi sırasında oluşabilecek konulardan ileri gelebilir ve de sporla ilgili her türlü faaliyetten doğabilir (R 27/2). Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar da bu kapsama girdiği için ve FIFA Statüsü ve talimatları tarafından FIFA kurulları tarafından alınan kararların temyiz mercii olarak Spor Tahkim Mahkemesi gösterildiği için, profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan ve uluslararası nitelikteki uyuşmazlıkların FIFA UÇK tarafından karara bağlanmasından sonra taraflardan birinin süresi içinde temyiz başvurusunda bulunduğu hallerde Temyiz Tahkim Dairesi bu uyuşmazlıkları çözmekle görevli olacaktır. Başka bir süre, kararı veren teşkilatın kurallarınca veya sözleşmeyle belirtilmedikçe temyize konu olan kararın tebliğinden itibaren 21 gündür (R 49).

²⁴³ Ordinary Arbitration Division

²⁴⁴ Appeals Arbitration Division

Bu noktada TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı Spor Tahkim Mahkemesi'ne başvurulamayacağını öngören TFF Statüsü m. 64'ten kaynaklanan karışıklığa da değinmek gerekir. TFF'nin, FIFA ve UEFA üyesi bir kişi olduğu ve bu kuruluşların koydukları kurallara uygun hareket edeceği hem kendi kuruluş kanunu olan TFFKGHK hem de TFF Statüsü'nde belirtilmiştir. Özellikle TFF Statüsü m. 2/1-m'de TFF'nin görevleri içinde, FIFA ve UEFA Statülerinde belirtilen yargı kurullarının ve FIFA Statüsü'nün 59 ve 60. maddeleri ile UEFA Statüsü'nün 59. maddesinin 1. fıkrasında belirtildiği şekliyle Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) yetkisini tanımak yer almaktadır. FIFA Statüsü m. 59'a bakıldığında konfederasyonların, üye federasyonların ve derneklerin Spor Tahkim Mahkemesi'ni bağımsız bir yargı otoritesi olarak tanımak ve bu mahkemece verilen kararlara uyulmasını sağlamakla yükümlü oldukları anlaşılmaktadır. TFF Statüsü m. 64'te, TFF'nin bağımsız ve usulüne uygun olarak oluşturduğu Tahkim Kurulu tarafından alınan kararlar aleyhindeki itirazlara Spor Tahkim Mahkemesi'nin bakamayacak olduğundan bahsedilmesi hem aynı düzenlemedeki m.2/1-m ve FIFA Statüsü ile çelişir hem de kuruluş kanununa aykırılık oluşturur.

TFFKGHK m. 6 ve Anayasa m. 59 hükümlerinden zorunlu tahkim kurulu kararlarının kesin ve nihai nitelik taşıdığı anlaşılmakla birlikte hiçbir yargı merciine başvurulamayacak olması devlet mahkemelerine başvurunun önünü kapatmaktan başka bir anlam taşımamaktadır. Anayasa m. 59'un spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği yönündeki hükmü dikkatle incelendiğinde bahsedilen zorunlu tahkimin sporun yönetiminde görevli teşkilatların tamamını kapsayan spor dünyası içinde yer alan ve tarafların hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkı kapsamında başvurabilecekleri bütün tahkim mahkemelerini içeren geniş çapta bir zorunlu tahkim sistemini kastettiği anlaşılacaktır. Yargı yetkisi uluslararası çapta faaliyet gösteren kuruluşlarca tanınmış ve bu kuruluşlarla bunlara üye olarak faaliyet gösteren diğer kuruluşların kararlarına karşı temyiz mercii niteliği taşıyan mahkemelerin bu hükümlerle devre dışı bırakılmak istendiği fikri, sporun yer aldığı mevcut hukuk düzeniyle ve hükmün amacıyla bağdaşmaz. Söz konusu Anayasa hükmünün amacı sporla ilgili ilişkilerden doğan uyuşmazlıkları spor dünyasının içinde gelişen, özel olarak bu konularda uzmanlaşmış ve sporun ihtiyaç duyduğu hızlı ve etkin yargılama sürecini işletebilecek tahkim mahkemelerinin alanına bırakmaktır.

TFF'nin hukuk kurullarından başlayıp karara bağlanan uyuşmazlığın devlet mahkemelerine götürülmesinin yolunu kapatma amacı başkadır, bir sporun teşkilat yapısı içinde yer alan üst mahkemelere başvuru yolunu kapatma amacı başkadır.

Dolayısıyla ulusal uyuşmazlıklarda yetkili olan TFF'nin hukuk kurullarının verdiği kararlara karşı da Spor Tahkim Mahkemesi'nde temyiz yolunu kullanmak mümkündür. Yabancılık unsuru içermeyen profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hakkında verilen kararların Spor Tahkim Mahkemesi'nin bakabileceği uyuşmazlıklar kapsamında olduğu söylenebilir.

Uyuşmazlığa bakacak kurul, taraflar aksini kararlaştırmadıkça veya Temyiz Tahkim Dairesi Başkanı tarafından tek hakemle görülmesinin gerekli olduğuna karar verilmedikçe üç hakemden oluşur (R 50). Kurul, uygulanabilir kurallar çerçevesinde ve taraflarca seçilmiş olan hukuk kurallarına göre veya böyle bir seçimin olmaması durumunda kararı temyiz edilen federasyon, dernek veya başka spor teşkilatının ikametgahının bulunduğu ülkenin hukukuna göre veya Kurul'un uygulanmasının uygun olacağına karar verdiği hukuk kurallarına göre uyuşmazlığı karara bağlar. Bu son durumda Kurul'un kararı gerekçeli olmalıdır (R 58).

Karar çoğunlukla veya çoğunluğun bulunmaması durumunda sadece Kurul Başkanı tarafından alınır. Karar yazılı ve kısa gerekçelidir, tarih atılır ve Kurul Başkanı tarafından imzalanması yeterlidir. Taraflara tebliğ edilen karar kesin ve bağlayıcıdır. Tarafların İsviçre'de ikametgahları, meskenleri, iş yerleri olmadığı takdirde ve taraflar tahkim sözleşmesiyle veya daha sonra imzaladıkları bir anlaşmayla özellikle usulün başlangıcında temyiz başvurusundan açıkça vazgeçmişlerse karar herhangi bir itiraza konu edilemez (R59).

Spor Tahkim Mahkemesi'nin fiilen yargılama yaptığı yer neresi olursa olsun, tahkim yeri İsviçre'dir. Dolayısıyla yargılama sonucunda verilen kararlara karşı başvurulabilecek hukuki yollar İsviçre hukukuna göre belirlenecektir²⁴⁵. İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu m. 190 vd. hükümlerine göre bu kararlara karşı iptal yoluna başvurmak ve İsviçre MÖHK bu konuda bir hüküm bulundurmasa da

²⁴⁵ Ekşi, s. 546.

İsviçre Federal Mahkemesi'nin yerleşik içtihatları uyarınca Federal Mahkeme Kanunu m. 123'e göre yargılamanın iadesi yoluna başvurmak mümkündür²⁴⁶.

İptal yoluna başvurabilmek için İsviçre MÖHK m. 190/2'de yer alan sınırlı sayıdaki iptal nedenlerine dayanmak gerekir. Bunlar; tek hakemin tayininde veya hakem heyetinin oluşumunda usule aykırılık, hakem heyetinin yetki konusundaki kararının yanlış olması, hakem heyetinin talebin ötesinde bir karar vermesi veya talep hakkında karar vermemesi, tarafların eşitliği ilkesinin veya savunma hakkının ihlal edilmiş olması ve kamu düzenine aykırılıktır.

Yargılamanın iadesi nedenleri ise hakem kararının bir suçtan etkilenerek verilmiş olması ve yargılama sırasında mevcut olmayan bir delilin maddi vakıanın yargılama tamamlandıktan sonra ortaya çıkmasıdır. Buna göre, iade başvurusunda bulunan tarafın zararına suç oluşturan bir fiilin ceza yargılamasında tespit edilmesi halinde bu fiilden hakem kararının etkilenmesi, yargılamanın iadesi nedenidir²⁴⁷.

İptal yolu ve yargılamanın iadesi yollarına başvuru mercii İsviçre MÖHK m. 191 ve m.123'e göre İsviçre Federal Mahkemesi'dir ve uygulanacak usul konusunda FMK m. 77 esas alınır²⁴⁸.

3.3.3 İhtiyari Tahkim

İhtiyari tahkim, uyuşmazlık taraflarının uyuşmazlıktan önce veya sonra bir tahkim sözleşmesi yaparak uyuşmazlığı tahkime götürebildikleri tahkim türüdür²⁴⁹. Taraflar ister hazır tahkim kuruluşlarından birine ister kendilerinin seçecekleri hakemlerden oluşan bir tahkim heyetine uyuşmazlıklarını taşıyabilir, hatta yargılamanın esasına ve işleyişine uygulanacak hukuku da diledikleri gibi seçebilirler²⁵⁰. Zorunlu tahkim sistemi içinde FIFA ve UEFA kararlarına karşı itiraz mercii olarak görev yapan CAS, tarafların aralarında tahkim sözleşmesi yaptıkları ve konusu itibariyle CAS tarafından ihtiyari tahkim mercii olarak incelenmeye elverişli uyuşmazlıklar hakkında da karar verebilir. Bu durumda CAS ihtiyari tahkim kuruluşu olarak görev yapar.

²⁴⁶ Özdemir Kocasakal, s.402.

²⁴⁷ Ekşi, s. 564, Özdemir Kocasakal, s. 402.

²⁴⁸ Ekşi, s. 563-564, Özdemir Kocasakal, s. 354-355.

²⁴⁹ Bilginoğlu, s. 13; Nomer, s. 18; Pekcanitez, s. 2613.

²⁵⁰ Özbek, Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, s. 211.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan ulusal uyuşmazlıklarda TFF hukuk kurulları, uluslararası uyuşmazlıklarda ise FIFA UÇK münhasıran yetkili olduğu için Spor Tahkim Mahkemesi'nin ihtiyari tahkim kuruluşu olarak bir tahkim sözleşmesi çerçevesinde bu konudaki uyuşmazlıklara bakması mümkün olmayacaktır. Spor Tahkim Mahkemesi, yalnız bir zorunlu tahkim mercii olarak uluslararası uyuşmazlıklarda FIFA UÇK tarafından verilen kararlara bakabilecektir.

3.3.4 Anayasa Mahkemesi Kararının Muhtemel Etkileri

Futbolla ilgili hemen her ilişkiden doğabilecek uyuşmazlıkların zorunlu tahkim kapsamında yer aldığı anayasaya aykırı durumun, yerini nasıl bir uyuşmazlık çözüm mekanizmasına bırakacağı şimdilik netlik kazanmamış olup futbol camiasında merak konusudur. Tezde analiz edilen profesyonel futbolcu sözleşmeleriyle doğrudan bağlantılı olması nedeniyle bu konu hakkında bazı tahminler yürütmek ve bunlara göre sözleşmenin içinde yer alabileceği uyuşmazlık çözüm yolları mekanizmasının işleyişi ve denetimiyle ilgili açıklamalara yer vermek sözleşmenin analizi açısından daha sağlıklı olacaktır.

Akla en başta gelebilecek ihtimallerden biri TBMM'nin konuyu bir yasama işlemiyle yeniden düzenlemesi, diğeri ise TBMM'nin herhangi bir şekilde müdahale etmeyip iptal kararının yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkacak durumu olduğu gibi bırakmasıdır.

TBMM'nin yasama işlemi ise anayasayı değiştirmek veya ilgili kanunda değişiklik olmak üzere iki temel seçenek olarak karşımıza çıkabilir. Anayasa değişikliği yaparak zorunlu tahkim kapsamı dışında kalan konuları da anayasa hükmüyle spor federasyonlarının iktidar alanına bırakıp Anayasa Mahkemesi kararı öncesindeki durumu anayasaya uygun hale getirmek bir seçenek olarak düşünülebilir. Tam tersine, Anayasa m. 59'un mevcut halinde ısrar edip herhangi bir anayasaya aykırılık ve kanun boşluğuna fırsat bırakmayacak şekilde TFFKGHK üzerinde gerekli düzenlemeleri yapmak da düşünülebilir ki Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girmesi için bir yıllık süre öngörülmesiyle amaçlananın bu olduğu fikri yakın gelmektedir.

TBMM'nin hiçbir müdahalede bulunmayıp iptal kararının yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkacak yeni durumu kabullenmesi halinde ise profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğabilecek uyuşmazlıkların zorunlu tahkim alanından çıkıp devlet

yargısı ve ihtiyari tahkim alanına gireceği açıktır. TBMM'nin iradesinin zorunlu tahkimin kapsamını genişletmemek yönünde olması halinde de yapılacak düzenlemelerle devlet yargısı ve ihtiyari tahkimin ön planda olduğu bir tablo çıkacağı ortadadır. Dolayısıyla böyle bir tabloyu göz önünde bulundurarak profesyonel futbolcu sözleşmeleri açısından alternatif bir uyuşmazlık çözüm şeması ortaya koymak gerekmektedir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğabilecek uyuşmazlıkların zorunlu tahkime tabi olmaktan çıkmasıyla, bu uyuşmazlıkların önce devlet yargısı içindeki yerini sonra da ona alternatif olacak ihtiyari tahkimle ilgili önemli noktaları tespit etmek gerekmektedir.

Hatırlanmalıdır ki profesyonel futbolcu sözleşmesi, tarafları arasında karşılıklı borçlar ve alacaklar doğurmaktadır. Alacaklar ve borçlar malvarlığı değerleri içinde yer almaktadır. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 2'de dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığına ilişkin davalarda görevli mahkeme, aksine düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesi olarak belirlenmiştir. Bu nedenle, bir profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları bu sözleşmeden doğması muhtemel bir uyuşmazlığı asliye hukuk mahkemesine taşıyarak hakkını arayabilir. Tarafların asliye hukuk mahkemesine başvurdukları halde izlenecek yargılama usulüne ve aşamalara ayrıntılı olarak yer verilmeyecektir. Uyuşmazlık, niteliğine göre HMK ile öngörülen usule uygun olarak ve sonrasında tarafların başvurabilecekleri olağan ve olağanüstü kanun yolları işletilerek çözüme kavuşturulmaya çalışılacaktır. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların ister zorunlu ister ihtiyari olsun tahkim yoluyla çözülmesinin daha yaygın bir uygulama olduğu göz önünde bulundurularak tahkim yargılamasıyla ilgili açıklamalara daha ayrıntılı olarak yer verilmesi gerektiği düşüncesi tezde yer bulmuştur.

Zorunlu tahkimin yerini ihtiyari tahkimin alması durumunda tahkimle ilgili Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine bakmak gerekir²⁵¹. HMK m. 407'de, 21.06.2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun tanımlandığı anlamda yabancılık unsuru içermeyen ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği uyuşmazlıklar hakkında bu kısımdaki hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

²⁵¹ Nomer, s. 16, 18; Pekcanitez, s. 2594.

Dolayısıyla yabancılık unsuru içeren veya tahkim yerinin Türkiye olmadığı uyuşmazlıklar için bu hükümlere başvurulamayacaktır²⁵².

HMK m. 408'de taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklardan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların tahkime elverişli olmadığı belirtilmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi de iki tarafın iradelerinin uyuşmasıyla kurulan, tarafların iradeleriyle tasarrufa konu olabilecek hak ve borçlar ortaya çıkaran bir hukuki işlem olarak tahkime elverişli uyuşmazlık konularının kapsamına girmektedir²⁵³.

HMK m. 412'ye uygun olarak yapılacak yazılı şekle tabi²⁵⁴ bir tahkim sözleşmesi ile profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları, aralarında bu hukuki ilişkiden doğmuş ya da doğabilecek bir uyuşmazlıkların tamamının veya bir kısmının çözümünü hakem veya hakem kuruluna bırakmış olurlar. Bu durumda çıkması muhtemel bir uyuşmazlığın, HMK m. 407-444 hükümlerine uygun olarak yürütülmesi gereken tahkim süreci sonunda çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Tahkim sözleşmesinin konusunu oluşturan bir uyuşmazlığın çözümü için mahkemede dava açılmışsa karşı taraf buna itiraz edebilir. Söz konusu tahkim itirazı, HMK m. 116'da sayılan ilk itirazlar içinde yer almaktadır ve m. 117'ye göre cevap dilekçesinde ileri sürülmek zorundadır²⁵⁵.

Tahkim yargılaması, nihai hakem kararı veya m. 435'te gösterilen diğer hallerin gerçekleşmesiyle sona erer. Hakem kararı da tıpkı devlet mahkemeleri tarafından verilen kararlar gibi kesin hüküm oluşturmakta ve gerektiğinde devletin cebri icra organları tarafından hükmün zorla yerine getirilmesi sağlanmaktadır. Bu nedenle her ne kadar tahkim yargılamasıyla mahkemelerin yoğun iş yükünden ve devletin müdahalesinden uzaklaşmak amaçlansa da hakem kararlarının adil yargılanma hakkına ve temel yargılama ilkelerine uygunluğunun denetlenmesi gerekmektedir. Hakem kararına karşı asgari bir denetimin sağlanabilmesi için

²⁵² Nomer, s. 3, 4, 16; Pekcanitez, s. 2604.

²⁵³ Nomer, s. 17; Pekcanitez, s. 2631 vd.

²⁵⁴ Nomer, s. 19; Pekcanitez, s. 2661.

²⁵⁵ Nomer, s. 19; Pekcanitez, s. 2663.

tarafların başvurabilecekleri hukuki çare²⁵⁶ olarak sadece iptal davası açma hakkı tanınmış olup bu davayla ilgili hususlar m. 439'da düzenlenmiştir.

Hakem kararına karşı iptal davası açma hakkı, HMK m. 439/2'de sayılan hallerde mümkündür. Hakem kararı;

- a) tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olduğu,
- b) hakem veya hakem kurulunun seçiminde, sözleşmede belirlenen veya bu kısımda öngörülen usule uyulmadığı,
- c) kararın, tahkim süresi içinde verilmediği,
- ç) hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar verdiği,
- d) hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği veya talebin tamamı hakkında karar vermediği ya da yetkisini aştığı,
- e) tahkim yargılamasının, usul açısından sözleşmede veya bu yönde bir sözleşme bulunmaması halinde, bu kısımda yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmediği ve bu durumun kararın esasına etkili olduğu,
- f) tarafların eşitliği ilkesi ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmediği,
- g) hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığı,
- ğ) kararın kamu düzenine aykırı olduğu

tespit edilirse iptal edilebilir. İptal sebepleri sadece bu hükümde sayılanlarla sınırlıdır. Hakem kararına ilişkin içerik denetimi yapılamaz, maddi hukuk hükümlerine göre hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle iptali istenemez. Bu iptal sebepleri taraflarca da genişletilemez, mahkemenin içerik denetimi yapabileceği kararlaştırılmaz²⁵⁷.

²⁵⁶ Nomer, s. 30. İptal davasının bir kanun yolu olmadığı, zira kanun yolunun iki karakteristik özelliğinden aktarıcı etkide bulunmanın yani kararın bir üst mahkeme tarafından incelenmesinin söz konusu olmadığı yönündeki açıklamalar için bkz. Pekcanitez, s. 2734.

²⁵⁷ Nomer, s. 31; Pekcanitez, s. 2733-2734.

İptal davasının açılacağı görevli ve yetkili mahkemenin, HMK m. 410 ve 439 uyarınca tahkim yeri bölge adliye mahkemesi olduğu belirtilmiştir²⁵⁸. Bu nedenle hakem kararına karşı açılacak iptal davasında görevli ve yetkili mahkeme, tahkim yeri bölge adliye mahkemesi olup dava öncelikle ve ivedilikle görülecektir.

İptal davası m. 439/4'e göre, hakem kararının veya tavzih, düzeltme ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren 1 ay içinde açılmalıdır. İptal davasının açılması, hakem kararının icrasını durdurmayacaktır. Lehine karara hükmedilen taraf, tıpkı mahkeme kararlarında olduğu gibi hakem kararını ilamların icrası hükümlerine göre icra ettirebilecektir²⁵⁹. İcranın durdurulabilmesi ancak hükmolunan para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminatın gösterilmesi şartıyla mümkündür.

İptal davasından çıkacak karar, iptal talebinin kabulüyle hakem kararının iptal edilmesi veya iptal talebinin reddedilmesiyle hakem kararının iptal edilmemesi olabilir.

İptal talebi kabul edilirse hakem kararı ortadan kalkacaktır. HMK m. 439/7'ye göre, kabul kararı temyiz edilmezse veya m. 439/2'deki sebeplerden b, c, ç, d, e ve f bentlerindeki hallerin varlığı nedeniyle kabul edilmişse taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça hakemlerin ve tahkim süresinin yeniden belirlenmesi ve yeni bir tahkim yargılaması sürecinin başlatılması mümkündür. İptal kararını veren mahkeme, doğrudan hakemlerin yerine geçip uyuşmazlığı çözemez²⁶⁰. Kabul kararının ardından taraflar yeni bir tahkim yargılaması süreci başlatmadıkları takdirde veya m. 439/2'deki a, g, ğ bentlerinde sayılan hallerin varlığı nedeniyle iptal söz konusu olmuşsa uyuşmazlık ancak devlet mahkemelerince görülebilecektir²⁶¹.

İptal talebi reddedilirse hakem kararı iptal edilmeyip varlığını ve icra edilebilirliğini sürdürür. Temyiz yoluna başvurulabileceği için henüz kesinleşmemiş

²⁵⁸ Nomer, s. 32. Önce 6545 sayılı Kanun aracılığıyla, Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 5/2'de değişiklik yapılmış ve asliye ticaret mahkemelerinin, HMK ve Milletlerarası Tahkim Kanunu'na göre yapılan tahkim yargılamasında; tahkim şartına ilişkin itirazlara, iptal davalarına, hakemlerin seçimi ve reddine yönelik davalar ile yabancı hakem kararlarının tanıma ve tenfizine yönelik davalarda görevli olduğu belirtilmiş, son olarak 15.03.2018 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 7101 sayılı Kanun ile iptal davalarında görevli ve yetkili mahkemenin tahkim yeri bölge adliye mahkemesi olduğu yeniden düzenlenmiştir.

²⁵⁹ Pekcanitez, s. 2782.

²⁶⁰ Pekcanitez, s. 2783.

²⁶¹ Pekcanitez, s. 2784.

olmakla birlikte bu aşamada uyuşmazlık, hakem kararının vardığı sonuç doğrultusunda çözülmüş olarak başka bir yargı sürecine girmektedir.

İptal davası hakkında verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurma hakkı tanınmış olup başvuru süresi HMK m. 361 uyarınca 2 haftadır. Temyiz incelemesinin kapsamı, iptal davasının açılabilmesiyle sınırlıdır. Temyiz incelemesini yapacak olan ilgili Yargıtay Hukuk Dairesi, konuyu yalnızca iptal talebinin kabul edilmesinin ya da reddedilmesinin uygunluğu yönünden inceleyip öncelikle ve ivedilikle karara bağlayacaktır. Temyiz talebi, kararın icrasını durdurmaz²⁶².

Temyiz incelemesine konu olan karar ya iptal talebinin kabul edildiği bir karar ya da iptal talebinin reddedildiği bir karar olacaktır. Bu inceleme sonunda çıkacak onama veya bozma kararına ve sonrasındaki süreçlere göre en nihayetinde ya hakem kararı kesinleşecek ya da yeniden tahkim yargılaması veya devlet yargısı aracılığıyla uyuşmazlık sonuca bağlanacaktır.

HMK m. 374 vd. düzenlenen yargılamanın iadesi adlı olağanüstü kanun yoluyla ilgili hükümlerin niteliğine uygun düştüğü ölçüde tahkime de uygulanacağı m. 443'te belirtilmiştir²⁶³. Hakem kararına karşı yargılamanın iadesi yoluna başvurabilmek için m. 375'te aranan sebeplerden b, c, e, f, g, h, ı ve i bentlerinde yer alanların bulunması gerekmektedir. Bu sebepler;

- b) davaya bakması yasak olan yahut hakkındaki ret talebi, merciince kesin olarak kabul edilen hakimin karar vermiş olması,
- c) vekil veya temsilci olmayan kimselerin huzuruyla davanın görülmüş ve karara bağlanmış olması,
- e) ifadesi karara esas alınan tanığın, karardan sonra yalan tanıklık yaptığının sabit olması,
- f) bilirkişi veya tercümanın, hükme esas alınan husus hakkında kasten gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu sabit olması,
- g) lehine karar verilen tarafın, karara esas alınan yemini yalan yere ettiğinin, ikrar veya yazılı delille sabit olması,

²⁶² Nomer, s. 31; Pekcanitez, s. 2784.

²⁶³ Nomer, s. 31; Pekcanitez, s. 2786 vd.

h) lehine karar verilen tarafın, karara tesir eden hileli bir davranışta bulunmuş olması,

ı) bir dava sonunda verilen hükmün kesinleşmesinden sonra tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ikinci davada, öncekine aykırı bir hüküm verilmiş ve bu hükmün de kesinleşmiş olması,

i) kararın, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olmasıdır.

Bu sebeplerin varlığı halinde yargılamanın iadesi talebinin m. 377’de her sebebe göre özel olarak belirtilen tarihlerden itibaren 3 ay ve iade talebine konu olan hükmün kesinleşmesinden itibaren 10 yıl içinde mahkemeye yöneltilmesi gerekmektedir. M. 443’te yargılamanın iadesi davasının mahkemede görüleceği, m. 410’da ise tahkim yargılamasında mahkeme tarafından yapılacağı belirtilen işlerde görevli ve yetkili mahkemenin, işin konusuna göre tahkim yeri asliye hukuk veya asliye ticaret mahkemesi olduğu belirtilmiştir.

3.4 ANAYASA MAHKEMESİ’NE BİREYSEL BAŞVURU

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğabilecek uyuşmazlıkların görülmesiyle ilgili olarak taraflardan birinin temel hak ve özgürlüklerinin, özellikle Anayasa m. 36 ve AİHS m. 6 hükümleriyle koruma altına alınmış olan adil yargılanma hakkının ihlal edilmesi ihtimalinde başvurulabilecek hukuki bir yol olup olmadığı düşünüldüğünde iç hukuk açısından akla gelebilecek imkan olarak Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuru yolu bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun m. 45’e göre herkesin, Anayasa’da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek olarak Türkiye’nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuruda bulunabilmesi mümkündür. Bireysel başvuruda bulunabilmek için ihlale neden olduğu ileri sürülen işlem, eylem ya da ihmal için kanunda öngörülmuş idari ve yargısal başvuru yollarının tamamının bireysel başvuru yapılmadan önce tüketilmiş olması şartı aranmaktadır. Yasama işlemleri ile düzenleyici idari işlemler aleyhine doğrudan bireysel başvuru

yapılamayacağı ve Anayasa Mahkemesi kararları ile Anayasa'nın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvurunun konusu olamayacağı da hükümde belirtilmiştir.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar için TFF'nin hukuk kurullarının münhasıran yetkili olması ve Anayasa m. 59 gereğince spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin verdiği kararların yargı denetimi kapsamı dışında bırakılması nedeniyle bu uyuşmazlıklarla ilgili olarak temel hak ve özgürlüğün ihlali iddiasıyla Anayasa Mahkemesi nezdinde bireysel başvuru yapma imkanı bulunduğu sonucuna ancak yargı denetimi dışında bırakılan işlemlerin dar yorumlanması yöntemiyle varılabilmekteydi²⁶⁴. Anayasa Mahkemesi kararıyla TFFKGHK m. 5/2'nin iptal edilmesiyle birlikte profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkların da Anayasa m. 59'un çizdiği çerçeveye uygun biçimde yargı denetimi kapsamı dışında kalmaktan kurtulduğu göz önünde bulundurulduğunda bu durumun yeniden ele alınması gerekmektedir.

TBMM, bir anayasa değişikliği ile Anayasa m. 59'un sınırlarını genişletip profesyonel futbolcu sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkları açık biçimde yargı denetimi dışında bırakmadıkça söz konusu kararın yürürlüğe girmesiyle birlikte bu konudaki uyuşmazlıklarla ilgili olarak da tarafların temel hak ve özgürlük ihlali iddiasıyla Anayasa Mahkemesi nezdinde bireysel başvuru yapma hakkının bulunduğunu söylemek mümkün hale gelecektir.

3.5 AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NE BAŞVURU

Anayasa Mahkemesi tarafından hak ihlalinin bulunmadığı kararının verilmesinin ortaya çıkaracağı hukuki sonuç, iç hukuk yollarının tüketilmiş olmasıdır. İç hukuk yolları tüketildikten sonra akla uluslararası hukuk düzeninin kişilere sağladığı imkanlar gelmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde yer alan temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasıyla kişilerin, sözleşmeye taraf olan devletlere karşı AİHS'nin etkili biçimde uygulanması amacıyla kurulmuş olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde dava açabilmesi ve bu ihlalden doğan zararlarının tazmin edilmesini talep etme hakkı mevcuttur.

²⁶⁴ Ergül, O. 2015. "Sporda Zorunlu Tahkim-Bireysel Başvuru İlişkisi: 'Yargı Denetimi Dışında Bırakılan İşlemleri' Dar Yorumlamak Mümkün Değil Mi?" Anayasa Yargısı Dergisi, 2015 (32), s. 67-78.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde açılacak bir davada karşı taraf bir devlet olacağı için, hak ihlalinin devletin kendi fiilinden kaynaklanması gerekmektedir. Bu fiil, devletin doğrudan bir fiil veya işlemi olabileceği gibi devletin çeşitli denetim ve önlemlerle ilgili ihmalde bulunması da olabilir. Konuyu hem TFF hukuk kurullarının münhasıran yetkili olduğu hem de bu münhasır yetkinin ortadan kalktığı muhtemel yeni durum açısından değerlendirmek gerekir. TFF'nin Tahkim Kurulu'nun yaptığı yargılamaların AIHS m. 6'da yer alan adil yargılama hakkını ihlal etmesi ihtimali açısından düşünecek olursak, devletin anayasa ve kanunla getirdiği zorunlu tahkim sistemi tarafından yürütülen yargılamalarda adil yargılama yapılmasını güvence altına almasının bekleneceği söylenebilir²⁶⁵. Diğer muhtemel durumda ise zaten devlet mahkemelerinde görülen bir dava süreci veya devlet mahkemelerinin sonraki aşamalarda gündeme gelen sınırlı da olsa doğrudan denetimi söz konusudur. Dolayısıyla devletin kendi fiil ve işlemlerinden kaynaklanabilecek bir hak ihlalden sorumlu tutulması mümkün olacaktır.

Bu noktadan yola çıkılacak olursa, AIHM nezdinde TFF'nin hukuk kurullarının adil yargılama hakkını ihlal etmesi durumunda Türkiye'ye karşı dava açılabilmesi mümkün görünmektedir. Ayrıca Spor Tahkim Mahkemesi kararlarına karşı İsviçre Federal Mahkemesi'ne yapılan başvurularla ilgili olarak da adil yargılama hakkının ihlal edilmesi durumunda sözleşmeye taraf olan İsviçre'ye dava açılacağı söylenebilir²⁶⁶.

²⁶⁵ Ekşi, s. 663.

²⁶⁶ Ekşi, s. 673.

BÖLÜM 4

SONUÇ

Futbolun bir oyun olduğu gerçeğini göz önünde bulundurarak içindeki karmaşık ilişkileri incelediğimizde, bir futbolcu ve bir spor kulübünün taraflarını oluşturduğu profesyonel futbolcu sözleşmesinin böylesine geniş kitlelerin ilgisini çekici ve ekonomik aktivitelerin etrafında pervane olduğu spor dalına dahil olmanın zorunlu bir aşaması olduğu ilk bakışta dikkati çekmektedir.

Bu sözleşmenin ve diğer birçok ilişkinin ortaya çıkıp düzenlenmesinde ise futbolun ulusal düzeydeki federasyonlardan uluslararası nitelikteki konfederasyonlara varan, devletlerin iktidar alanından ayrı biçimde futbolun yönetimini üstlenmiş kuruluşların rolünün son derece belirleyici olduğu görülmektedir.

Anayasa hükmüyle doğrudan devlet tarafından sporun, tezin konusu açısından özellikle futbolun, bir uyuşmazlığın konusu olması halinde şike, şiddet olayları, ekonomik suçlar gibi durumların varlığı ihtimali hariç olmak üzere devletin yargı mekanizması dışında bırakıldığı, tamamen futbolu yöneten kuruluşların kendi özel yargı kurulları tarafından uyuşmazlıkların görüldüğü zorunlu tahkim sistemine dayalı bambaşka bir iktidar alanı karşımıza çıkmaktadır. Bu iktidar alanına sözleşme ilişkilerinin ne ölçüde dahil olduğu henüz tamamen çözüme kavuşturulmuş bir sorun değildir. Federasyonlara bırakılan alanlar gittikçe genişlerken bu genişlemenin temel hak ve özgürlüklerin ihlali uğruna gerçekleşmemesi için bir dengenin kurulmaya çalışıldığı süreçten geçilmekte ve son dönemdeki kanuni düzenlemeler, anayasa değişiklikleri, anayasa mahkemesi kararları ve federasyon uygulamaları bu tabloyu göstermektedir.

Aslında bu yadırganmamalıdır. Nasıl ki bir oyunda kurala aykırı hareket edip edilmediği hemen oyunun akışı içinde, hızlı ve akıcı bir biçimde kararlaştırılmalıysa

futbolun özel yapısı içinde ortaya çıkan sorunların, uyuşmazlıkların da aylarca hatta yıllarca sürebilecek bir sürüncemeye dönüşmemesi, futbolun adliyelerde sürünmemesi gereklidir. Dolayısıyla futbolda topun sahibinin uyuşmazlıkları çözümlmek için kurduğu ayrı yargı mekanizmaları, ihtiyaçlardan doğmuş olup oyunun oyun olarak kalması için gereklidir. Bu mekanizmaların verdiği kararlar sonucunda taraflardan birinin temel hak ve özgürlük ihlaline uğraması ihtimali sistemin yanlış olduğuna değil bu duruma çözüm üretilmesi gerekliliğine işaret eder. Devlet yargısında da bu tür durumlara rastlanmaktadır. Tezde özel olarak incelenen Anayasa Mahkemesi kararı ile profesyonel futbolla ilgili uyuşmazlıkların yeniden devlet yargısının alanına girme ihtimali ortaya çıkmış olsa da uzun vadede bu tür uyuşmazlıkların devlet yargısıyla ilişkisinin temel hak ve özgürlükler yönünden denetimle sınırlı kalacağı tahmin edilmektedir.

İşte bu ilişkiler kapsamında profesyonel futbolcu sözleşmesini incelerken futbolun oyun olduğunun ve devletten ayrı bir iktidar alanı olduğunun her an akıllarda olması gerektiği bilinciyle hareket edilmiştir. Sözleşmelerin temelde karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamalarının sonucunda ortaya çıktığını düşündüğümüzde her aşamada bu iradelerin futbolun kendisine has yapısına uygun biçimde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bakış açısının yerleşmesi, konuya uygulanacak kuralların da zamanla futbolun kendi kuruluşları tarafından geliştirilmesini de sağlayacaktır.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, belli ölçülerde TFF tarafından PFSTT hükümleriyle düzenlenmiş olmakla birlikte düzenlenmediği noktalarda medeni hukukun ve özellikle borçlar hukukunun yardımına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tezde sonuca varılmaya çalışılan temel nokta sözleşmenin tipidir. Bu konuda yer alan görüşler, ağırlıklı olarak hizmet sözleşmesi etrafında toplanmıştır. Bu tezde ise sözleşmenin kendi özellikleri ve ismiyle bambaşka bir karakterde olduğu savunulmakta olup buna temel dayanak olarak ise sözleşme özgürlüğü kapsamındaki tip serbestisi ve en önemlisi sporun, oyunun hatta buna benzer olarak sanatın özel bir ilgi ve sevgiden doğup kişilere değil duygulara hizmet etmesi gösterilmektedir.

En başta yapılan açıklamalarda profesyonelliğin amatörlüğün zıttı değil amatörlüğün içerdiği duygular temelinde yükselen ve mesleki disiplinin ön planda olduğu, sadece para kazanma amacıyla açıklanamayacak bir olgu olduğu söylenmiştir.

Futbolun profesyonel olarak oynanması da tam olarak futbol sevgisi üzerine yerleşen mesleki disiplin ve futbolcunun yeteneklerine, prestijine bağlı olarak değişen ve futbolun geniş kitlelerin ilgisini çeken bir oyun olmasından kaynaklanan parasal kazanımlar üzerinden açıklanmalıdır.

Sözleşmenin tipinin belirlenmesinde tarafların edimleri belirleyici olmaktadır. Bu edimlerin tespit edilmesinde yine futbolun ihtiyaçları ve ilişkilerine dikkat etmek gerekmektedir. Futbolun futbolcular tarafından tek tek değil takımlar halinde oynandığı ve bir futbolcunun futbol oynamak için bu takımlardan birine dahil olması gerektiği gözlerden kaçmamalıdır. Bu durum, kulübün sadece para verme edimini değil futbolcuya futbol ortamı sağlama edimini de sunduğunu göstermektedir.

Futbolcu futbol oynamak istemekte ve kulüp ona bir takıma dahil olma fırsatını sunmaktadır. Futbolcu ise bir futbol takımının parçası olma edimini üstlenmekte, futbolun özel yapısı içinde buna uygun çeşitli alt edimleri kapsayan bir borcu yerine getirmekle yükümlü olmaktadır.

Söylendiği gibi spor yapmak, oyun oynamak veya bunlara ilişkin hazırlık çalışmalarında bulunmak bir iş görme edimi olarak değerlendirilmeyip tamamen kendisine has nitelikleri bulunan özel bir edim olarak görülmelidir. Eğer bir iş görme ediminden bahsedeceksek kulübün futbolcuyu futbol takımına dahil etmesi ve ona futbol ortamı sunmasını iş görme edimi olarak değerlendirmek daha isabetli olacaktır. Spor kulüplerinin amacının sporu geliştirmek, sporculara gereken ortamı sağlamak, topluma spor yoluyla maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkını kullanabilme fırsatı vermek olduğunu hatırlayacak olursak bu nokta daha iyi anlaşılacaktır.

Bu açıklamalar sonucunda profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi gibi kanunda düzenlenmiş sözleşmelerden birinin kapsamında düşünülmemesi gerektiği, kulübün ücret ödeme ve futbol ortamı sağlama edimlerinin karşısında futbolcunun futbol takımının parçası olma gibi farklı bir ediminin yer aldığı, TFF talimatıyla düzenlenen ve uygun düştüğü ölçüde medeni hukukun ve özellikle borçlar hukukunun genel hükümlerinin uygulanabileceği, tamamen kendi adıyla anılan sui generis bir sözleşme olduğu fikri tezin temel fikri olarak sunulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aydoğdu, M., N. Kahveci. 2017. Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri. 3. bs, Ankara: Adalet.
- Akal, C. B. (ed.) 2011. Devlet Kuramı. Ankara: Dost
- Aksoy, O. 2010. “Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi.” Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi.
- Atamer, Y. M. 2001. Sözleşme Özgürlüğünün Sınırlandırılması Çerçevesinde Genel İşlem Şartlarının Denetlenmesi. 2. bs, İstanbul: Beta.
- Aydos, O. S. 2013. Sporcu Sözleşmesinin Feshi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S: 62 (3), s. 643-689.
- Başalp, N. 2009. “Sorumluluk Anlaşmaları.” Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Baştürk, F. 2005. “İş Hukukunda ve Sosyal Güvenlik Hukukunda Profesyonel Futbolcu.” Yüksek Lisans Tezi. Galatasaray Üniversitesi.
- Bilgili, F., E. Demirkapı. 2013. Şirketler Hukuku. 9. bs, Bursa: Dora.
- Bilginoğlu, N. E. 2014. “Futbol Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü.” Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi.
- Bozkurt, M. N. 2009. “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Milletlerarası Tahkim Yoluyla Çözümü.” Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi.
- Cem, Ç. 2012. Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi. İstanbul, On İki Levha.
- Dural, M., T. Öğüz. 2010. Kişiler Hukuku. 10. bs, İstanbul: Filiz
- Ekşi, N. 2015. Spor Tahkim Hukuku. 1. bs, İstanbul: Beta.
- Erdemli, A. 1997. Spor, Hümanizm ve Olimpizm. İstanbul Üniversitesi Felsefe Arkivi, S:30, s. 153-178.
- Erdoğmuş, B. 2014. Roma Borçlar Hukuku Dersleri. 2. bs, İstanbul: Der.
- Eren, F. 2016. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 20. bs, Ankara: Yetkin

- Eren, F. 2017. Borçlar Hukuku Özel Hükümler. 4. bs, Ankara: Yetkin.
- Ergül, O. 2015. “Sporda Zorunlu Tahkim-Bireysel Başvuru İlişkisi: ‘Yargı Denetimi Dışında Bırakılan İşlemleri’ Dar Yorumlamak Mümkün Değil Mi?” Anayasa Yargısı Dergisi, 2015 (32), s. 67-78.
- Erkiner, K. 2010. Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS). 2. bs, İstanbul: On İki Levha.
- Ertaş, Ş., H. Petek. 2011. Spor Hukuku. 2. bs, Ankara: Yetkin.
- Erten, A. 1977. “Sorumluluk Şartları.” Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Filiz, N., Erdemli, A., Yorulmazlar, M. M. 2017. Bernard Suits’in Oyun ve Spor Anlayışı Üstüne (Spor Felsefesine Dair Bir Çalışma). Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 2 (2): 22-31.
- Gülşen, R. 2013. Spor Hukuku. 2. bs, Ankara: Adalet.
- Gümüş, M. A. 2012. Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt I. 2. bs, İstanbul: Vedat.
- Havutçu, A. 1995. Tam İki Tarafa Borç Yükleyen Sözleşmelerde Temerrüt ve Müsbet Zararın Tazmini. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Hirő, E. 2001. Hukuk Felsefesi ve Hukuk Sosyolojisi Dersleri. 3. bs, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Işıktaç, Y. 2014. Hukukun Kaynağı Olarak Sözleşme, 2. bs, İstanbul: Filiz.
- Karahan, S. (ed.) 2013. Şirketler Hukuku. Konya: Mimoza.
- Kılıçoğlu, A. 2016. Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 20. bs, Ankara: Turhan.
- Kocayusufpaőođlu, N. vd. 2010. Borçlar Hukuku Genel Bölüm 1. Cilt: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme. 5. bs, İstanbul: Filiz.
- Koç, N. 1992. “İsviçre-Türk Hukukunda Alacaklının Temerrüdü.” Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi.
- Köse, H. A. 2010. “Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri.” Yüksek Lisans Tezi. Kadir Has Üniversitesi.
- Küçükgüngör, E. 1999 “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, Ankara Barosu Dergisi, 1999/1, s. 39-52.

- Nomer, E., Ekşi, N., Öztekin Gelgel, G. 2013. Milletlerarası Tahkim Hukuku Cilt I. 4. bs, İstanbul: Beta.
- Oğuzman, M. K., T. Öz. 2016. Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1. 14. bs, İstanbul: Vedat.
- Oğuzman, M. K., T. Öz. 2016. Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-2. 12. bs, İstanbul: Vedat. Oğuzman, M. K., Ö. Seliçi, S. Oktay-Özdemir. 2016. Kişiler Hukuku. 16. bs, İstanbul: Filiz.
- Oktay Özdemir, S. “İsimsiz Sözleşmelerin Geçerliliği, Yorumu ve Boşluklarının Tamamlanması”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C: LV, S: 1-2, Yıl: 1995-1996, s. 263-296.
- Orhan, Ü. 2012. “Hukuki Yönüyle Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulama Sorunları.” Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Özbek, M. S. 2016. Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, 4. bs, Ankara: Yetkin.
- Özbudun, E. 2008. Türk Anayasa Hukuku. 9. bs, Ankara: Yetkin.
- Özcan, C. “Küresel Bir Hukuk Düzeni Olarak Lex Sportiva”, İzmir Barosu Dergisi, Yıl: 82, S: 1, Ocak 2017, s. 177-191.
- Özdemir Kocasakal, H. 2013. Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS). 1. bs, İstanbul: Vedat.
- Pekcanitez, H. vd. 2017. Medeni Usul Hukuku Cilt III. 15. bs, İstanbul: On İki Levha.
- Petek, H. 2002. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi. Ankara: Yetkin.
- Plessis, P. 2010. Borkowski’s Textbook on Roman Law. 4th edn, New York: Oxford University Press.
- Poroy, R., Ü. Tekinalp, E. Çamoğlu. 2014. Ortaklıklar Hukuku I. 13. bs, İstanbul: Vedat.
- Püsküllüoğlu, A. 2012. Türkçe Sözlük. 1. bs, Ankara: Arkadaş.
- Sanlı, K. C. 2007. Haksız Fiil Hukukunun Ekonomik Analizi. İstanbul: Arıkan.
- Sanlı, K. C. 2015. Hukuk ve Ekonomi Perspektifinden Sözleşme Hukuku ve Sözleşme Yaptırımlarının Ekonomik Analizi. 1. bs, İstanbul: On İki Levha.

- Schwarz, A. B. 1948. Borçlar Hukuku Dersleri: 1. Cilt. çev: B. Davran. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Serozan, R. 2006. Borçlar Hukuku Özel Bölüm, 2. bs, İstanbul: Filiz.
- Serozan, R. vd. 2016. Borçlar Hukuku Genel Bölüm 3. Cilt: İfa, İfa Engelleri, Haksız Zenginleşme. 7.bs, İstanbul: Filiz.
- Serozan, R. 2007. Taşınır Eşya Hukuku. 2. bs, İstanbul: Filiz.
- Serozan, R. 2017. Medeni Hukuk Genel Bölüm/Kişiler Hukuku. 7. bs, İstanbul: Vedat.
- Serozan, R. 2007. Sözleşmeden Dönme. 2. bs, İstanbul: Vedat.
- Şahin, O. 2015. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü. İstanbul: On İki Levha.
- Şahin Ceylan, Ş. 2009. Geleneksel Toplumdan Modern Topluma Alternatif Uyuşmazlık Çözümü, 1. bs, İstanbul: On İki Levha.
- Şener, O. H. 2017. Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 3. bs, Ankara:Seçkin.
- Tahiroğlu, B. 2011. Roma Borçlar Hukuku. İstanbul: Der.
- Tanör, B., N. Yüzbaşıoğlu. 2012. 1982 Anayasasına Göre Türk Anayasa Hukuku. 12. bs, İstanbul: Beta.
- Tekinay, S. S. vd. 1993. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 7. bs, İstanbul: Filiz.
- Tercier, P., P. Pichonnaz, H. M. Develioğlu. 2016. Borçlar Hukuku Genel Hükümler. 1. bs, İstanbul: On İki Levha.
- Teziç, E. 2014. Anayasa Hukuku. 17. bs, İstanbul: Beta.
- von Tuhr, A. Borçlar Hukukunun Umumi Kısmı Cilt: 1-2. çev: C. Edege. Ankara: Yargıtay.
- Yavuz, C. 2016. Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler). 14. bs, İstanbul: Beta.
- Yıldırım, E. 2008. "Profesyonel Ligdeki Yabancı Futbolcuların, Türkiye'de Futbol Oynamalarına İlişkin, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açından Görüşleri ve Yerli Futbolcuların Yabancı Futbolculara Bakış Açıları." Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi.

EK-A

PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ

1 – TARAFLAR

A - FUTBOLCU BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı	
Uyruğu	
TC Kimlik No. / Pasaport No.	
Doğum Yeri ve Tarihi (gün-ay-yıl)	
Ana Adı / Baba Adı	
Nüfusa Kayıtlı Olduğu Yer	
Adresi (Tebliğata Elverişli)	
Telefon No.	
Futbolcunun Önceki Kulübü	

KANUNİ TEMSİLCİSİNİN (Profesyonel futbolcu 18 yaşın altında ise doldurulacaktır.)

Adı ve Soyadı	
Uyruğu	
TC Kimlik No. / Pasaport No.	
Doğum Yeri ve Tarihi (gün-ay-yıl)	
Adresi (Tebliğata Elverişli)	

FUTBOLCU ADINA HAREKET EDEN FUTBOL MENAJERİNİN (Fiilen görev aldığı takdirde doldurulacaktır.)

Adı ve Soyadı	
Uyruğu	
TC Kimlik No. / Pasaport No.	

Doğum Yeri ve Tarihi (gün-ay-yıl)	
Adresi (Tebliğata Elverişli)	

B - KULÜP BİLGİLERİ

Yasal Adı	
Adresi (Tebliğata Elverişli)	
Yetkili Temsilcisinin Adı ve Soyadı	
Yetkili Temsilcisinin Kulüpteki Görev ve Unvanı	

KULÜP ADINA HAREKET EDEN FUTBOL MENAJERİNİN (Fiilen görev aldığı takdirde doldurulacaktır.)

Adı ve Soyadı	
Uyruğu	
TC Kimlik No. / Pasaport No.	
Doğum Yeri ve Tarihi (gün-ay-yıl)	
Adresi (Tebliğata Elverişli)	

2 - SÖZLEŞMENİN SÜRESİ

Sözleşmenin Başlangıcı (gün-ay-yıl)	
Sözleşmenin Bitişi	31.05.

3 - ÖDEMELER VE ÖZEL HÜKÜMLER

Net Aylık Ücret (Asgari ücretten az olmamak üzere)	
Kulüp Tarafından Taahhüt Edilen Diğer Ücretler ve Ödeme Şekli Ödeme vadeli yapılacak ise tutarları ve tarihleri açıkça belirtilecektir. Aksi halde Borçlar Kanunu'nun genel ilkeleri ile Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı hükümleri uygulanır.	

Özel Hükümler	
----------------------	--

4 - KULÜBÜN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Kulüp,

- a) İşbu sözleşmede yer alan ücrete ilişkin tüm yükümlülüklerini zamanında yerine getirmek,
- b) Hastalık ve sakatlığa dair maddelerdeki esaslar dahilinde futbolcunun sağlığı ile ilgilenmek, müsabaka, antrenman, kamp ve seyahatlerde gerekli tedbirleri almak,
- c) Futbolcunun mesleğinde gelişimini sağlamak için dersler, konferanslar, kurslar tertip etmek, gerekli materyali sağlamak,
- d) FIFA, UEFA ve TFF Statü'lerine ve düzenlemelerine uymak, futbolun ahlaki prensiplerini gözetmek ve teşvik etmek,

ile yükümlüdür. Kulüp, bu sözleşmede belirtilen yükümlülüklerinin dışında, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın kendisine yüklemiş olduğu diğer yükümlülükleri de yerine getirir.

5 - FUTBOLCUNUN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Futbolcu,

- a) Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yüklediği edimleri yerine getirmek,
- b) Kulübün, yurt içinde ve yurt dışında yapacağı tüm müsabakalara ve antrenmanlara katılmak,
- c) FIFA, UEFA ve TFF Statü'lerine ve düzenlemelerine uymak, futbolun ahlaki prensiplerini gözetmek ve teşvik etmek,
- d) Beyanları ve davranışlarıyla TFF'nin ve paydaşlarının saygınlığını zedelememek,
- e) Kulübün onayı olmaksızın herhangi tehlikeli veya sportif bir faaliyete katılmamak,
- f) Kulübün yer alacağı müsabakalarda oynayabilmek ve kendisinden beklenen verimi ortaya koyabilmek için özel hayatına ve sağlığına gerekli dikkat ve özeni göstermek,
- g) Kulübün kendisine vermiş olduğu eşyaları kullanılabilir halde tutmak ve sözleşmenin sona ermesi ile birlikte bunları kulübe iade etmek,
- h) Kulüp Sağlık Kurulunun veya kulüp doktorunun isteği üzerine düzenli olarak sağlık taramalarına girmek ve tedavi uygulanmasına izin vermek,
- i) Acil durumlar haricinde kulüp sağlık kuruluşunun veya kulüp doktorunun ön bilgisi olmadan herhangi bir tıbbi tedavi uygulamamak,
- j) Antrenman ve müsabakalarda oyun kurallarına uygun hareket etmek ve sportmence davranmak, müsabaka görevlilerinin kararlarına saygı duymak ve bunlara riayet etmek,
- k) Futbolla ilgili bahis ve benzeri faaliyetlere dahil olmamak,

ile yükümlüdür. Futbolcu, bu sözleşmede belirtilen yükümlülüklerinin dışında, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın kendisine yüklemiş olduğu diğer yükümlülükleri de yerine getirir.

6 - SÖZLEŞMEDE YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLER

İşbu sözleşmeyi tadil eden anlaşmalar veya sözleşmeye yapılacak olan eklemeler yazılı olmadıkça tarafları bağlamaz.

7 - GİZLİLİK

FIFA, UEFA ve TFF Statü ve talimatları, herhangi bir mahkemenin talebi veya yasaların yetkili kıldığı diğer bir resmi makamın zorunlu kıldığı durumlar haricinde taraflar, bu anlaşmanın süresi içinde ve sonraki zamanlarda bu sözleşmenin süresi içinde bu anlaşmayla bağlantılı olarak ve/veya bu anlaşma uyarınca doğrudan veya dolaylı olarak alınan, elde edilen veya öğrenilen her türlü bilgiyi kesinlikle gizli tutulacaktır.

8 - TEBLİGAT

Taraflar adreslerinde olabilecek değişiklikleri, taahhütlü bir mektupla birbirlerine ve TFF'ye derhal bildirmek zorundadırlar. Aksi takdirde sözleşmede yer alan adreslere yapılacak tebligatlar geçerli sayılır.

9 - UYUŞMAZLIKLAR

İşbu sözleşmeden doğan uyuşmazlıkları çözüme bağlama yetkisi münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na aittir. Taraflar, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun kararlarına karşı süresi içinde ancak TFF Tahkim Kurulu'na başvurabilirler.

10 - SON HÜKÜMLER

Her iki tarafın katılımıyla, tek nüsha olarak tanzim edilen işbu sayfalık Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi tarihinde birlikte okunup imzalanarak teati edilmiş ve TFF'ye tevdi edilmek suretiyle yürürlüğe girmiştir.

Futbolcu, Kanuni Temsilcisi veya Vekilinin Adı, Soyadı ve İmzası

Kulüp Temsilcisinin Adı, Soyadı, Unvanı ve İmzası

Futbolcu Adına Hareket Eden Futbol Menajerinin Adı, Soyadı ve İmzası

Kulüp Adına Hareket Eden Futbol Menajerinin Adı, Soyadı ve İmzası

(Sözleşme görüşmelerinde fiilen görev aldığı takdirde doldurulacaktır.)

SÖZLEŞMENİN TFF TARAFINDAN TASDİKİNE AİT KISIM

Ek Belgeler

☐ Sağlık Raporu	☐ Prof. Futbolcular Derneği Referansı (Dekont)
☐ 2 Adet Resim	☐ Emeklilik Hakkı Kazanma Ödentisi (Dekont)
☐ Futbolcu İmza Beyannamesi	☐ Yetiştirme Tazminatı Ödeme Belgesi
☐ Kulüp İmza Sirküleri	☐ Kulüp Muvafakat Belgesi
☐ Futbolcu Taahhünamesi	☐ Karşılıklı Vazgeçme Belgesi
☐ Alt Yapı Fonu Ödeme Belgesi	☐ Kulüp ve Futbolcu Tescil Taahhünamesi
☐ İşlem Gideri (Dekont)	☐ Anne - Baba Muvafakati

İşbu sözleşme TFF tarafından/...../..... tarihinde tasdik ve tescil edilmiştir.

**Sorumlu TFF Bölge
Personelinin Adı, Soyadı
ve İmzası**

--

**TFF Bölge
Müdürünün
Adı, Soyadı ve İmzası**

--